

VYSOKÁ ŠKOLA EKONOMICKÁ V PRAZE
FAKULTA MEZINÁRODNÍCH VZTAHŮ

Obor: Politologie

**Financování kampaní v USA: role National Rifle Association v
prezidentských volbách v USA v roce 2016**

(diplomová práce)

Autor: Bc. Marek Chytráček

Vedoucí práce: Ing. Petr Vymětal, Ph.D.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracoval samostatně a vyznačil všechny citace z pramenů.

V Praze dne

.....

podpis studenta

Poděkování

Na tomto místě bych rád poděkoval svému vedoucímu práce Ing. Petru Vymětalovi, Ph.D. za vedení práce a cenné rady a připomínky, kterými přispěl k vypracování této práce. Zároveň také děkuji své rodině a přátelům za veškerou podporu.

ABSTRAKT

Diplomová práce se zaměřuje na National Rifle Association (NRA) a její zapojení do amerických prezidentských voleb 2016. Hlavním cílem práce je zhodnotit, jakým způsobem se NRA do kampaně k prezidentským volbám zapojila a jaký vliv měly její aktivity na finální výsledek voleb. První a druhá kapitola jsou teoretické, věnují se v nich americkému politickému systému a financování politických stran se zaměřením na USA. Ve třetí kapitole dochází k představení NRA. Ve čtvrté kapitole lze najít analýzu chování NRA během kampaně k americkým prezidentským volbám 2016. Poslední kapitola se věnuje vývoji NRA a debaty o druhém dodatku po volbách 2016.

KLÍČOVÁ SLOVA

Financování politických stran/hnutí, prezidentské volby, NRA, USA, právo na držení a nošení zbraní

ABSTRACT

The thesis focuses on the National Rifle Association and its role in 2016 U.S presidential elections. The main aim of the thesis is to evaluate NRA's involvement in the campaign, and to evaluate impact of NRA's activities on the outcome of the elections. The first and the second chapters are more theoretical, they deal with American political system and the rules of funding of political parties. The focus on U.S. NRA is introduced in chapter three. The analysis of NRA's activities during 2016 presidential elections campaign can be found in chapter four. Last chapter is devoted to the NRA and the debate over Second amendment and gun rights after 2016 elections.

KEYWORDS

Funding of the political parties/movements, presidential elections, NRA, U.S, gun rights

Obsah

ÚVOD.....	9
1. Financování politických stran a kampaní.....	11
1.1 Financování politických stran.....	13
1.2 Modely financování politických stran.....	14
1.2.1 Financování politických stran ze soukromých prostředků.....	15
1.2.2 Smíšený systém financování politických stran.....	16
1.3 Dozorový orgán.....	19
2. Volby prezidenta a financování politických kampaní v USA.....	20
2.1 Americký politický systém.....	20
2.2 Prezidentské volby v USA.....	22
2.2.1 Primárky.....	23
2.2.2 Volební den.....	26
2.3 Financování kampaní v USA.....	26
2.3.1 Současně platný legislativní rámec.....	29
3. National Rifle Association – historie a hlavní aktivity.....	32
3.1 NRA.....	32
3.1.2 Historie NRA.....	32
3.1.3 Postoje a hodnoty NRA.....	35
3.1.4 Členská základna.....	36
3.2 Aktivity a metody NRA.....	38
3.2.1 Vnitřní aktivity pro členy a širší veřejnost.....	38
3.2.3 Metody ovlivňování politiky.....	39
3.3 Vnímání NRA ze strany veřejnosti.....	41
3.4 Debata o druhém dodatku.....	43
4. NRA a její zapojení do prezidentské předvolební kampaně v roce 2016.....	45
4.1 Předvolební situace v USA.....	45
4.2 Republikánští kandidáti a druhý dodatek.....	47
4.3 Vyjádření podpory Donaldu Trumpovi.....	50
4.4 Struktura podpory NRA.....	52
4.4.1 Finanční prostředky investované do kampaně.....	52
4.5 Marketingová strategie NRA.....	55
5. NRA a druhý dodatek po prezidentských volbách 2016.....	58
5.1 Střelba v Las Vegas.....	59
5.2 Střelba na střední škole Parkland na Floridě.....	59

5.3 Volby do Kongresu 2018.....	63
5.4 Jmenování soudce Bretta Kavanaugha	64
Závěr.....	67
SEZNAM LITERATURY.....	71

SEZNAM ZKRATEK

FCPA	Zákon o federálních korupčních praktikách (The Foreign Corrupt Practices Act)
FEC	Federální volební komise (The Federal Election Commission)
FECA	Federální zákon o volebních kampaních (The Federal Election Campaign Act)
NRA	Národní asociace držitelů zbraní (National Rifle Association)
NRA-ILA	Národní asociace držitelů zbraní – Institut pro legislativní činnost (National Rifle Association – Institute for Legislative Action)
ODS	Občanská demokratická strana
PAC	Politický akční výbor (Political action comitee)
USA	Spojené státy americké

SEZNAM GRAFŮ

Graf 1: Republicans, gun owners more likely to vote for the NRA-endorsed 36

Graf 2: More now have an unfavoreble view of the NRA than favorable 42

Graf 3: The NRA doubles down..... 53

ÚVOD

Americké prezidentské volby uskutečněné v roce 2016 se staly významným momentem moderní politické historie. Zvolení Donalda Trumpa otřásl americkým i světovým establishmentem. Trumpova předvolební kampaň byla založena na silných emocích, vyvolávání strachu a velmi kreativní práci s faktickými informacemi. Trump do prezidentské kampaně vstupoval jako vysmívaný outsider, jehož kandidatura byla odbornými pozorovateli brána s velkou rezervou. Bohatého byznysmena a televizní osobnost považovali za křiklouna, jenž bere kampaň pouze jako možnost zviditelnit své podnikání a získat pro sebe další mediální pozornost.

Trumpovo vítězství vyvolalo řadu otázek, na které se v následujících měsících a letech snažili odpovědět takřka všichni političtí komentátoři. Příčin překvapivého výsledku bylo identifikováno mnoho, od ruského vměšování do amerických voleb, až po odpor americké střední třídy proti globalizaci, politickému establishmentu a tradičním institucím. Cílem této práce není hodnotit vliv jednotlivých faktorů na výsledek voleb. Takové hodnocení je zpravidla velmi subjektivní a značně závisí na světonázoru hodnotitele.

Tato práce je primárně věnována americké zájmové organizaci NRA a jejímu vlivu na výsledek amerických prezidentských voleb 2016. NRA je jednou z nejmocnějších a nejvýznamnějších zájmových organizací působících v americkém politickém prostředí, jedná se tedy o velmi aktuální a důležité téma. Cílem práce bude na základě analýzy působení NRA zodpovědět několik základních výzkumných otázek. Předně je důležité zhodnotit, jestli se NRA nějakým způsobem zapojila do amerických prezidentských voleb 2016. Následně je v případě pozitivní odpovědi třeba konkrétně identifikovat, jakými nástroji a prostředky NRA do prezidentských voleb zasáhla, a jaký byl její vliv a míra zapojení do kampaně. Na základě zjištěných poznatků by následně mělo dojít k jasnému vyhodnocení důležitosti přínosu NRA pro vítězství Donalda Trumpa.

Práce je rozdělena do pěti kapitol. První dvě kapitoly představují teoretické ukotvení, které je postaveno zejména na publikacích věnujících se financování politických kampaní. První kapitola je věnována teoretickému základu financování politických stran a kampaní. Tato kapitola je nutným základem poskytujícím čtenáři důležité informace, které jsou spojené s možností jednotlivých aktérů zapojit se do financování politických kampaní. K tomu mimo

jiné použiji knihy *Politologie* od Aleše Lisy a Vladimíra Proroka a *Strany a stát, volby a finance: vybrané aspekty primárních voleb a financování politických stran* od Jana Outlého.

Druhá kapitola je cílena na americké prostředí, konkrétně na vysvětlení základů amerického politického systému a legislativní úpravy týkající se financování amerických prezidentských voleb. Charakteristika politického systému je vždy významným faktorem určujícím pravidla předvolebních kampaní.

V prvních dvou kapitolách dochází k představení teoretického rámce, který považuji za nutný pro přechod ke kapitolám věnovaným konkrétní zájmové organizaci a konkrétním volbám. Ve třetí kapitole bude pozornost věnována NRA a pohledu na její historii, postoje, aktivity, metody a členskou základnu. Analýzu NRA však nelze oddělit od tématu Druhého dodatku Ústavy Spojených států amerických, tedy tématu primárního zájmu organizace. Proto bude součástí kapitoly i krátký obecný náhled do této problematiky. Primárním zdrojem informací jsou pro tuto kapitolu internetové stránky NRA, ale také publikace Scotta Melzera *Gun crusaders: the NRA's culture war*.

Ve čtvrté kapitole dochází k analýze amerických prezidentských voleb 2016 se zaměřením na činnost NRA. Na základě veřejně dostupných informací je poukázáno na významný vliv NRA na výběr republikánského prezidentského kandidáta a následného celkového vítěze prezidentských voleb. Analýza zapojení NRA do prezidentských voleb 2016 v této kapitole vychází zejména z veřejně dostupných dat zveřejněných na *OpenSecrets.org*.

Závěrečná kapitola reflektuje výsledek amerických prezidentských voleb a jejich dopad na vývoj americké diskuze o problematice držení zbraní po roce 2016. Vzhledem k aktuálnosti tématu jsou jako primární zdroj informací využívány internetové zdroje vycházející z médií věnující se vývoji událostí v USA.

V první, druhé a třetí kapitole práce budu využívat deskriptivní, dogmatickou a částečně také komparativní metodu. Čtvrtá a pátá kapitola využívají deskriptivní metodu a analýzu.

1. Financování politických stran a kampaní

Politické strany a hnutí jsou zásadními aktéry demokraticky uspořádaných politických systémů. Jejich ideologický základ, materiální a ekonomické zázemí, i schopnost ovlivnit reálné politické dění se bude v každé zemi lišit, společným jmenovatelem politických stran a hnutí je ale nutnost mít finanční prostředky pro své základní fungování. Cílem politických stran by ve funkčním demokratickém systému mělo být vytváření prostoru pro setkávání a následnou možnost prosazování názorů a zájmů občanů. Prostřednictvím voleb a politických stran mohou občané využívat své aktivní i pasivní právo, mohou tedy volit, ale také být voleni (pokud splňují zákonem dané povinnosti).¹

Ne každý občan nutně cítí potřebu realizovat se v politice přímou účastí v nějaké zákonodárné nebo exekutivní funkci. Pro tuto část společnosti se nabízí možnost finančně podpořit konkrétní stranu nebo politika, ať už kvůli osobním sympatiím nebo například touze po tom, aby byl v politické diskuzi slyšet hlas zastávající stanoviska, se kterým daný občan sympatizuje. Možnost finančně podporovat politiky s vývojem a demokratizací společnosti doznala změn a regulací. Moderním trendem je vzhledem k rozvoji moderních technologií a možnosti dohledu přistupovat k vedení kampaně co nejtransparentněji a zabránit vzniku spekulací o motivacích jednotlivých sponzorů, kteří navíc v minulosti často zůstávali utajeni.²

Nastavení transparentního a legislativně jasně vymezeného a vynutitelného financování politických stran a jejich předvolebních kampaní je jedním z ukazatelů kvality demokracie a politické kultury v dané zemi.³ Země s komplexním zákonem regulujícím možnost čerpat do stranické pokladny netransparentní peníze realizuje důležitý krok k funkčnímu demokratickému systému. Naopak vágní vymezení pravidel a omezený, nebo neúčinný dohled silně nahrává pocitu korupce a možnosti popírat výsledky demokratických voleb.⁴

¹ PROROK, Vladimír a Aleš LISA. *Politologie*. 2., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009. Vysokoškolské učebnice (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-141-0, s. 152-156.

² OECD. *TRANSPARENCY AND INTEGRITY IN POLITICAL FINANCE*. [cit. 2019-03-21]. Dostupné z: <http://www.oecd.org/about/membersandpartners/publicaffairs/Transparency%20and%20Integrity%20in%20Political%20Finance.pdf>

³ ŠIMÍČEK, Vojtěch. Vybrané otázky financování politických stran v ČR. *Politologický časopis*. 1997, 4(2), s. 16.

⁴ Transparentnivolby.cz. *Proč monitorujeme financování kampaní*. [cit. 2019-03-11]. Dostupné z: <https://www.transparentnivolby.cz/snemovna2013/o-projektu-2/monitoring-nutny/>

Politika je o získávání a uplatňování moci a prosazování zájmů.⁵ Může se jednat o veřejný zájem, zájem jednoho konkrétního politika, nebo zájmové skupiny. Politici by samozřejmě měli svůj úřad zastávat v souladu s dobrými mravy a podle svého nejlepšího svědomí. Z historie jsou však samozřejmě známy příklady politiků, pro něž se politika stala zejména nástrojem pro své vlastní obohacování, nebo získávání moci a prostředků pro svoje přátele.

Financování politických stran by podle odborné literatury mělo být založeno na čtyřech základních principech – rovnosti, svobody, veřejnosti a kontroly.⁶ Princip rovnosti spočívá v zabezpečení srovnatelného přístupu jednotlivých politických stran k finančním prostředkům, s cílem zajistit přibližně stejné podmínky pro jejich činnost.⁷ Princip svobody pak znamená umožnění svobodného přístupu politických stran k získávání finančních prostředků, které je založeno na jejich efektivnosti v této oblasti.⁸ Princip veřejnosti strany zavazuje k transparentnosti směrem ke státu a občanům. Jeho součástí by měla být kooperace stran s veřejností a dozorovými orgány, za které lze považovat nejenom zákonem stanovený oficiální orgán, ale také média a občanskou společnost.⁹ Čtvrtý princip kontroly by měl zajišťovat možnost ověřovat pravdivost a komplexnost informací, které se týkají hospodaření politických stran. S principem kontroly je někdy spojován ještě princip vynutitelnosti, který je zásadní pro účelné chování dozorových orgánů. Bez funkčního principu vynutitelnosti postrádá veškerá kontrola smysl.¹⁰

Oblast financování politických stran a kampaní se dlouhodobě potýká s prakticky neřešitelným problémem. Žádná legislativní úprava totiž nebude natolik komplexní a dokonalá, aby se nenašla možnost ji takzvaně obejít. Cílem zákonodárců by ale mělo být vytvořit takový zákon a dozorový orgán, který bude toto riziko co nejvíce snižovat a plnit svoji práci tak, že se porušování pravidel nebude dotyčným dárcům a politikům vyplácet. Financování politických stran by v ideálním případě mělo splňovat principy rovnosti a svobody, naplnění obou principů stoprocentně ale není možné.¹¹

⁵ PROROK, Vladimír a Aleš LISA. *Politologie*. 2., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009. Vysokoškolské učebnice (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-141-0, s. 115-116.

⁶ OUTLÝ, Jan. *Strany a stát, volby a finance: vybrané aspekty primárních voleb a financování politických stran*. Olomouc: Periplum, 2003. Studie a analýzy (Periplum). ISBN 80-86624-12-9, s. 47.

⁷ Tamtéž.

⁸ ŠIMÍČEK, Vojtěch. Vybrané otázky financování politických stran v ČR. *Politologický časopis*. 1997, 4(2), s. 18-19.

⁹ Tamtéž.

¹⁰ Tamtéž.

¹¹ Tamtéž, s. 18.

Pokud bychom chtěli, aby měly všechny strany naprosto stejné podmínky, tak bychom potlačili princip svobody na získávání finančních prostředků v závislosti na kvalitách a schopnostech strany. Některé strany mají díky dobrému marketingu, zajímavým osobnostem nebo schopnostem navázat důležité kontakty se zástupci byznysu a soukromého sektoru, lepší výchozí pozici pro získávání finančních prostředků. Tyto kvality jsou subjektivní, pro každého potenciálního sponzora jsou důležité jiné programové priority.

Nastavení systémů financování politických subjektů by z výše uvedených principů mělo vycházet, mělo by být nastaveno tak, aby bylo v souladu se svobodnou a nediskriminační soutěží politických stran, kterou lze označit za klíčový stavební kámen každé demokracie.

1.1 Financování politických stran

Politické strany pro své fungování, stejně jako prakticky všechny moderní instituce a aktéři, potřebují finanční a materiální prostředky. Schopnost a úspěch politických stran se samozřejmě neodráží pouze od stavu stranické pokladny. S rozvojem politického marketingu je třeba počítat s tím, že se politická kampaň a profesionální komunikace stává nástrojem, jejíž úspěšnost je mimo jiné ovlivněna množstvím investovaných peněz.

Kromě milionů investovaných do předvolebních kampaní musí každá strana počítat i běžnými a provozními náklady. Ideální celková suma i rozvržení rozpočtu do jednotlivých struktur a činností politické strany se bude u každé strany lišit. Jednoznačně ale lze vyzkoušet tradiční náklady, na které musí finanční prostředky vynaložit většina stran. Zásadním výdajem jsou samozřejmě náklady na základní fungování strany, které je v případě působení strany v jednotlivých regionech státu velmi nákladné. Strany musí vynakládat peníze na rozvoj svých lokálních i regionálních struktur, které pro ně představují personální a volební potenciál. Tyto výdaje se také dají chápat jako investice. Rozvinuté regionální struktury a výrazné politické osobnosti zvyšují šance strany uspět ve volbách v konkrétních oblastech, což pro stranu následně znamená zisk moci i finančních prostředků. Strany tedy potřebují peníze na udržování kontaktů a spolupráci mezi jednotlivými členy strany.¹²

Poměrně značné výdaje také bývají spojeny s nečlenským odborným aparátem, kterým disponují všechny úspěšné moderní strany. Členové a představitelé strany potřebují informační a odborný servis, který často nepokryjí pouze z vlastních kapacit. Poptávka po modernější a jednodušší konzumovatelné politice vyvolává potřebu obklopit se profesionály v různých oblastech, například na již zmíněný politický marketing a komunikaci s občany. Nelze také

¹² ČICHONĚ, Milan. Financování politických stran. *Politologický časopis*. 1998, 5(2), s. 161-162.

opomenout fakt, že se s přibývajícím regulacemi a opatřeními, které pro strany platí, musí počítat s vyššími náklady na jejich dodržování.

Primárním důvodem pro financování politických subjektů je zprostředkování možnosti účasti na politické soutěži. Volební kampaně jsou nákladné, od jejich úspěchu se navíc odvíjí následné fungování strany.¹³

1.2 Modely financování politických stran

Rozlišujeme dva základní způsoby financování politických stran – financování z veřejných a soukromých zdrojů. Velmi častou variantou je také třetí možnost, u které dochází ke kombinaci výše zmíněných způsobů.¹⁴ Každý způsob má svá pozitiva i negativa a určení jediného a nejlepšího by bylo značně subjektivní.

Konkrétní systémy fungující v jednotlivých zemích jsou poté určovány místní tradicí, politickou kulturou, ekonomickou situací a dalšími faktory.¹⁵ Obecně lze ale vypořádat převládající systém financování politických stran podle typu volebního systému. Poměrný volební systém je spojen s kandidaturou politických stran, ne jednotlivců. Státy s poměrným systémem tedy mají větší tendenci k legislativě umožňující veřejné financování politických stran s cílem zajistit pluralitu a co nejsvobodnější politickou soutěž. Ve většinových volebních systémech se naopak oproti poměrnému systému více vyskytuje financování ze soukromých zdrojů.¹⁶

Bližší studium a hodnocení systémů politických stran má smysl pouze v demokratických politických systémech se zastupitelskou formou vlády. V demokratických systémech totiž existuje prostor a předpoklady pro vznik a svobodné politické soutěže politických stran.¹⁷ Financování politických stran v nedemokratických systémech probíhá podle specifických podmínek odrážejících charakter tamního režimu. K jejich analýze většinou ani není dostatek dostupných a ověřených dat, často se totiž jedná o tajné informace, které vládnoucí režim nechce sdílet s veřejností.¹⁸

¹³ ČICHON, Milan. Financování politických stran. *Politologický časopis*. 1998, 5(2), s. 161-162.

¹⁴ PSP.cz: *Financování politických stran*. [cit. 2019-03-11]. Dostupné z: http://www.psp.cz/eknih/cdrom/ic/pdf/11_financovani.pdf.

¹⁵ ČICHON, Milan. Financování politických stran. *Politologický časopis*. 1998, 5(2), s. 161-162.

¹⁶ OUTLÝ, Jan. *Strany a stát, volby a finance: vybrané aspekty primárních voleb a financování politických stran*. Olomouc: Periplum, 2003. Studie a analýzy (Periplum). ISBN 80-86624-12-9, s. 46.

¹⁷ Tamtéž, s. 43.

¹⁸ Tamtéž, s. 44.

1.2.1 Financování politických stran ze soukromých prostředků

V systému soukromého financování politických stran se političtí aktéři musí obejít bez možnosti čerpat státní podporu. Získávání finančních prostředků nutných pro účast na politickém dění je v režii samotných stran a jejich čelních představitelů. Stát se tedy nezapojuje do financování politických stran v řádném demokratickém prostředí, ale funguje legislativní úprava a kontrolní mechanismy, které mají dohlédnout na to, aby nedocházelo k chování ohrožující demokratický ráz systému.¹⁹ Strany mají například jasně vydefinováno, od jakého typu jednotlivců a společností mohou přijímat finanční příspěvky.²⁰ Na výši příspěvků jsou také často nastaveny limity, jejichž cílem je zabránit možnému jednostrannému "koupení" strany ekonomicky a mocensky silným jednotlivcem.

Soukromé financování může probíhat vlastní činností politické strany, za kterou lze označit vybírání členských příspěvků, publikační činnost či získávání finančních prostředků z vlastní zákonem povolené podnikatelské činnosti.²¹ Politické strany ale většinou nejsou finančně soběstačné, což je vede k přijímání finančních i nefinančních darů od svých podporovatelů. Motivace podporovatelů může být různá, možná touha po získání vlivu a moci je jednou z hlavních kritik systému, ve kterém jsou strany závislé na soukromých finančních prostředcích.

V systému financování ze soukromých prostředků odpadá možná kritika prorůstání politických stran se státem prostřednictvím financování stran ze státního rozpočtu. Menší politické strany si nemohou stěžovat na to, že by stát zasahoval do volné demokratické soutěže tím, že by financoval větší a zavedenější strany. Schopnost obstarat si finanční prostředky by se dala brát jako jedno z hodnotících kritérií pro hodnocení politických stran.

Soukromé financování s sebou ale nese značnou kritiku. Absence státního příspěvku podle některých kritiků strany zahání do náručí bohatých sponzorů, kteří si kupují moc a vliv, přestože se jedná o nikým nevolené aktéry.²²

¹⁹ Aceproject.org. *Public funding of political parties*. [cit. 2019-03-21]. Dostupné z: <http://aceproject.org/ace-en/focus/core/onePage>.

²⁰ ČICHON, Milan. Financování politických stran. *Politologický časopis*. 1998, 5(2), s. 162-163.

²¹ ŠIMÍČEK, Vojtěch. Vybrané otázky financování politických stran v ČR. *Politologický časopis*. 1997, 4(2), s. 163-164.

²² OECD (2016), *Financing Democracy: Funding of Political Parties and Election Campaigns and the Risk of Policy Capture*, OECD Public Governance Reviews, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/9789264249455-en>, s. 22.

1.2.2 Smíšený systém financování politických stran

Ve smíšeném systému financování politických stran je stranám dovoleno získávat peníze jak z veřejných, tak ze soukromých zdrojů.²³ První evropskou zemí, která zavedla systém možnosti státního financování, bylo Německo za vlády kancléře Konrada Adenauera. Stalo se tak v reakci na rostoucí moc silných kapitálových skupin, jejichž finanční prostředky značně ovlivňovaly politický vývoj v zemi.²⁴

Veřejné financování může být realizováno na základě různých parametrů, které se budou v jednotlivých státech a systémech lišit. Nejčastěji se ale jedná o finanční podporu odvozenou od volebního výsledku strany v konkrétních volbách. Na základě stanovených kritérií pak strana dostává finanční prostředky sloužící na úhradu nákladů spojených s předvolební kampaní a na běžný chod strany.

Systém financování politických stran umožňující čerpat peníze ze státního rozpočtu (veřejných zdrojů) v Evropě funguje například v České republice, Německu, Francii nebo Itálii.²⁵

Strany mají také povoleno získávat zdroje ze soukromých prostředků, na které se ale často váže určitá zákonná regulace, jejímž cílem je tento proces udělat transparentnější.²⁶ Za soukromé finanční prostředky lze označit například členské příspěvky členů strany, které mohou tvořit jak symbolickou, pro jiné strany naopak významnou položku ve stranické pokladně. Placení členských poplatků je běžnou součástí členství v různých organizacích, spolcích, či zájmových skupinách, politické strany tedy nejsou výjimkou. Transparentní nastavení procesu vybírání finančních prostředků od vlastních členů by mělo být v zájmu každé demokraticky smýšlející strany, v opačném případě se totiž strany mohou dostat do nepříjemné situace evokující vnitřní korupci.²⁷ Výrazné příspěvky od politika, který zároveň ve straně získal větší vliv a pozici na kandidátce, mohou vyvolat podezření, že se politik neposunul na základě vlastních kvalit, ale kvůli štědrému finančnímu příspěvku. Toto zjištění může velmi silně nabourat důvěru veřejnosti a poškodit stranu v předvolebním klání. Vlastní finanční zdroje mohou stranám

²³ MVCR.cz. *Transparentní financování politických stran – jaké změny jsou potřeba?* [cit. 2019-03-21]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/transparentni-financovani-politicky-stran-jake-zmeny-jsou-potreba.aspx>.

²⁴ OUTLÝ, Jan. *Strany a stát, volby a finance: vybrané aspekty primárních voleb a financování politických stran*. Olomouc: Periplum, 2003, s. 52-53.

²⁵ FALGUERA, Elin, Samuel JONES a Magnus OHMAN. *Funding of political parties and election campaigns: a handbook on political finance*. Stockholm: IDEA, 2014. ISBN 978-91-87729-24-9, s.220-225

²⁶ OECD (2016), *Financing Democracy: Funding of Political Parties and Election Campaigns and the Risk of Policy Capture*, OECD Public Governance Reviews, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/9789264249455-en>, s. 32.

²⁷ Tamtéž, s. 22.

plynout i z nájmu, pachtu a zcizení movitého a nemovitého majetku, který strana/hnutí vlastní, příp. z úroků z vkladů.²⁸

Peníze ze soukromých zdrojů nejsou získávány pouze od členské základny, ale také od dalších jednotlivců či subjektů nejčastěji ve formě darů. Tyto příspěvky často tvoří značnou část rozpočtu politických stran, schopnost získávat je poté důležitou kvalitou každého politika. Ve smíšeném systému financování se na získávání peněz ze soukromých zdrojů musí logicky zaměřit zejména strany, které mají problém se získáním nároku na státní finanční podporu.

Legislativní rámec by se měl získávání peněz ze soukromých prostředků věnovat ještě důrazněji a důkladněji než v oblasti veřejného financování. Právě soukromé příspěvky totiž pravidelně vyvolávaly skandály vedoucí k podkopání důvěry v politické reprezentanty a jejich motivace. Z českého prostředí známe například kauzu podivných sponzorů Občanské demokratické strany (ODS), na které se přišlo v roce 1997, tedy rok po parlamentních volbách 1996. Na konto ODS přistály miliony od údajných sponzorů Lájose Báce a Rádžíva Sinhy, kteří však prokazatelně nemohli být sponzory strany.²⁹

Každý systém financování politických stran má své přednosti, ale také nedostatky. Politické strany mají na základě předem stanovených kritérií a pravidel možnost čerpat peníze od státu zejména kvůli tomu, aby se předešlo vstupování mocných a finančně zaopatřených zájmových skupin, které by prostřednictvím příspěvků na politické kampani mohly určovat vývoj země.³⁰ Politické strany by byly závislé na jejich přispěvcích, logicky by se tedy očekávalo, že by strany naplňovaly jejich zájmy. Příspěvky od státu mají politickým stranám dát jistotu a schopnost vzdorovat lákadlu vyměňování stranické politiky za zájmy mocných zákulisních hráčů.³¹ Systém odvozený od počtu získaných hlasů a mandátů ve volbách lze poté vnímat jako důležitou motivaci, která bude strany nutit být co nejaktivnější v oslovování širokého voličského spektra.

V každém systému s jasně stanovenými kritérii se však vytváří prostor pro kritiku. V otázce veřejného financování politických stran je pod pravidelnou palbou kritiky otázka nastavení

²⁸ Transparentnivolby.cz. *Z jakých prostředků mohou strany financovat své předvolební kampaně*. [cit. 2019-01-02]. Dostupné z: <http://www.transparentnivolby.cz/snemovna2017/jakych-prostredku-mohou-strany-financovat-sve-predvolebni-kampane/>.

²⁹ Ceskatelevize.cz. *Tzv. „sarajevský atentát“ odstartoval zatím největší politickou krizi v ČR*. [cit. 2019-03-15]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/archiv/1432352-tzv-sarajevsky-atentat-odstartoval-zatim-nejvetsi-politickou-krizi-v-cr>.

³⁰ MVCR.cz. *Transparentní financování politických stran – jaké změny jsou potřeba?* [cit. 2019-03-21]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/transparentni-financovani-politickyh-stran-jake-zmeny-jsou-potreba.aspx>.

³¹ Tamtéž.

hranice, od které mají stany nárok na čerpání veřejných peněz. Menší politické strany a část liberálnější smýšlející veřejnosti pravidelně volají po snížení hranice pro vstup do Parlamentu a pro získávání peněz ze státního rozpočtu, aby na ně dosáhlo více stran. Tím by mohlo dojít ke zvýšení šance na nárůst počtu relevantních politických aktérů usilujících o hlasy občanů, čímž by se mohlo přispět k větší různorodosti a proporcionalitě politického systému.³² Opačně smýšlející političtí reprezentanti naopak upozorňují na nebezpečí, které s sebou nese příliš velký počet politických stran přímo se podílejících na vedení země. Hranice pro získávání peněz ze státního rozpočtu by stejně jako hranice pro vstup do orgánů s legislativní a exekutivní mocí měla být nastavena tak, aby nedocházelo k ohrožení funkčnosti politického systému.³³ Pro velké a finančně zaopatřené stany je navíc naprosto logické, že se o možnost získat finanční prostředky nechtějí dělit s dalšími stranami, které by v budoucnu mohly ohrozit jejich fungování a vliv.

Získávání peněz ze státní pokladny by v politických stranách mělo zvyšovat pocit odpovědnosti vůči občanům a voličům, z jejichž daní jsou politici placeni. Pokud je významná část příjmů politické strany tvořena příspěvky od státu, jedná se o příspěvky od masy občanů. V případě čistě soukromého financování by se jednalo o konkrétní jednotlivce, u veřejných peněz se ale jedná o odpovědnost většímu celku.

Druhou stranou mince je však možné zvětšení negativního tlaku veřejnosti na politiky. Kritika objemu finančních prostředků, které stát vynakládá na politické strany a jiné veřejnoprávní instituce není zanedbatelná. Velmi jednoduše se totiž může stát, že miliony poslané státem do stranické pokladny nebudou využity tak, jak bychom si to podle zásady dobrých mravů představovali. Politické strany mohou být použity jako nástroj k prosazení vlastních zájmů, ale také k finančnímu obohacení. Při správně nastavené marketingové strategii a účasti silného lídra přitahujícího davy se z politické strany může velmi jednoduše stát velmi výnosný podnikatelský projekt.³⁴

³² E15.cz. *Snížené hranice pro vstup do Sněmovny neprošlo, Piráti navrhovali čtyřprocentní limit*. [cit. 2019-03-21]. Dostupné z: <https://www.e15.cz/volby/snizeni-hranice-pro-vstup-do-snemovny-neproslo-pirati-navrhovali-ctyrprocentni-limit-1351165>

³³ DAVID, Roman. Glosa k financování politických stran. *Politologický časopis*. 1997, 2, s. 169-71.

³⁴ Tomuto tématu se například věnuje kniha *Já platím, já rozhoduji! Politici podnikatelé a jejich strany od kolektivu autorů*.

1.3 Dozorový orgán

Komplexní legislativní úprava regulující financování politických stran a hnutí je důležitou součástí demokratického politického systému. I přes komplexně a správně nastavené podmínky může beztestně docházet k netransparentnímu a pochybnému chování, pokud v systému není funkční a efektivní dozorový orgán s pravomocemi vymáhat sankcemi případná porušení zákona. Charakter a pravomoci dozorového orgánu se v jednotlivých státech liší.³⁵

Trend vytváření nezávislých dozorových orgánů je logickým vyústěním snahy o co nejtransparentnější hospodaření politických stran. Kontrolní komise tvořené poslanci často nemají na důslednou kontrolu časové, ani odborné kapacity. Velmi snadno se také mohou stávat terčem obvinění z účelového jednání s cílem poškodit konkrétní politický subjekt. Dozorový orgán by se tak stával součástí politického boje, což je nepřijatelné.³⁶

Ani vytvoření nezávislého dozorového orgánu nezaručuje stoprocentní napravení situace. Stejně jako všechny instituce, tak i dozorové orgány se setkávají s nedostatky jednotlivých legislativních úprav.³⁷ V prostředí politických kampaní se jedná zejména o nemožnost úřadů sankcionovat politické strany během předvolebních kampaní. Úřady totiž na své šetření potřebují čas a součinnost ze strany politických stran, které se sdílením důležitých dokumentů a údajů často vyčkávají.³⁸ Politické strany se v předvolebním období mohou dostat do situace, kdy se jim vyplatí v určitou chvíli jít za hranu zákona, na jejich chování se totiž oficiálně přijde až po skončení kampaně a voleb. Pokud v systému nejsou dostatečně nastaveny odstrašující sankce, může se toto chování stranám s dostatkem finančních prostředků vyplatit, primárně jim totiž jde o výsledek voleb.

³⁵ MVCR.cz. *Transparentní financování politických stran – jaké změny jsou potřeba?* [cit. 2019-03-15]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/transparentni-financovani-politicky-stran-jake-zmeny-jsou-potreba.aspx>.

³⁶ Oziveni.cz. *SROVNÁVACÍ ANALÝZA FINANCOVÁNÍ POLITICKÝCH STRAN V ZEMÍCH V4 + ESTONSKU*. [cit. 2019-01-08]. Dostupné z: https://www.oziveni.cz/wp-content/uploads/2014/08/oziveni_comparative_analysis_ppf_cz_01-3.pdf.

³⁷ VALECKI, Marcin, *Regulating Politics: The role of internal and external oversight in Europe* http://www.legislationline.org/download/action/download/id/2823/file/Walecki_IFES%20paper_Regulating_Politics_in_Europe.pdf.

³⁸ Ceskatelevize.cz. *Interview ČT24 - Jan Outlý*. [cit. 2019-03-15]. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/10095426857-interview-ct24/217411058040831/>.

2. Volby prezidenta a financování politických kampaní v USA

2.1 Americký politický systém

Pro komplexní pochopení motivací jednotlivých politických i zájmových aktérů je nutné popsat specifika amerického politického systému a mechanismus volby prezidenta. Americký politický systém je založen na systému brzd a protivah, které reprezentují jednotliví aktéři moci výkonné (prezident), zákonodárné (Kongres) a soudní. Důležité je také neopomenout federativní uspořádání USA, ze kterého vyplývá přenesení určitých zákonem vymezených pravomocí na federální úřady a instituce.³⁹

Spojené státy americké jsou dávány za příklad prezidentského politického systému, ve kterém dochází k výraznému funkčnímu oddělení exekutivní a legislativní moci. Klíčovou postavou je prezident, jehož volba probíhá přímo a na časově fixně ohraničené období. Prezidentský mandát trvá čtyři roky, přičemž každý prezident může být do úřadu celkem zvolen pouze dvakrát.⁴⁰

Přímo volený prezident poté představuje hlavního aktéra exekutivy, v prezidentském systému v sobě propojuje funkci hlavy státu a roli předsedy vlády. To je výrazný rozdíl mezi prezidentským systémem a parlamentním systémem. Americký prezident má díky nastavení politického systému mnohem výraznější pravomoci, než jsme tomu u našeho spíše reprezentativně laděného prezidentského úřadu zvyklí. Administrativa je následně odpovědná prezidentovi, který rozhoduje o jejím personálním obsazení a reálném vlivu jednotlivých ministrů na chod země. Pro jmenování ministrů ale prezident potřebuje schválení ze strany Senátu, což vždy představuje výzvu pro spolupráci prezidenta a této komory Kongresu.⁴¹

Role exekutivy a legislativy jsou založeny na principu brzd a protiváh, které mají zaručit funkčnost a demokratičnost amerického politického systému. Prezident vůči představitelům Kongresu disponuje prezidentským vetem, do legislativního procesu by pak ale jím vedená exekutiva měla napřímo zasahovat pouze při předkládání státního rozpočtu, což je sám o sobě

³⁹ DVOŘÁKOVÁ, Vladimíra. *Spojené státy americké: společnost a politika*. Praha: Libri, 2002. ISBN 80-7277-141-8. s. 93.

⁴⁰ HLOUŠEK, Vít, Lubomír KOPEČEK a Jakub ŠEDO. *Politické systémy*. Brno: Barrister & Principal, 2011. ISBN 978-80-87474-23-5.

⁴¹ DVOŘÁKOVÁ, Vladimíra. *Spojené státy americké: společnost a politika*. Praha: Libri, 2002. ISBN 80-7277-141-8. s. 116-132.

velmi složitý a pro všechny zúčastněné emotivní proces, při kterém jdou jeho aktéři velmi často na hranu svých pravomocí.⁴²

Američtí prezidenti svého silného postavení často využívají i pro zasahování do legislativy, čímž si kompenzují, že sami nedisponují legislativní iniciativou. Ať už se jedná o zcela legitimní předkládání návrhů zákonů prostřednictvím jednoho stranicky či ideově blízkého zákonodárce, nebo prostřednictvím exekutivních nařízení, která se stala velmi oblíbeným nástrojem amerických prezidentů. Implementace exekutivního nařízení totiž nevyžaduje schválení ani jedné z komor Kongresu, musí ale být v souladu s Ústavou. Exekutivní nařízení by se měla věnovat důležitým neodkladným záležitostem, které je nutné řešit bez průtahů, jenž jsou bohužel spojeny s běžným legislativním procesem. Ze své povahy jsou exekutivní nařízení často velmi kontroverzní a sporná, pravidelně také ze strany opozice prezidenta dochází k jejich napadání a dávání podnětů pro soudní instituce.⁴³

Jedním z významných privilegií je v americkém prostředí, vzhledem ke globálnímu významu USA, funkce vrchního velitele ozbrojených sil, která spadá do úřadu prezidenta. Za klíčovou lze označit prezidentskou pravomoc jmenovat soudce Nejvyššího soudu.⁴⁴ Prezident prostřednictvím dosazování sobě ideově spřízněných soudců ovlivňuje politiku ne na jedno volební období, ale na desítky let. Mandát soudců Nejvyššího soudu je totiž doživotní.⁴⁵ Nejvyšší soud je všeobecně považován za ne zcela apolitickou instituci, její vliv na velmi kontroverzní a společnost rozdělující problematiku, jako je například otázka interrupcí nebo otázka druhého dodatku, je značný. Každá volba nového soudce (v případě úmrtí, nebo odstoupení jednoho z již dříve jmenovaných soudců) je velmi ostře sledována společností i klíčovými zájmovými skupinami.⁴⁶ V procesu vybírání nových soudců je vždy ostře sledováno, jestli se v rámci devítičlenného sboru nový soudce přikloní ke konzervativní, nebo liberální části sboru.⁴⁷

⁴² DVOŘÁKOVÁ, Vladimíra. *Spojené státy americké: společnost a politika*. Praha: Libri, 2002. ISBN 80-7277-141-8. s. 116-132.

⁴³ Americkecentrum.cz. *Politický systém*. [cit. 2018-12-23]. Dostupné z: <http://www.americkecentrum.cz/politicky-system>

⁴⁴ DVOŘÁKOVÁ, Vladimíra. *Spojené státy americké: společnost a politika*. Praha: Libri, 2002. ISBN 80-7277-141-8. s. 116-132.

⁴⁵ Tamtéž, str. 140.

⁴⁶ Pravniprostor.cz. *Výběr soudců Nejvyššího soudu Spojených států, I. část: Role prezidenta*. [cit. 2018-12-23]. Dostupné z: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/ostatni-pravo/vyber-soudcu-nejvyssiho-soudu-spojenych-statui-cast-role-prezidenta>

⁴⁷ Po dosazení dvou soudců současným prezidentem Donaldem Trumpem se hovoří o pětičlenné převaze konzervativně orientovaných soudců, které doplňují čtyři liberálně smýšlející soudci.

Vzhledem k důležitosti osoby prezidenta v rámci prezidentského systému je zřejmé, proč je jeho volbě věnována tak velká pozornost. Americký prezident je považován za nejmocnějšího muže či ženu světa, jehož vliv sahá daleko za hranice domácí politiky. Pro všechny na politice zainteresované aktéry je tedy důležité, aby byl nejdůležitější post obsazen osobou, jejíž rozhodování bude korespondovat se zájmy a cíli dané skupiny. Proto není překvapením velké množství osob, politických stran a zájmových skupin, které se přímo či nepřímo zapojují do kampaní k prezidentským volbám.

2.2 Prezidentské volby v USA

Volba prezidenta USA bývá označována za přímou volbu, přestože probíhá prostřednictvím volitelů. Každý stát USA má dle počtu v něm žijících občanů pro volby jasně vymezen počet volitelů, který v daném státě může prezidentský kandidát získat. Kandidát s nejvyšším počtem hlasů získává v daném státu všechny volitele. Ve finálním součtu se kandidát s nadpoloviční většinou volitelů stává prezidentem.⁴⁸

Právě počet získaných volitelů je na rozdíl od celkového počtu získaných hlasů občanů klíčovým parametrem. Příkladem mohou být právě prezidentské volby 2016 jejichž vítězem se stal Donald Trump, přestože Hillary Clintonová disponovala větším počtem preferenčních hlasů (popular vote).⁴⁹

Z hlediska politického marketingu je vždy důležité znát specifika lokálního politického systému, díky čemuž se může nastavit co nejefektivnější volební strategie. Tým Donalda Trumpa velmi dobře pracoval s důležitými státy s vysokým počtem volitelů a zvolil mnohem náročnější, ale lepší strategii. Hillary Clintonová tak může poukazovat na větší počet celkových hlasů, důležité ale je, co je hlavním kritériem pro vítězství ve volbách. V USA výsledek voleb opět oživil debatu o volebním systému právě v souvislosti s tím, že kandidát s největším počtem hlasů není vítězem voleb. Případná změna volebního systému je tématem zejména pro demokraty, kteří na systém založený na volitelích dlouhodobě doplácí.⁵⁰ Je ale nutné brát v potaz to, že v případě jinak nastavených pravidel by se strategie kandidátů změnila, je tedy klidně možné, že by se nakonec Donaldu Trumpovi mohlo podařit zvítězit i v celkovém počtu hlasů.

⁴⁸ USA.gov. *Presidential Election Process*. [cit. 2018-12-23]. Dostupné z: <https://www.usa.gov/election>.

⁴⁹ CNN.com *Presidential Election Process*. [cit. 2018-12-23]. Dostupné z: <https://edition.cnn.com/2016/12/21/politics/donald-trump-hillary-clinton-popular-vote-final-count/index.html>.

⁵⁰ CNN.com. *Why Democrats hate the Electoral College and Republicans love it*. [cit. 2019-03-22]. Dostupné z: <https://edition.cnn.com/2019/03/19/politics/electoral-college-national-popular-vote/index.html>.

Dalším rozšířeným omylem je počet finálních prezidentských kandidátů, ze kterých si voliči vybírají svého prezidenta. Republikánská a Demokratická strana si po proběhnutí procesu vnitrostranických primárek volí svého oficiálního kandidáta, tuto dvojici ale ve finální fázi voleb pravidelně doplňují další kandidáti. V roce 2016 Donalda Trumpa a Hillary Clintonovou ve volebním klání doplnila například kandidátka Jill Steinová za Stranu zelených (Green Party) nebo libertarián Gary Johnson, jehož strategií bylo nabídnout se jako kompromisní kandidát zejména pro republikánské voliče nesouhlasící s oficiálním kandidátem strany. Ani jeden z alternativních kandidátů ale nezískal ani jednoho delegáta.⁵¹

Reálný souboj zpravidla probíhá mezi kandidáty hlavních politických stran, ostatním kandidátům není věnovaná dostatečná mediální ani materiální pozornost, což se projevuje na jejich velmi slabých výsledcích.

2.2.1 Primárky

Již zmíněným předstupněm hlavního prezidentského souboje jsou v USA primárky obou hlavních politických stran. Republikánská i Demokratická strana si v průběhu primárek vybírají oficiálního kandidáta, který je bude reprezentovat v prezidentském souboji.⁵² Kampaně jednotlivých kandidátů mohou probíhat měsíce, ale také roky. Sestavování volebního týmu a získávání finančních prostředků je dlouhodobým náročným procesem, jehož délku nelze univerzálně stanovit. Někteří kandidáti mohou dělat kampaň velmi krátkou dobu, protože mají dostatečné finanční prostředky, mediální pozornost a podporu strany. Méně známé osobnosti však potřebují více času, aby o svých kvalitách přesvědčily širokou veřejnost a stranické představitele. Pro všechny kandidáty ale platí, že musí respektovat data, kdy se v jednotlivých státech v rámci stran hlasuje o budoucím oficiálním kandidátovi strany. Pro Republikánskou i Demokratickou stranu platí, že se hlasování v primárkách odehrávají od ledna do června volebního roku.⁵³

Primárky, stejně jako finální volba, probíhají v každém státě zvlášť. Mohou probíhat dvěma základními formami – klasickou volbou, nebo formou volebního shromáždění (caucuses).⁵⁴ Volební shromáždění je ze své podstaty komplikovanější a méně přehlednou formou volby. Typicky probíhá ve velkých společenských budovách, jako jsou školy, knihovny nebo třeba

⁵¹ CNN.com. *Presidential results*. [cit. 2018-12-23]. Dostupné z: <https://edition.cnn.com/election/2016/results/president>.

⁵² DVOŘÁKOVÁ, Vladimíra. *Spojené státy americké: společnost a politika*. Praha: Libri, 2002. ISBN 80-7277-141-8. s. 202-205.

⁵³ USA.gov. *Presidential Election Process*. [cit. 2019-03-11]. Dostupné z: <https://www.usa.gov/election>.

⁵⁴ DVOŘÁKOVÁ, Vladimíra. *Spojené státy americké: společnost a politika*. Praha: Libri, 2002. ISBN 80-7277-141-8. s. 202-205.

komunitní centra. V každém volebním okrsku zároveň probíhá republikánské a demokratické volební shromáždění. Na republikánském shromáždění vystupují zástupci či reprezentanti jednotlivých republikánských kandidátů, kteří se přítomné snaží přesvědčit o kladných vlastnostech jejich kandidátů. Demokratické shromáždění je více akční, celé je řízeno jedním hlavním organizátorem, jenž má na starost dohlédnout na dodržení všech stanovených procedur. Účastníci shromáždění jsou koncentrováni do jedné velké místnosti (haly), kde se následně na základě preferencí vytváří skupiny podporovatelů demokratických kandidátů. Probíhá velmi živá a hlasitá diskuze, jejíž cílem je získat pro svého kandidáta co nejvíce nových podporovatelů. Přidáním se ke skupině volič dává veřejně najevo, koho ve volbách plánuje podpořit.⁵⁵

Primárky mohou v jednotlivých státech probíhat otevřeně, nebo uzavřeně. Jedná se o možnost občanů zúčastnit se primárek, přestože nejsou registrovanými voliči konkrétní strany. Otevřené primárky umožňují participaci všech registrovaných voličů, přičemž se nehledí na jejich stranickou příslušnost. Podmínkou ale je, že se volič může zúčastnit pouze primárek jedné strany, nelze hlasovat v demokratických a zároveň republikánských primárkách. V uzavřených primárkách je poté umožněno hlasovat pouze registrovaným voličům konkrétní strany.⁵⁶ Úpravy a specifikace pravidel primárek se mohou v jednotlivých státech lišit, na popsání všech mechanismů a odlišností v této práci není dostatečný prostor. Popsání procesu primárek je ale důležité, protože se již do nich aktivně zapojují různé zájmové skupiny, které se snaží zajistit, že se do finálního souboje dostane jimi favorizovaný kandidát.

Kandidát získá výhrou v daném státu na svoji stranu delegáty, kteří pro jeho nominaci následně hlasují na stranickém sjezdu. Počet delegátů je opět odvozen od počtu populace státu, liší se ale přepočtení počtu delegátů, který je ve hře. V některých státech platí poměrný systém, kandidáti tedy získají počet delegátů na základě přepočtu jejich procentuálního zisku. Jinde ale platí, že vítěz automaticky získává všechny volitele bez ohledu na to, jestli vyhrát o tisíc, nebo o jeden hlas.⁵⁷

Volební sjezdy obou stran probíhají v červenci a znamenají pomyslné uzavření stranických primárek a pomyslný start horké fáze kampaně. Je naprosto běžné, že je o jméně budoucího kandidáta strany vzhledem k výsledkům jednotlivých primárek rozhodnuto již mnohem dříve.

⁵⁵ Voanews.com. *How US Presidential Caucus, Primary Process Works*. [cit. 2018-12-23]. Dostupné z: <https://www.voanews.com/a/how-us-presidential-primary-process-works/3167278.html>.

⁵⁶ Tamtéž.

⁵⁷ Votesmart.org. *Government 101: United States Presidential Primary*. [cit. 2019-01-28]. Dostupné z: <https://votesmart.org/education/presidential-primary#.XE7HcM1CeMp>.

Oficiálním kandidátem se však stává až po volebním sjezdu, na kterém je oficiálně potvrzeno jméno kandidáta na prezidentský i viceprezidentský post. Svého kandidáta na viceprezidenta si podle zvyklostí vybírá sám kandidát na prezidenta. Cílem je vždy vybrat osobnost, která prezidentskému kandidátovi pomůže oslovit důležité segmenty společnosti, které by on sám neoslovil.⁵⁸

Přestože se jedná spíše o formalitu, jsou volební sjezdy velmi důležitou součástí kampaně, čehož si jsou obě strany velmi dobře vědomy. Jedná se o příležitost k získání mediální pozornosti a nastolení vlastní politické agendy. Sjezdy jsou velmi ostře sledovány, jejich příprava je tedy co nejvíce přizpůsobena snaze oslnit diváky a oslovit další případné voliče. V době sjezdů se preference často mění na základě toho, která strana má zrovna sjezd, jelikož je tímto událostem v médiích věnován velký prostor.⁵⁹ Kromě již zmíněných delegátů, kteří na sjezdu hlasují podle výsledků voleb v jimi reprezentovaných státech, se sjezdu účastní také tzv. superdelegáti. Superdelegáti na rozdíl od delegátů nemusí respektovat vůli voličů z jejich státu.⁶⁰ Během prezidentských voleb 2016 měla Demokratická strana 714 superdelegátů, zatímco Republikánská strana pouhých 168.⁶¹

Republikánská skupina superdelegátů je tvořena třemi zástupci každého státu (předsedou Republikánské strany z každého státu USA a dvěma nižšími funkcionáři). Skupina superdelegátů Demokratické strany byla v roce 2016 složena z 20 takzvaných zasloužilých vůdčích osobností strany (bývalí prezidenti a viceprezidenti, předsedové komor Kongresu a uží vedení strany), 21 sloužících guvernérů, 46 sloužících senátorů, 193 sloužících poslanců – kongresmanů a 434 členů širšího stranického vedení a straníků zvolených za superdelegáty ve stranických organizacích ve svých domovských státech.⁶² Superdelegáti se u demokratů těšili privilegiu rozhodovat se zcela nezávisle na vůli občanů státu, který na konventu zastupovali.⁶³

⁵⁸ Politickymarketing.com. *Výběr viceprezidenta v USA: pragmatismus vítězí*. [cit. 2018-12-27]. Dostupné z: <http://politickymarketing.com/vyber-viceprezidenta-v-usa-volby-2016>.

⁵⁹ Journalistsresource.org. *Influence of Democratic and Republican conventions on opinions of the presidential candidates*. [cit. 2019-03-22]. Dostupné z: <https://journalistsresource.org/studies/politics/elections/personal-individual-effects-presidential-conventions-candidate-evaluations/>

⁶⁰ Nbcnews.com. *How Do Superdelegates Work? Here's What You Need to Know*. [cit. 2018-12-27]. Dostupné z: <https://www.nbcnews.com/politics/first-read/how-do-superdelegates-work-here-s-what-you-need-know-n554136>.

⁶¹ Denikreferendum.cz. *Kdo jsou a co zmůžou američtí superdelegáti*. [cit. 2019-03-11]. Dostupné z: <http://denikreferendum.cz/clanek/22555-kdo-jsou-a-co-zmuzou-americti-superdelegati>.

⁶² Tamtéž.

⁶³ Denikreferendum.cz. *Kdo jsou a co zmůžou američtí superdelegáti*. [cit. 2019-03-11]. Dostupné z: <http://denikreferendum.cz/clanek/22555-kdo-jsou-a-co-zmuzou-americti-superdelegati>.

2.2.2 Volební den

Po představení oficiálních kandidátů hlavních politických stran přechází prezidentská kampaň do horké fáze, jejíž nedílnou součástí jsou mimo jiné mediálně ostře sledované televizní debaty. Prezidentští kandidáti křižují Spojené státy americké a doufají, že se jim podaří oslovit dostatečný počet voličů. Ve volební den se poté lidé vydávají k hlasovacím urnám a přímo hlasují o tom, kdo se má stát novým prezidentem USA. Pro získání možnosti přímo se aktivně hlasováním podílet na volbě prezidenta se Američané musí řádně registrovat u příslušných orgánů. Podmínky a povinnosti pro úspěšné dokončení registrace jsou v rozdílných státech různé. Jak již bylo zmíněno, samotný volební akt je poté přenesen na sbor volitelů, který hlasuje na základě volebních preferencí občanů státu, který daný volitel reprezentuje.

Sbor volitelů (Electoral College) má celkem 538 členů, jedná se o součet kongresmanů (435) a senátorů (100), ke kterým jsou navíc připočítáni tři zástupci Washingtonu D. C. K celkovému vítězství je nutné získat nadpoloviční počet velitelů, což je 270 volitelů.⁶⁴

Důležitým symbolickým aktem americké prezidentské volby je vystoupení poraženého kandidáta, který přiznává prohru a pogruluje novému prezidentovi k výhře. Toto gesto se stalo běžnou součástí voleb, jehož respektováním a dodržováním se má utlumit rozpolcenost veřejnosti, která se každou volbou dělí americkou společností na dva nesmířitelné tábory.

2.3 Financování kampaní v USA

Předvolební kampaně k prezidentským volbám jsou v americkém prostředí velmi profesionálně a pompézně pojatou událostí, což s sebou samozřejmě nese obrovské finanční výdaje. Náklady na propagační akce, předvolební spoty, inzerci v médiích, výrobu propagačních předmětů a další nutné komponenty kampaně vyšplhají finální sumu na stovky milionů dolarů.

Možností, jak financovat kampaň, mají prezidentští kandidáti několik. Část peněz mohou dostat ze stranických fondů, od svých podporovatelů, sponzorů nebo mohou do kampaně investovat vlastní finanční prostředky. Ve výsledku se z pravidla jedná o kombinaci všech zmíněných možností, a žádný z kandidátů si nemůže dovolit vynechat ani jednu z možností pro získání finančních prostředků, které jsou alfou a omegou každé kampaně. Dostatek finančních prostředků kandidátovi umožní vybudovat robustní organizaci kampaně a zajistit pro sebe dostatečný mediální prostor. Financování prezidentských kampaní se řídí regulacemi

⁶⁴ Archives.gov *What is the Electoral College?* [cit. 2018-12-28]. Dostupné z: <https://www.archives.gov/federal-register/electoral-college/about.html>.

a zákonnými nařízeními, které se s v průběhu času přizpůsobují a reagují na nové možnosti a trendy.

Volání po implementaci regulací financování prezidentských kampaní se v americkém prostředí zintenzivnilo na počátku dvacátého století. Poukazování na příliš velký neregulovaný prostor korporací a bohatých sponzorů vyslyšel prezident Theodor Roosevelt, který začal prosazovat ideu reformy pravidel pro financování kampaní.⁶⁵ Reakcí Kongresu bylo schválení Tillmanova zákona, jež zakazoval všem korporacím a bankám dávat jakékoli prostředky na kampaně k prezidentským i volbám do Kongresu.⁶⁶ Paradoxem je, že se Rooseveltova aktivita do značné míry odvíjela od toho, jak velká pozornost byla věnována právě enormním finančním prostředkům, které se mu dařilo vybrat na jeho vlastní prezidentskou kampaň.⁶⁷

Dalším počinem prezidenta Theodora Roosevelta a tehdejšího Kongresu bylo v roce 1910 přijetí Zákona o federálních korupčních praktikách (FCPA - Federal Corrupt Practices Act), který je také znám jako Publicity Act. Ten v sobě pro stranické komise nesl povinnost předkládat finančních přiznání, díky čemuž měla být zesílena kontrola procesu financování jednotlivých kampaní.⁶⁸

Novelizaci a výrazné zpřísnění FCPA vyvolal skandál známý jako Teapot Dome.⁶⁹ Na začátku dvacátých let dvacátého století získali někteří soukromí podnikatelé přístup ke státem vlastněným federálním ložiskům se zásobami ropy. Inkriminovaní podnikatelé poté přispěli značným finančním obnosem Warrenu G. Hardingovi, republikánskému kandidátovi na prezidenta. Tyto skutečnosti vyvolaly federální vyšetřování, které poukázalo na nedostatečný rozsah regulací zavedených zákonem FCPA, díky čemuž se toto nekalé jednání v první fázi podařilo ututlat.⁷⁰

Reakce veřejnosti na sebe nenechala dlouho čekat a donutila politiky přistoupit k novelizaci FCPA, jež nově zpříšňovala podmínky předkládání finančních přiznání, a zaváděla limity pro výdaje na kampaň k všeobecným volbám na 25 000 dolarů pro senátní volby a 5 000 dolarů

⁶⁵ MTSU.edu. *Tillman Act of 1907 (1907)*. [cit. 2019-03-22]. Dostupné z: <https://mtsu.edu/first-amendment/article/1051/tillman-act-of-1907>

⁶⁶ Tamtéž.

⁶⁷ History.com. *A Brief History of American Campaign Finance Reform in 7 Acts*. [cit. 2018-12-28]. Dostupné z: <https://www.history.com/news/election-101-a-brief-history-of-american-campaign-finance-reform-in-7-acts>.

⁶⁸ Tamtéž.

⁶⁹ Britannica.com. *Teapot Dome Scandal*. [cit. 2018-12-28]. Dostupné z: <https://www.britannica.com/event/Teapot-Dome-Scandal>

⁷⁰ Tamtéž.

pro kandidáty do Sněmovny reprezentantů.⁷¹ Problémem ale bylo, že neexistoval orgán, který by na dodržování platné legislativy důkladně dohlížel.⁷²

Zpřísnování legislativy a dohledu pokračovalo i v následujících letech a mělo za důsledek vytvoření kontroverzního prostředku pro financování kampaní, který je nám dnes znám pod zkratkou PAC (the Political Action Committee, Politický akční výbor). Jejich vytváření bylo reakcí na přijetí Smith-Connally⁷³ a Taft-Hartley acts⁷⁴. Jednalo se o zákony mířící zejména na odbory a jejich rostoucí vliv a větší schopnosti zasahovat do politické agendy. Prostřednictvím PACs byly odbory a další zájmové skupiny schopny v rámci platné legislativy přispívat do kampaní finančními prostředky a zároveň vytvářet vlastní komunikační a kampaňové nástroje na zdánlivě nezávislou kampaň podporující daného kandidáta.⁷⁵ PAC se stal možností, jak podpořit kandidáta, aniž by mu někdo přímo vkládal peníze do jeho probíhající kampaně.

V roce 1971 byl v Kongresu přijat zárodek legislativy zpřísnující dohled nad transparentností politických kampaní. The Federal Election Campaign Act (FECA) nastavoval přísnější podmínky pro kandidáty i jejich podporovatele. Opět ale nedocházelo k ustavení konkrétního orgánu, který by na dodržování nově nastavených pravidel dohlížel.⁷⁶ K tomu došlo až o tři roky později, kdy byla jako součást novelizovaného Federal Election Campaign Act založena Federální volební komise (The Federal Election Commission FEC). Novelizací zákona byly nově nastaveny limity pro finanční příspěvky od jednotlivců, politických stran a PACů.⁷⁷

Nejnovějším úspěšným pokusem o transparentnější proces financování amerických politických kampaní bylo přijetí zákona Campaign Reform Act (známý také jako Bipartisan Campaign Reform Act of 2002), ke kterému došlo v roce 2002. Přijetí zákona bylo dlouhodobým politickým cílem neúspěšného prezidentského kandidáta a senátora Johna McCaina. McCain se o přijetí zákona zasazoval svým oblíbeným stylem, tedy mezistranickou spoluprací

⁷¹ Historycommons.org. *Profile: Federal Corrupt Practices Act*. [cit. 2018-12-29]. Dostupné z: http://www.historycommons.org/entity.jsp?entity=federal_corrupt_practices_act_1.

⁷² Tamtéž.

⁷³ Britannica.com. *Smith-Connally Anti-Strike Act*. [cit. 2018-12-28]. Dostupné z: <https://www.britannica.com/topic/Smith-Connally-Anti-Strike-Act>.

⁷⁴ Britannica.com. *Taft-Hartley Act*. [cit. 2018-12-28]. Dostupné z: <https://www.britannica.com/topic/Taft-Hartley-Act>.

⁷⁵ History.com. *A Brief History of American Campaign Finance Reform in 7 Acts*. [cit. 2018-12-28]. Dostupné z: <https://www.history.com/news/election-101-a-brief-history-of-american-campaign-finance-reform-in-7-acts>.

⁷⁶ Britannica.com. *Federal Election Campaign Act*. [cit. 2018-12-29]. Dostupné z: <https://www.britannica.com/topic/Federal-Election-Campaign-Act>.

⁷⁷ Tamtéž.

republikánských a demokratických zákonodárců.⁷⁸ Zákon zpřísnoval dohled nad získáváním takzvaných hladkých peněz, které byly prostřednictvím financování z politických stran utráceny na různé marketingové součásti předvolební propagace. Cílem zákona bylo firmám zcela zakázat finančně podporovat kandidáty na prezidenta, senátora, či kongresmana. Došlo k nastavení finančního limitu nákladů pro federální kandidáty, ale také ke zvýšení dohledu nad volebními spoty a podobnou předvolební agitací.⁷⁹

Pozornost se kladla na zpřesnění definice toho, co vlastně lze považovat za předvolební spot. Zákonná norma navázala na předchozí úpravu, podle které v politickém spotu musí být přímo zmíněn apel na volbu, nebo naopak nevolení konkrétního kandidáta. Podle nově platné legislativy lze navíc považovat každý reklamní spot placený nebo finančně podporovaný kandidátem za volební spot.⁸⁰

Pravidla nastolená Campaign Reform Act značně narušilo rozhodnutí Nejvyššího soudu ve sporu Citizens United vs. Federal Election Commission (FEC) z roku 2010.⁸¹ Soud rozhodl o zrušení federálního zákona, jenž korporacím nedovoloval používat finanční prostředky k financování pozitivní, či negativní kampaně pro, nebo proti nějakému kandidátovi ve volbách. Rozhodnutí bylo odůvodněno odvoláním na první dodatek Ústavy, tedy na ochranu svobody slova.⁸²

Pro korporace a zájmové skupiny se tak opět otevřela cesta k prakticky neomezenému financování politických kampaní.

2.3.1 Současně platný legislativní rámec

Dohled nad dodržováním platné legislativy má v americkém volebním systému od roku 1975 The Federal Election Commission (FEC).⁸³ FEC je nezávislý kontrolní orgán, jehož cílem je kontrolovat a dohlížet na dodržování platné legislativy týkající se financování politických kampaní. Dohledem nad dodržováním platné legislativy FEC chrání integritu a transparentnost voleb, a to například tím, že pravidelně zveřejňuje veškeré příjmy a výdaje na kampaně

⁷⁸ MCCAIN, John a Mark SALTER. *Nepokojná vlna: dobré časy, správné cíle, skvělé boje a další důvody k vděčnosti*. Přeložil Jan ZASADIL. V Trnové: Bourdon, 2018. ISBN 978-80-7611-001-4. s. 190-191.

⁷⁹ Britannica.com. *Bipartisan Campaign Reform Act of 2002*. [cit. 2018-12-29]. Dostupné z: <https://www.britannica.com/topic/Bipartisan-Campaign-Reform-Act>.

⁸⁰ Tamtéž.

⁸¹ History.com. *Citizens United vs. FEC*. [cit. 2018-12-29]. Dostupné z: <https://www.history.com/topics/united-states-constitution/citizens-united>.

⁸² Tamtéž.

⁸³ FEC.gov. *Mission and history*. [cit. 2018-12-29]. Dostupné z: <https://www.fec.gov/about/mission-and-history/>.

jednotlivých kandidátů. Do jurisdikce FEC kromě prezidentských voleb spadají i volby do Senátu a Sněmovny reprezentantů.⁸⁴

Úřad je řízen šesti zmocněnci s šestiletým funkčním obdobím, kteří pro své jmenování do funkce prezidentem potřebují být schváleni Senátem. Nezávislost a kontrolu nad vnitřním fungováním úřadu má zajišťovat pravidlo, podle kterého by neměla být více než polovina zmocněnců ze stejné politické strany jako je aktuálně zvolený prezident.⁸⁵

Úřad dlouhodobě a systematicky dohlíží na financování jednotlivých politických kampaní. Samozřejmě také reaguje na podněty od jiných institucí a znepokojených občanů či iniciativ. Jednotlivá prošetřování FEC nejsou veřejná, o jejich kompletní podobě se veřejnost dozvídá až v momentu ukončení prošetřování, tedy po volbách.⁸⁶

Výbory účastníci se kampaně kandidátů mají ze zákona povinnost podávat kontrolnímu úřadu pravidelné zprávy informující o aktuálním stavu získaných a utracených finančních prostředků. Povinností kandidáta je informovat o každém příspěvku od dárců, jehož částka přesahuje 200 dolarů ročně. Stejně tak musí být zveřejněny všechny výdaje vyšší než 200 dolarů.⁸⁷

Kandidáti dle platné legislativy nesmí přijímat finanční prostředky od obchodních společností, pracovních spolků a od federálních vládních dodavatelů.⁸⁸ Zákon ale těmto subjektům nezakazuje podílet se na financování kampaně prostřednictvím nezávislých výborů – PAC. K financování PACů poté nesmí být využívány finanční prostředky pocházející z federálních zdrojů. Nejedná se o oficiální kandidátský ani stranický výbor. Ze své podstaty by PAC měl být nezávislým výborem, jehož cílem je získávat finanční prostředky pro kampaň konkrétního kandidáta.⁸⁹

Pro financování prostřednictvím PACů existuje zákonná regulace, podle které může PAC kandidátskému výboru darovat až 5 000 dolarů, 15 000 dolarů ročně národnímu stranickému výboru a 5 000 dolarů jinému PACu. Neexistuje ale limit pro vedení na kandidátovi nezávislé kampaně samotným PACem, pouze je nutné veškeré náklady transparentně zveřejňovat.

⁸⁴ FEC.gov. *Mission and history*. [cit. 2018-12-29]. Dostupné z: <https://www.fec.gov/about/mission-and-history/>.

⁸⁵ PSP.cz. *Financování volebních kampaní v USA*. [cit. 2018-12-29]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=20551>.

⁸⁶ Tamtéž.

⁸⁷ Tamtéž.

⁸⁸ Tamtéž.

⁸⁹ Opensecrets.org. *What is a PAC?* [cit. 2018-12-29]. Dostupné z: <https://www.opensecrets.org/pacs/pacfaq.php>.

Za nezávislou lze označit kampaň, u jejíž podoby nedošlo ke konzultaci či žádosti ze strany oficiální kampaně kandidáta.⁹⁰

Významnou podporu čerpají kandidáti od svých mateřských politických stran, které jim ve vlastním zájmu poskytují materiální, logistickou a samozřejmě finanční podporu na místní i celostátní úrovni. Veškeré stranické výbory zapojující se do kampaně kandidáta musí respektovat platnou legislativu a musí se zaregistrovat u FEC.

Kandidáti mají také zakázáno přijímat finanční prostředky od taxativně definovaných cizích státních subjektů, jako jsou například zahraniční vlády, politické strany, obchodní asociace, konsorcia, asociace, osoby s cizí státní příslušností nebo přistěhovalci bez zelené karty.⁹¹

⁹⁰ Opensecrets.org. *What is a PAC?* [cit. 2018-12-29]. Dostupné z: <https://www.opensecrets.org/pacs/pacfaq.php>.

⁹¹ FEC.gov. *Foreign nationals*. [cit. 2018-12-29]. Dostupné z: <https://www.fec.gov/updates/foreign-nationals/>.

3. National Rifle Association – historie a hlavní aktivity

3.1 NRA

National Rifle Organization (NRA, česky Národní střelecká asociace) je nátlaková (či zájmová) skupina, která se primárně zaměřuje na ochranu práva na vlastnictví a držení zbraní.⁹² Nátlakové skupiny jsou ad hoc nebo trvale zorganizovaná seskupení lidí s určitým společným zájmem, který se snaží prosadit prostřednictvím uplatnění vlivu na subjekty, které o jeho realizaci politicky rozhodují. Nátlakové skupiny na rozdíl od politických stran neusilují primárně o moc nebo o podíl na moci, jejich cílem je ovlivnění mocenských struktur.⁹³ V rámci americké společnosti se NRA různými marketingovými i lobbistickými nástroji zasazuje o rozšíření podpory druhého dodatku Ústavy Spojených států amerických a organizaci členské základny podporující právo Američanů na držení zbraní.

3.1.2 Historie NRA

NRA byla založena v roce 1871 novinářem Williamem C. Churchem a právníkem Georgem Wingatem.⁹⁴ Jejich hlavní motivací měla být osvěta o používání zbraní, oba veteráni se totiž během Americké občanské války setkali s velmi slabými střeleckými schopnostmi svých kolegů. Dle statistik armády Unie bylo během války použito průměrně 1000 kulek na zranění jednoho konfедераčního vojáka.⁹⁵ Cílem NRA nebylo vycvičit a vyzbrojit nové vojáky, ale spíše podpořit střelbu na mnoha úrovních, ať už se jednalo o lov nebo například o rekreační střelbu. Prvním prezidentem NRA se ještě téhož roku stal bývalý senátor a guvernér Rhode Islandu Ambrose Burnside. Organizace tak již na začátku svého působení získala do svého čela politiky znalou osobu s důležitými kontakty a znalostí politických poměrů v zemi. V roce 1872 se NRA s finanční podporou státu New York podařilo zřídit tréninkové centrum Creedmoor pro všeobecné zlepšování schopností práce se zbraněmi. NRA měla v Creedmooru svoji základnu až do roku 1892, kdy byla pod tlakem svých politických oponentů nucena přesunout svoje hlavní působiště do Sea Girt v New Jersey.⁹⁶

⁹² NRA.org. *National Rifle Association*. [cit. 2019-03-22]. Dostupné z: <https://home.nra.org/>.

⁹³ PROROK, Vladimír a Aleš LISA. *Politologie*. 2., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009. Vysokoškolské učebnice (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-141-0, s. 162.

⁹⁴ NRA.org. *A Brief History of the NRA*. [cit. 2019-01-15]. Dostupné z: <https://home.nra.org/about-the-nra/>.

⁹⁵ Independent.co.uk. *How was the NRA founded and how did a gun lobby become so influential in American politics?* [cit. 2019-01-15]. Dostupné z: <https://www.independent.co.uk/news/world/americas/us-politics/nra-national-rifle-association-history-gun-control-second-amendment-oliver-north-a8483946.html>.

⁹⁶ NRA.org. *A Brief History of the NRA*. [cit. 2019-01-15]. Dostupné z: <https://home.nra.org/about-the-nra/>.

Významným rokem se pro NRA stal rok 1903, kdy se díky aktivitě Alberta S. Jonese podařilo udělat další krok v propagaci sportovní střelby prostřednictvím zřízení klubů na všech hlavních vysokých školách, univerzitách a vojenských akademiích.⁹⁷ NRA díky tomu rozšířila svůj program pro osvětu mládeže, do kterého se v roce 1906 zapojilo až 200 mladých mužů. Rostoucí popularita a schopnost oslovit davы vedla NRA k vytvoření nového citelně většího zázemí pro trénování a zápasy ve střelbě. Camp Perry v Ohiu se díky tomu stal cílovou destinací milovníků zbraní a tisíců fanoušků pravidelných střeleckých akcí.⁹⁸

NRA soustavně pracovala na postupném rozšiřování své členské základny, ale také svého vlivu na vývoj americké společnosti. Kromě samotného výcviku a tréninku nadšenců do střelných zbraní došlo v roce 1934 k založení vnitřního lobbistického oddělení Legislative Affairs Division, jejíž hlavním cílem bylo nejenom informovat, ale také aktivně zasahovat do vývoje legislativy týkající se druhého dodatku.⁹⁹ NRA v té době ještě neměla prostředky ani komunikační kanály pro přímé zasahování do legislativního procesu, velmi důkladně ale dbala na co nejintenzivnější informovanost svých členů a podporovatelů, kteří následně mohli vytvářet tlak na jimi volené politické zástupce. NRA podporovala National Firearms Act, jenž byl uzákoněn v roce 1934 coby první federální zákon regulující držení zbraní. Společně s Gun Control Act přijatým v roce 1938 došlo k vytvoření legislativy uvalující vyšší daně a nových regulací na majitele střelných zbraní.¹⁰⁰

V kritickém čase Druhé světové války NRA nabízela své služby vládě, ať už se jednalo o výcvik, materiál či samotnou motivaci vlastních členů pro aktivní zapojení do ozbrojených složek USA. V roce 1940 se například díky vnitřní aktivitě členské základny NRA podařilo vybrat až 7000 střelných zbraní, které byly následně darovány Velké Británii, která musela čelit postupující německé agresi.¹⁰¹ Po válce zaměřila NRA pozornost na důležitou loveckou komunitu, která se vzhledem k potřebě vlastnictví zbraně logicky musí řadit mezi cílové skupiny pozornosti zbraňového průmyslu a zájmových organizací. V roce 1949 NRA ve spolupráci se státem New York slavnostně otevřela první lovecký edukační program. Snahou programu bylo nejenom rozšířit povědomí o lovu, ale také zajistit větší bezpečnost při této

⁹⁷ NRA.org. *A Brief History of the NRA*. [cit. 2019-01-15]. Dostupné z: <https://home.nra.org/about-the-nra/>.

⁹⁸ Tamtéž.

⁹⁹ MAGOON, Kekla. *Gun control*. Edina, Minn.: ABDO Publishing, c2008. ISBN 978-1599288604. s. 51.

¹⁰⁰ Independent.co.uk. *How was the NRA founded and how did a gun lobby become so influential in American politics?* [cit. 2019-01-15]. Dostupné z: <https://www.independent.co.uk/news/world/americas/us-politics/nra-national-rifle-association-history-gun-control-second-amendment-oliver-north-a8483946.html>.

¹⁰¹ Tamtéž.

aktivitě. Jedním z nástrojů pro šíření osvěty bylo vytvoření specializovaného časopisu, jenž se pro NRA stal důležitým komunikačním kanálem.¹⁰²

Šedesátá léta dvacátého století se v USA nesla ve znamení tragických vražd politiků a významných bojovníků za lidská práva. Vraždy Johna F. Kennedyho, Martina Luthera Kinga a Roberta F. Kennedyho otřásly celou americkou společností. V reakci na rostoucí počet vražd spáchaných střelnou zbraní došlo k další zákonné regulaci, tentokrát přijetím Gun Control Act of 1968.¹⁰³ Zákon zakazoval mezistátní přepravu střelných zbraní a munice k privátním uživatelům, a prodej zbraní nezletilým, drogově závislým, mentálně nezpůsobilým a osobám s historií trestné činnosti. Pro prodejce zbraní také zákon znamenal mnohem přísnější kontrolu a nutnost systematictějšího vykazování statistik o prodeji střelných zbraní. Zákon také zakazoval dovoz zahraničních zbraní z armádních přebytků, kromě těch, které byly vhodné na sportovní účely.¹⁰⁴

Z hlediska dnešního postoje NRA se může zdát překvapivé, že proti dalšímu zpřísnění dohledu a regulací práva na držení zbraní organizace nijak hlasitě neprotestovala. Zástupci NRA z přijetí zákona nebyli nadšeni, jednalo se ale podle nich o rozumný návrh, se kterým mohou žít.¹⁰⁵ Další prioritou NRA se v následujících letech stalo implementování Law enforcement trainingu, jenž ve spolupráci s NRA Police Firearms Instructor certification program pomáhal vychovávat certifikované policisty a specialisty na manipulaci se zbraněmi. NRA nepolevovala ani v oblasti legislativy, dalším krokem pro vytvoření efektivního aparátu se schopnostmi ovlivňovat legislativu týkající se zbraňové legislativy, bylo v roce 1975 vytvoření vnitřního lobbistického oddělení Institute for Legislative Action (Institutu pro legislativní akce).¹⁰⁶

V roce 1990 došlo k založení NRA Foundation. Touto nadací si NRA vytvořila platformu pro masivní získávání finančních prostředků s cílem vytváření a rozšíření projektů a programů věnujících se osvětě v otázce používání zbraní.¹⁰⁷

Rok 1997 je mnohými komentátory označován za bod zlomu směřující k radikalizaci NRA. Vnitřní nespokojenost s příliš pasivním chováním vedení NRA vedla k takzvané *Revolt*

¹⁰² Independent.co.uk. *How was the NRA founded and how did a gun lobby become so influential in American politics?* [cit. 2019-01-15]. Dostupné z: <https://www.independent.co.uk/news/world/americas/us-politics/nra-national-rifle-association-history-gun-control-second-amendment-oliver-north-a8483946.html>.

¹⁰³ Tamtéž.

¹⁰⁴ Time.com. *How the Gun Control Act of 1968 Changed America's Approach to Firearms—And What People Get Wrong About That History.* [cit. 2019-03-12]. Dostupné z: <http://time.com/5429002/gun-control-act-history-1968/>.

¹⁰⁵ Tamtéž.

¹⁰⁶ NRA.org. *A Brief History of the NRA.* [cit. 2019-01-15]. Dostupné z: <https://home.nra.org/about-the-nra/>.

¹⁰⁷ Tamtéž.

of Cincinnati, jejímž výsledkem bylo zvolení Harlana Cartera do čela organizace. Nespokojené tvrdé jádro strany si od něj slibovalo mnohem agresivnější přístup a důraznější boj za ochranu Druhého dodatku a všech amerických držitelů zbraní.¹⁰⁸

3.1.3 Postoje a hodnoty NRA

Současné postoje NRA v debatě o nutnosti zavádět další regulace a omezení, týkající se práva na držení a nošení zbraní, velmi dobře odráží citát jednoho z jejích bývalých čelních představitelů Harlona Cartera: "*Zločinu nezabráníme útočením na zbraně. Zločinu zabráníme zastavením kriminálních.*"¹⁰⁹ V kombinaci se zdůrazňováním znění Druhého dodatku se jedná o základ argumentační strategie NRA a obecně všech odpůrců přijímání nových regulací. Představitelé NRA systematicky upozorňují, že zbraně samy o sobě nejsou problémem, že jsou pouhým nástrojem, který může být zneužit špatnými lidmi. Zároveň dodávají, že jsou zbraně v drtivé většině používány dobrými lidmi, čímž se zvyšuje všeobecná bezpečnost.

Postoj NRA k případným novým legislativním regulacím vykresluje i tweet mluvčí NRA Dany Loesch: "*Lidé musí znát platné regulační zákony, před tím, než začnou navrhopvat nové zákonné úpravy již existujících zákonů.*"¹¹⁰ Toto tvrzení NRA využívá po tragických událostech, které bývají způsobovány střelnými zbraněmi. Organizace tak poukazuje na selhávání dohledových orgánů, případně státních složek zajišťujících a vynucujících bezpečnost v ulicích. Současná platná legislativa je podle NRA dostačující, jen musí být správně vymáhána. Častým argumentem je také skeptické upozorňování na to, že si teroristé a zlí lidé stejně najdou cestu k obstarání zbraně, nové regulace dopadnou na spořádané občany.

NRA se prezentuje jako nezisková organizace pro ochranu občanských práv, přičemž se přímo nehlásí k žádné politické straně.¹¹¹ Svými postoji má ale přirozeně blíže k Republikánské straně, jejíž postoj k právu občanů na vlastnictví zbraní je mnohem vstřícnější než postoj Demokratické strany. NRA se proto aktivně zapojuje do předvolebních kampaní, podporuje kandidáty zastávající hodnoty blízké této zájmové organizaci. Díky značným finančním

¹⁰⁸ Washingtonpost.com. *How NRA's true believers converted a marksmanship group into a mighty gun lobby.* [cit. 2019-01-15]. Dostupné z: https://www.washingtonpost.com/politics/how-nras-true-believers-converted-a-marksmanship-group-into-a-mighty-gun-lobby/2013/01/12/51c62288-59b9-11e2-88d0-c4cf65c3ad15_story.html?noredirect=on&utm_term=.42447a35dbda.

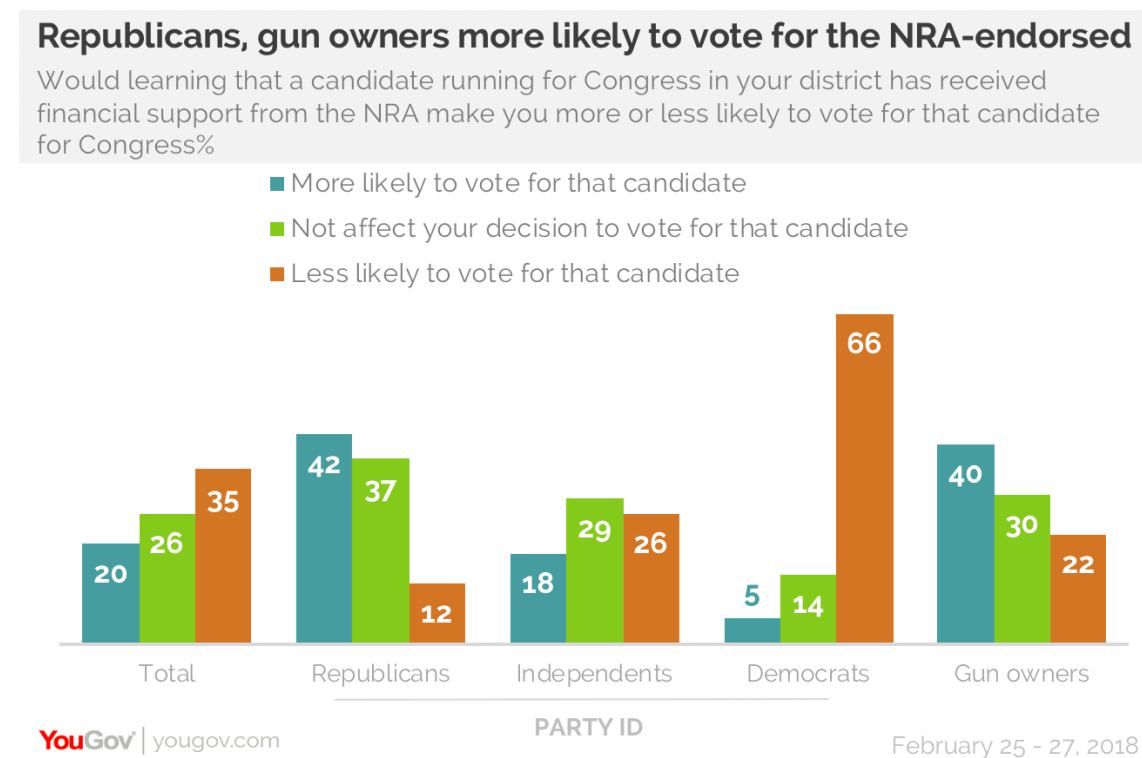
¹⁰⁹ NPR.org. *The NRA Wasn't Always Against Gun Restrictions.* [cit. 2019-01-15]. Dostupné z: <https://www.npr.org/2017/10/10/556578593/the-nra-wasnt-always-against-gun-restrictions>.

¹¹⁰ Twitter.com. *Dana Loesch.* [cit. 2019-01-15]. Dostupné z: <https://twitter.com/dloesch/status/966141680717099008?lang=cs>.

¹¹¹ NRA.org. *National Rifle Association.* [cit. 2019-03-09]. Dostupné z: <https://home.nra.org/>.

prostředků, výborné organizaci a porozumění modernímu marketingu se NRA řadí mezi nejvýznamnější zájmové skupiny operující v USA.

Graf 1: Republicans, gun owners more likely to vote for the NRA-endorsed

Zdroj: Yougov.com: Public sentiment turns against the NRA. [cit. 2019-03-12]. Dostupné z: <https://today.yougov.com/topics/politics/articles-reports/2018/02/28/public-turns-negative-towards-nra>.

Graf z února 2018 velmi jasně ukazuje správnost orientace NRA na voliče a politiky Republikánské strany. Zatímco 42 % republikánů považuje podporu ze strany NRA za jeden z důvodů pro volbu konkrétního kandidáta, 66 % demokratů naopak podpora ze strany NRA odrazuje.

3.1.4 Členská základna

NRA je jednou z nejvlivnějších a nejmocnějších lobbistických organizací i díky tomu, že se může opřít o několika milionovou členskou základnu. Ta je pro organizaci důležitá z několika důvodů. Robustnost a organizovanost NRA budí dobrý dojem a zvyšuje její šanci na nastolování vlastní agendy. Pokud se v jedné organizaci dokáže koncentrovat několik milionů členů, nelze ji brát na lehkou váhu. Přesný počet registrovaných členů NRA ale není veřejně známým faktem. Představitelé NRA opakovaně pracují s číslem pěti milionů členů

organizace, toto číslo ale nelze ověřit, protože ze strany organizace nedochází k pravidelnému zveřejňování stavu členské základny.¹¹²

Sympatizanti NRA jsou navíc velmi dobrou potenciální základnou pro kampaně republikánských politiků, pro něž je boj za právo na držení zbraní jednou z priorit. Členové NRA bývají označováni za voliče, kteří se ve volbách rozhodují podle jednoho důležitého tématu, v tomto případě na základě kandidátova postoje k problematice zbraní.¹¹³

Roční členství v NRA vyjde na 40 dolarů, dvouleté na 75 dolarů, tříleté na 100 dolarů a pětileté na 150 dolarů.¹¹⁴ NRA také zavedla možnost koupit si doživotní členství, které je možno získat za jednorázový příspěvek 1500 dolarů.¹¹⁵ Tato čísla se ale v průběhu let mění, což značně ztěžuje možnost vypočítat přesný počet členů na základě členských poplatků.

Členskou základnu NRA lze podle odborníka a autora knihy *Gun crusaders: the NRA's culture war* Scotta Melzera¹¹⁶ rozdělit na „kritickou masu“ (critical mass) a „rezervy“ (reserves). Kritická masa představuje tvrdé jádro příznivců konvenujících s hodnotami a názorovými postoji organizace. Pro voličské chování představitelů tvrdého jádra je při volbách primárně důležitý postoj kandidátů v otázce práva na vlastnictví a držení zbraní. Kritická masa je menší uzavřenější skupina, která je ale velice cílevědomá a názorově vyhraněná, což z ní dělá velice efektivní skupinu určující směřování celé organizace. Druhý dodatek Ústavy je pro tvrdé jádro NRA nedotknutelným občanským právem, jehož obranu považují za svoji politickou misi.¹¹⁷

Do kategorie rezervy poté patří umírněnější členové, kteří mají názorovou shodu s NRA, nerozhodují se ale pouze podle postoje kandidátů k otázce regulace zbraní. Jedná se tedy o méně radikální podporovatele. Je ale třeba brát v úvahu, že umírněnější a méně angažovaní členové nemají na vývoj organizace takový vliv, jako členové tvrdého jádra. Členové označovaní jako rezervy tedy často přebírají agendu, se kterou by sami nemuseli souhlasit, ale nyní ji akceptují jako oficiální postoj NRA.¹¹⁸

¹¹² Washingtonpost.com. *Nobody knows how many members the NRA has, but its tax returns offer some clues*. [cit. 2019-01-15]. Dostupné z: https://www.washingtonpost.com/news/wonk/wp/2018/02/26/nobody-knows-how-many-members-the-nra-has-but-its-tax-returns-offer-some-clues/?utm_term=.37c0cf246351.

¹¹³ TheGuardian.com. *Why is the National Rifle Association so powerful?* [cit. 2019-01-15]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/us-news/2017/nov/17/nra-gun-lobby-gun-control-congress>.

¹¹⁴ NRA.org. *NRA membership*. [cit. 2019-01-15]. Dostupné z: <https://membership.nra.org/Join/Annals>.

¹¹⁵ NRA.org. *NRA membership*. [cit. 2019-01-15]. Dostupné z: <https://membership.nra.org/Join/Life>.

¹¹⁶ MELZER, Scott. *Gun crusaders: the NRA's culture war*. New York: New York University Press, c2009. ISBN 9780814795507. s. 173-175.

¹¹⁷ Tamtéž.

¹¹⁸ Tamtéž.

NRA podle profesora Adama Winklera čelí stejně jako Republikánská strana demografickému problému, její tvrdé jádro totiž tvoří převážně starší běloši.¹¹⁹ V USA můžeme sledovat demografický trend posilování menšin, zejména Hispánců, což se v následujících letech bude odrážet ve volebních výsledcích. Výsledek prezidentských voleb 2016 byl mnohými komentátory označován za poslední vzdor našťvaných bílých mužů, kteří v USA brzy přijdou o pozici většiny. Pro NRA tedy bude do budoucích let jedním z hlavních úkolů zaměřit se na oslovení nových sociálních skupin a zástupců menšin. Nelze předpokládat, že by došlo k opuštění orientace na tradičního reprezentanta členské základny vzhledem k vývoji společnosti, ale NRA jistě bude chtít svoji členskou základnu alespoň mírně diverzifikovat.

3.2 Aktivita a metody NRA

3.2.1 Vnitřní aktivity pro členy a širší veřejnost

NRA má pro svoji členskou základnu připravenou řadu aktivit a benefitů vyplývajících ze členství v organizaci. V souladu s moderními trendy navíc velmi dobře využívá komunikačních nástrojů a moderního marketingu. V rámci NRA také fungují celostátní kluby a střediska, ve kterých si členové organizace mohou vyzkoušet širokou paletu nabízených aktivit (rekreační střelba, výcvik na jednotlivé typ zbraní, dobrovolnictví). NRA je známá svými programy jejichž prostřednictvím podporuje občany usilující o osvojení schopnosti pracovat se zbraněmi. Kurzy se věnují mnoha různým typům střelných zbraní a jsou dostupné jak dospělým, tak mladým dospívajícím, pro které jsou připraveni specializovaní instruktoři.

120

NRA svým členům také nabízí speciální kluby věnované lovu a rekreační střelbě. Tyto zájmové oblasti se postupem času staly významným zdrojem podporovatelů organizace nabízející specializovaný servis na velmi dobré úrovni.¹²¹ Velkou událostí jsou v rámci NRA tradiční setkávání na pravidelných ročních akcích nazvaných NRA Annual Meetings, jejichž součástí jsou semináře, kurzy, výstavy a mnoho dalších doprovodných aktivit.¹²² Pro zájemce o merchandising v rámci NRA funguje oficiální obchod nabízející různé oblečení či doplňky spojené s organizací. K dostání je v něm například čepice Stand and Fight (stůj a boj)¹²³

¹¹⁹ NYTimes.com. *It's Time to Talk About the N.R.A.* [cit. 2019-01-15]. Dostupné z: <https://www.nytimes.com/interactive/2018/10/29/opinion/nra-mass-shootings-pittsburgh.html>

¹²⁰ Nrainstructors.org. *Training Catalog*. [cit. 2019-01-15]. Dostupné z: <https://www.nrainstructors.org/CourseCatalog.aspx>.

¹²¹ NRA.org. <https://home.nra.org>. [cit. 2019-01-15]. Dostupné z: <https://home.nra.org/about-the-nra/>.

¹²² NRAAM.org. *NRA annual meetings*. [cit. 2019-01-15]. Dostupné z: <https://www.nraam.org>.

¹²³ Nrastore.com. *NRA Stand and Fight Cap*. [cit. 2019-01-15]. Dostupné z: <https://www.nrastore.com/nra-stand-and-fight-cap-ht-24210>.

nebo speciální mikina s kapsou umožňující jednoduché uložení střelné zbraně bezprostředně po ruce.¹²⁴

Organizace sdružující občany podporující právo na držení a nošení zbraní jsou si dobře vědomy toho, že se jejich členská základna primárně skládá z mužů. Proto lze vypočítat stále větší důraz na vytváření programů a činností, díky kterým lze cílit i na ženskou část společnosti. NRA ženám věnuje speciální pozornost prostřednictvím speciální nabídky členství pro ženy, které je uzpůsobeno jejich zájmům a potřebám.¹²⁵ Jedná se zejména o rozšířenou nabídku kurzů sebeobrany či časopisů orientovaných na ženami vyhledávaná témata.¹²⁶

NRA disponuje propracovanou online i offline komunikační strategií. V dnešní době si nelze představit, že by organizace fungovala bez sociálních sítí. NRA se svými podporovateli komunikuje na Facebooku¹²⁷, Twitteru¹²⁸, Instagramu¹²⁹, Googlu+¹³⁰ i prostřednictvím vlastního oficiálního kanálu na Youtube.¹³¹ Svůj obsah prezentuje také prostřednictvím vlastní internetové televize NRATV, na níž nabízí mnoho pořadů korespondujících s ideovým zaměřením organizace.¹³² Velkou tradici mají také vlastní publikace NRA skýtající řadu titulů vydávaných již desítky let. Mezi nejznámější magazíny patří *American Rifleman*, *American Hunter* nebo *Shooting illustrated*.¹³³ Prostřednictvím těchto médií a komunikačních kanálů NRA nejenom komunikuje se svojí členskou základnou, ale také nastoluje vlastní agendu. V průběhu volebních kampaní poté obsah médií provozovaných NRA velmi silně odráží pohledy jednotlivých představitelů NRA na politické kandidáty.

3.2.3 Metody ovlivňování politiky

NRA se v průběhu let podařilo vytvořit struktury umožňující velmi efektivní zasahování do legislativního procesu týkajícího se práva na držení a nošení zbraní. NRA se v této oblasti primárně zaměřuje na lobbistické aktivity, podporu ideově spřízněných politiků a soustavné informování a následné mobilizování svojí členské základny.

¹²⁴ Nrastore.com. *NRA CCW Shirt Jacket*. [cit. 2019-01-15]. Dostupné z: <https://www.nrastore.com/nra-ccw-shirt-jacket>.

¹²⁵ Nrahq.org. *Member benefits*. [cit. 2019-01-15]. Dostupné z: <https://membership.nrahq.org/forms/signup.asp?campaignid=XR016647>.

¹²⁶ Tamtéž.

¹²⁷ Facebook.com. *NRA*. [cit. 2019-01-15]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/NRA>.

¹²⁸ Twitter.com. *NRA*. [cit. 2019-01-15]. Dostupné z: <https://twitter.com/nra>.

¹²⁹ Instagram.com. *NRA*. [cit. 2019-01-15]. Dostupné z: <https://www.instagram.com/NationalRifleAssociation/>.

¹³⁰ Plus.google.com. *NRA*. [cit. 2019-01-15]. Dostupné z: <https://plus.google.com/+NraOrg/posts>.

¹³¹ Youtube.com. *NRA*. [cit. 2019-01-15]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/user/NRAVideos>.

¹³² NRATV.com. *Take Back The Truth*. [cit. 2019-01-15]. Dostupné z: <https://www.nratv.com/>.

¹³³ NRA.org. <https://home.nra.org>. [cit. 2019-01-15]. Dostupné z: <https://home.nra.org/about-the-nra/>.

Pro své lobbistické aktivity NRA využívá The NRA Institute for Legislative Action (NRA-ILA), jenž byl založen v roce 1975.¹³⁴ Náplní práce institutu je snaha bojovat proti omezujícím a restriktivním opatřením, která by mohla dopadat na držitele zbraní. NRA-ILA dlouhodobě sleduje legislativní proces v USA na lokální, státní i federální úrovni, a v případě zjištění možného nebezpečí varuje členy a podporovatele NRA. NRA-ILA naopak svými prostředky podporuje pozitivní legislativní návrhy, které chrání práva majitelů zbraní. Jako příklad je na webových stránkách uvedeno přijetí Firearms Owners' Protection Act za vlády Ronalda Reagana v roce 1986.¹³⁵

NRA-ILA se věnuje intenzivní publikační a edukační činnosti, vydává vlastní propagační brožury, články nebo studie. Institut zaměstnává více než 80 pracovníků včetně profesionálních lobbistů a specialistů na problematiku druhého dodatku. Díky tomu se od pouhého informačního servisu pro členskou základnu a podporovatele může přejít i do méně veřejné, ale o to důležitější roviny lobbingu.¹³⁶ Zde je třeba upřesnit, co to vlastně lobbing je, tento výraz totiž v mnoha případech bývá interpretován pejorativně. Obecně uznávanou definici artikuloval litevský politolog Valts Kalnins, podle kterého je lobbing „*legitimní, legální a uznaná interakce soukromých osob se státními orgány a orgány místní správy/samosprávy s cílem dosáhnout toho, aby byla nebo nebyla přijata některá rozhodnutí anebo byly nebo nebyly realizovány určité aktivity tak, jak si žádají oni nebo třetí osoby (klienti)*“.¹³⁷

NRA má materiální i personální zázemí pro ovlivňování vrcholných politických představitelů. K tomuto ovlivňování může docházet mnoha způsoby – pravidelným setkáváním s politiky a jejich spolupracovníky, vytvářením informačních podkladů pro politiky, vytvářením komunikačních platforem se zapojením politiků nebo mobilizací veřejnosti, která následně vytvoří tlak přímo na politiky. NRA se stejně jako další významné nátlakové a lobbistické organizace orientuje na najímání odborníků s reálnými zkušenostmi z legislativního procesu.¹³⁸

Významným nástrojem pro ovlivňování politiky se také stalo hodnocení kandidátů vydávané právě NRA. NRA prostřednictvím jednoho ze svých PACů *The Political Victory Fundu* pravidelně zveřejňuje hodnocení politiků na základě jejich kompatibility s hodnotami a postoji

¹³⁴ NRAILA.com. *About NRA-ILA*. [cit. 2019-01-15]. Dostupné z: <https://www.nraila.org/about/>.

¹³⁵ Tamtéž.

¹³⁶ Tamtéž.

¹³⁷ MÜLLER, Karel B., Šárka LABOUTKOVÁ a Petr VYMĚTAL. *Lobbing v moderních demokraciích*. Praha: Grada, 2010. ISBN 978-80-247-3165-0, s. 22.

¹³⁸ Huffingtonpost.com. *Mainstream Media Downplay NRA's Close Ties to Gun Industry*. [cit. 2019-03-12]. Dostupné z: https://www.huffingtonpost.com/peter-dreier/nra-gun-manufacturers_b_2468565.html?guccounter=1&guce_referrer_us=aHR0cHM6Ly93d3cuZ29vZ2xlLmNvbS8&gucce_referrer_cs=W9QZ3JFm5CnVsYRahmRf1w.

NRA.¹³⁹ Kladné hodnocení je vítané zejména republikány usilujícími o oficiální podporu NRA. Negativní hodnocení naopak může znamenat velkou komplikaci zejména pro politiky kandidující v oblasti se silnou členskou základnou organizace. NRA takto velmi výrazně zasahuje již do primárek Republikánské strany s cílem vygenerovat zájmům NRA odpovídajícího kandidáta.

Hodnocení kandidátů by mělo probíhat zejména na základě analýzy jejich dosavadní historie týkající se hlasování v problematice druhého dodatku. Kandidáti od NRA ve výsledku dostávají hodnocení odpovídajícímu americkému stylu známkování ve škole. Nejlepší kandidát může dosáhnout na A+, nejhorší poté dostává F. NRA také nově zavedla hodnocení písmeny Fx pro kandidáty podporované konkurenční organizací Everytown for Gun Safety, tedy organizací, která reprezentuje naprosto protichůdné hodnoty.¹⁴⁰ Hodnocení kandidátů dle kritérií NRA je voličům dostupné na různých komunikačních kanálech organizace, ale také distribuováno přímo do domácností.

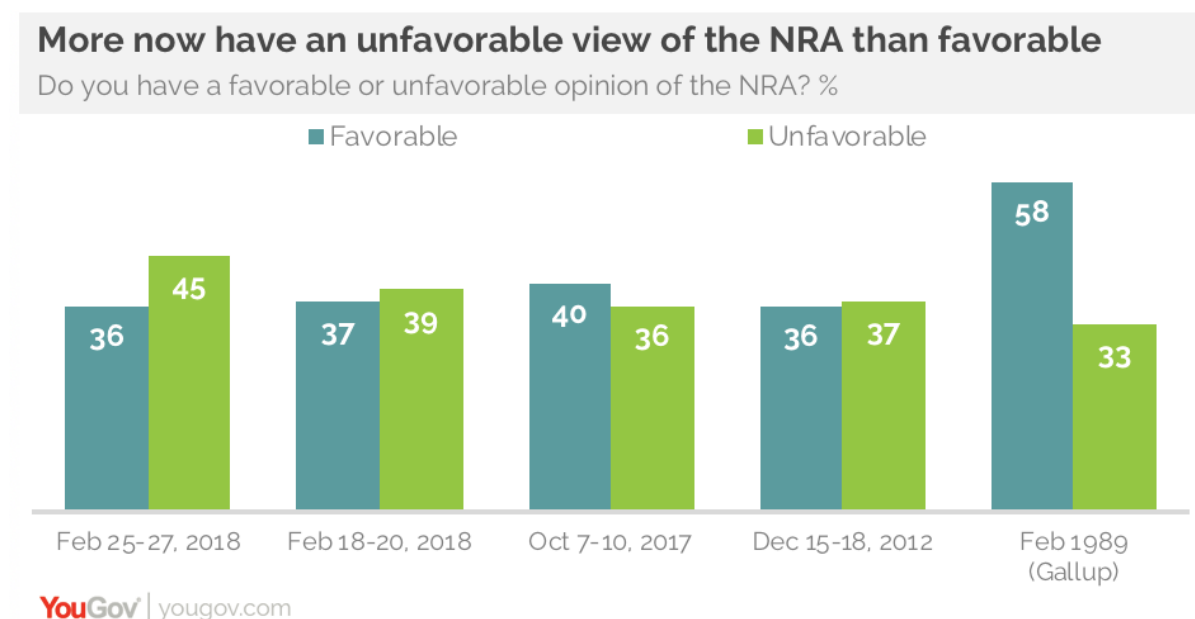
3.3 Vnímání NRA ze strany veřejnosti

NRA vzhledem ke své orientaci na dlouhodobě kontroverzní téma rozděluje americkou společnost. Popularita organizace se logicky vyvíjí s ohledem na dění ve společnosti. Na negativní propady popularity mají vliv zejména významné a silně medializované tragické útoky spáchané střelnou zbraní. Podobné události se v USA bohužel opakují stále častěji, což významně ovlivňuje debatu o regulaci práva na držení a vlastnictví střelných zbraní.

¹³⁹ NRAPVF.org. *Grades and endorsements*. [cit. 2019-01-15]. Dostupné z: <https://www.nrapvf.org/grades/>.

¹⁴⁰ TheGuardian.com. *'Fx': NRA's new letter grade for politicians it opposes in 'gunshine state'*. [cit. 2019-01-15]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/us-news/2018/oct/10/nra-new-rating-florida-candidates-gun-control>.

Graf 2: More now have an unfavoreble view of the NRA than favorable

Zdroj: Yougov.com: *Public sentiment turns against the NRA*. [cit. 2019-03-12]. Dostupné z: <https://today.yougov.com/topics/politics/articles-reports/2018/02/28/public-turns-negative-towards-nra>

Na grafu YouGov je znatelný prudký nárůst občanů nespokojených s činností a hodnotami NRA. Ta si drží svoje tvrdé jádro podporovatelů, s dalšími tragickými událostmi ale nedokáže zastavit nárůst občanů podporujících debatu o regulaci držení zbraní.¹⁴¹ Tento nárůst byl v roce 2018 způsoben klíčovou událostí v debatě o regulaci střelných zbraní – masovou střelbou na střední škole v Parklandu na Floridě, ke které došlo 14. února 2018. Během útoku bylo zabito 17 studentů a zaměstnanců školy, což z něj udělalo jeden z nejtragičtějších útoků na školu v historii USA.¹⁴² Tragická událost vyvolala silnou reakci místních studentů, kterým se podařilo dát dohromady hnutí bojující za regulaci práva na držení a vlastnictví střelných zbraní. Studenti dokázali vzbudit zájem veřejnosti i podobně smýšlejících politiků a médií. Výsledkem je částečný propad popularity NRA, která se pro studenty stala terčem kritiky.¹⁴³

¹⁴¹ Yougov.com. *Public sentiment turns against the NRA*. [cit. 2019-01-15]. Dostupné z: <https://today.yougov.com/topics/politics/articles-reports/2018/02/28/public-turns-negative-towards-nra>.

¹⁴² Independent.co.uk. *Florida shooting: 17 killed by gunman in Parkland massacre*. [cit. 2019-01-15]. Dostupné z: <https://www.independent.co.uk/news/world/americas/florida-shooting-latest-updates-parkland-broward-county-17-dead-gunman-marjory-stoneman-douglas-high-a8211441.html>.

¹⁴³ TheGuardian.com. *'We took our anger and channelled it': Parkland students Jaclyn Corin and Delaney Tarr on becoming activists*. [cit. 2019-01-15]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/lifeandstyle/2018/dec/22/people-of-2018-parkland-shooting-survivors-march-for-our-lives>.

3.4 Debata o druhém dodatku

NRA i další bojovníci za právo držet zbraň nacházejí oporu ve druhém dodatku americké Ústavy, na kterém dlouhodobě staví svou argumentační strategii. Americká tradice vlastnictví zbraní má dlouhé kořeny, datuje se až do 17. století, ve kterém si původní osadníci pořizovali zbraně na obranu svých životů a majetku před domorodým obyvatelstvem a evropskými armádami. K masivnímu rozšíření zbraní došlo v USA během americké občanské válce (1861–1865).¹⁴⁴

Druhý dodatek je jednou ze součástí Listiny práv, jež nabyla platnosti 15. prosince 1791.¹⁴⁵ Přesné znění druhého dodatku je třeba citovat v originálním znění a jazyce, aby nedošlo ke zmatení pojmů: "*A well regulated Militia, being necessary to the security of a free State, the right of the people to keep and bear Arms, shall not be infringed.*"¹⁴⁶ Dodatek tedy hovoří o tom, že by nemělo docházet k porušení práva občanů na držení a nošení zbraně a na vytváření usměrňovaných (řízených) domobran. Debata o regulaci práva na držení zbraní je jedním z nejcitlivějších dlouhodobých témat americké společnosti, která se dělí na dva hlavní tábory. Podporovatelé (například NRA) se opírají o druhý dodatek, který podle nich jednoznačně obhajuje právo na držení zbraní. Ústava je pro ně minimálně v této problematice posvátná a neměnná.¹⁴⁷ Část veřejnosti požadující přijetí nových regulací a důslednější kontroly majitelů a pořizovatelů zbraní naopak poukazuje na nejednoznačně a poměrně vágně specifikovaný druhý dodatek, který tak nabízí prostor pro různé interpretace. Není v něm totiž přesně vydefinováno, co si máme představit pod pojmem *well regulated Militia*. Odpůrci také upozorňují na slovní spojení *shall not be infringed*, které opět není zcela jednoznačné. To, že by něco nemělo být porušováno podle nich neznamená, že by ve výjimečné situaci nemohlo dojít k přehodnocení celé problematiky.¹⁴⁸

Druhý dodatek byl a v dohledné budoucnosti bude silným mobilizačním tématem jak pro republikány, tak pro demokraty. Republikánští kandidáti se rádi pasují do role ochránců druhého dodatku a varují před demokraty, kteří by lidem chtěli odeprít jejich právo a sebrat jim

¹⁴⁴ Americkecentrum.cz. *Kdo v Americe vlastní střelné zbraně?* [cit. 2019-01-15]. Dostupné z: <http://www.americkecentrum.cz/kdo-v-americe-vlastni-strelne-zbrane>.

¹⁴⁵ Loc.gov: *The Bill of Rights* [online]. [cit. 2019-03-12]. Dostupné z: <https://www.loc.gov/item/today-in-history/december-15/>.

¹⁴⁶ Law.cornell.edu. *Second Amendment*. [cit. 2019-01-15]. Dostupné z: https://www.law.cornell.edu/wex/second_amendment.

¹⁴⁷ Socialstudies.org. *Gun Control: The Debate and Public Policy*. [cit. 2019-03-22]. Dostupné z: <https://www.socialstudies.org/sites/default/files/publications/se/6105/610502.html>.

¹⁴⁸ TheAtlantic.com. *The Second Amendment Does Not Transcend All Others*. [cit. 2019-03-22]. Dostupné z: <https://www.theatlantic.com/politics/archive/2018/03/second-amendment-text-context/555101/>.

jejich zbraně. Demokraté naopak systematicky kritizují slabou legislativní úpravu týkající se práva na držení a nošení zbraní. Debatu se jim daří podněcovat díky opakujícím se tragickým událostem, které jsou často spáchány právě střelnou zbraní. Přestože se debata o druhém dodatku pravidelně objevuje v hlavním vysílacím čase či na titulních stranách novin, nedochází k reálnému posunutí debaty ani jedním směrem. Většina veřejnosti je pro určitou regulaci a přijetí nových kontrolních mechanismů, k čemuž se ostatně v kritických okamžicích přihlásí i zástupci druhého tábora.¹⁴⁹ Společný konsenzus ale později narazí na případný zásah do ústavního práva občanů vycházející z druhého dodatku Ústavy Spojených států amerických.

¹⁴⁹ Gallup.com. *Six in 10 Americans Support Stricter Gun Laws*. [cit. 2019-03-22]. Dostupné z <https://news.gallup.com/poll/243797/six-americans-support-stricter-gun-laws.aspx>.

4. NRA a její zapojení do prezidentské předvolební kampaně v roce 2016

Tato kapitola bude věnována analýze zapojení NRA do amerických prezidentských voleb 2016. Analyzovány budou finanční příspěvky do jednotlivých kampaní, ale také marketingová a komunikační strategie organizace. NRA má dostatečné finanční a materiální prostředky k vytvoření podpory, o kterou se ideově spřízněným politikům vyplatí usilovat. Početná členská základna, čítající několik milionů podporovatelů, je žadaným ziskem do kampaně nejenom díky počtu podporovatelů, ale také kvůli velmi tvrdému a hlasitému vyjadřování svých postojů.

Pro komplexní pochopení událostí roku 2016 je třeba vysvětlit kontext, ve kterém se volby odehrávaly. Tomu bude věnován úvod kapitoly, na který naváže rozbor konkrétních událostí a aktivit NRA realizovaných ve volebním roce. Tato kapitola by měla sloužit jako podklad pro erudovanou odpověď na položené výzkumné otázky, tedy jestli se NRA zapojila do předvolební kampaně, jakým stylem tak činila a jestli bylo její snažení úspěšné.

4.1 Předvolební situace v USA

Každé prezidentské volby jsou v americkém prostředí příležitostí nejen pro vybranou skupinku politiků, ale také pro nepopsatelně mnoho dalších politických či nepolitických aktérů. Volby jsou příležitostí vystavit vysvědčení předchozímu vedení, v případě nespokojenosti poté příležitostí na vytvoření nových vztahů a nového směřování země. Výjimku nepředstavovaly ani volby v roce 2016. Zvláště motivované byly organizace a zájmové skupiny orientované na konzervativní republikánskou politiku, jelikož čelily osmi rokům vlády liberálního prezidenta zvoleného za Demokratickou stranu. V roce 2016 byla po dvou obdobích Baracka Obamy ideální příležitost pro prosazení republikánského kandidáta, který by z jejich hlediska lépe bojoval za tradiční konzervativní hodnoty.

Baracku Obamovi se v roce 2008 a 2012 podařilo porazit silné republikánské konzervativně smýšlející osobnosti – Johna McCaina a Mitta Romneyho. Obama v roce 2008 představoval pro voliče novou energii a naději na změnu politiky, kterou předchozí dvě volební období prosazoval republikánský prezident George W. Bush. Obama v rámci svých možností vymezenými pravidly amerického politického systému prosazoval a realizoval liberální politiku, se kterou se identifikovali jeho voliči. Obama za své priority považoval co největší rozšíření zdravotní péče, postupné stahování amerických vojáků ze zahraničních misí, podporu mezinárodních organizací, boj za důslednější ochranu klimatu nebo snahu aktualizovat

imigrační politiku USA.¹⁵⁰ Vzhledem k okolnostem se Obama musel zejména v prvním období potýkat s důsledky ekonomické krize, jejíž nástup významně ovlivnil předvolební kampaň 2008.

Vzhledem ke své liberální orientaci se Obama také věnoval kulturní problematice, které čím dál více štěpí společnost na nesmiřitelné a stále obtížněji vzájemně komunikující tábory. V červnu 2015 rozhodl Nejvyšší soud Spojených států ve prospěch legalizace manželství osob stejného pohlaví ve všech 50 státech.¹⁵¹ Prezident Obama toto rozhodnutí přivítal, americká společnost je podle něho opět o něco dokonalejší.¹⁵² Obamovo zvolení bylo také silným signálem o stavu problematice rasové otázky, Obama se stal prvním prezidentem s afroamerickými kořeny. To posilovalo naději menšin, ohrožené se naopak stále více začínala cítit tradiční bělošská většina. Významnou štěpící linií se stalo i právo na držení a nošení zbraní, které se v roce 2013 Obamovi nepodařilo regulovat. Obamou předkládaná opatření byla jedna po druhém zablokována republikány ovládaným Senátem.¹⁵³

Barack Obama již v roce 2016 nemohl znovu kandidovat, měl za sebou dvě funkční období. Bílý dům opouštěl s historicky čtvrtým nejlepším výsledkem co se popularity týče.¹⁵⁴ Náhled na Obamův odkaz ale ukazoval propastné rozdíly mezi vnímáním demokratů a republikánů. Zatímco u demokratů se Obama těšil 95% podpore, u republikánů ho kladně hodnotilo pouhých 18 % dotázaných.¹⁵⁵ Tato čísla jsou jedním z ukazatelů toho, co si od prezidentských voleb 2016 slibovali podporovatelé dvou hlavních amerických politických stran. Demokraté byli spokojeni s Obamovou politikou a hledali schopného nástupce, který by byl schopen pokračovat v nastolené agendě s odstraněním drobných kosmetických chyb. Republikáni naopak hledali kandidáta, jenž by zemi nasměroval naprosto opačným směrem, ať už v domácí, nebo zahraniční politice.

¹⁵⁰ CNN.com. *Obama's second-term priorities*. [cit. 2019-01-16]. Dostupné z: <https://edition.cnn.com/2013/01/21/politics/obama-four-more/index.html>.

¹⁵¹ NYTimes.com. *Supreme Court Ruling Makes Same-Sex Marriage a Right Nationwide*. [cit. 2019-03-22]. Dostupné z: <https://www.nytimes.com/2015/06/27/us/supreme-court-same-sex-marriage.html>.

¹⁵² Institut Politického Marketingu. *Americké volby: Nejdražší show světa* [online]. Druhé. 2017 [cit. 2019-01-18]. ISBN 978-80-270-1455-2. Dostupné z: <http://nejdrazsishowsveta.cz/download/secret/ebook.pdf>, s. 41-42.

¹⁵³ Washingtonpost.com. *Gun control overhaul is defeated in Senate*. [cit. 2019-01-18]. Dostupné z: https://www.washingtonpost.com/politics/gun-control-overhaul-is-defeated-in-senate/2013/04/17/57eb028a-a77c-11e2-b029-8fb7e977ef71_story.html?utm_term=.7909717cb125.

¹⁵⁴ Lepšího výsledku svého času dosáhli akorát Franklin Delano Roosevelt, Bill Clinton a Ronald Reagan. In: BBC.com. *Obama leaving with high approval rating*. [cit. 2019-01-18]. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/world-us-canada-38667115>.

¹⁵⁵ Tamtéž.

4.2 Republikánští kandidáti a druhý dodatek

Průběh primárek Republikánské a Demokratické strany byl značně odlišný. V demokratickém táboře bylo poměrně brzy jasno o dvou hlavních favoritech na získání oficiální stranické nominace. O tu usilovali Hillary Clinton a Bernie Sanders. Favoritkou byla od začátku Hillary Clinton, která díky svým politickým zkušenostem a kontaktům neměla problém vytvořit silnou volební organizaci a získávat důležitou podporu. Obecně byla považována za ideálního pokračovatele Obamovy politiky, ostatně také sloužila v jeho kabinetu coby ministryně zahraničí. Bernie Sanders představoval silně levicově orientovaného demokrata, kterému se dařilo mobilizovat mladé voliče toužící po skutečně autentickém levicovém kandidátovi, jenž není součástí amerického mainstreamu a establishmentu.¹⁵⁶

Republikánské primárky nabídly mnohem zajímavější souboj s větším počtem významných osobností. Od oznámení své kandidatury se za potenciálního favorita označoval Jeb Bush, bratr bývalého prezidenta George W. Bushe a syn George H.W. Bushe, jenž také zastával prezidentský post. Jeb Bush ve své kampani nabízel nejen známé jméno, ale také politické zkušenosti, schopnost oslovit hispánskou menšinu a jasně vydefinované politické postoje. Jeho kandidatura ale nebyla úspěšná, v konfrontaci se svými protivníky nebyl schopen prokázat dostatek charisma a energie. Bushovi také ve výsledku nepomohlo jeho jméno, Donald Trump totiž dokázal velmi dobře pracovat s tím, na co Jeba upozorňovala jeho maminka Barbara – tedy že Bushů už si Amerika užila dost.¹⁵⁷

Mezi další potenciální favority patřili senátoři Ted Cruz a Marco Rubio. Rubio představoval mladšího, ale politicky zkušeného kandidáta s oproti Cruzovi méně konzervativními postoji a schopností hledat programový průnik s demokraty. Díky svému hispánskému původu a působení ve státu Florida se mu také otevírala možnost oslovit stále důležitější hispánskou menšinu, ale také další minoritní skupiny. Rubio však po počátečních dobrých výsledcích v primárkách prakticky vyhořel v přímém přenosu, jeho až příliš nacvičený projev prezentovaný během předvolebních debat ukázal, že na tak velké pódium ještě není připraven. Rubio zpočátku využíval pozice outsidera, na kterého se nesoustředila tolik negativní pozornost od jeho protikandidátů. To se ale s přibývajícími šancemi na získávání delegátů změnilo, na kritiku Rubia se zaměřil zejména guvernér New Jersey Chris Christie,

¹⁵⁶ Washingtonpost.com. *More young people voted for Bernie Sanders than Trump and Clinton combined — by a lot.* [cit. 2019-03-09]. Dostupné z: https://www.washingtonpost.com/news/the-fix/wp/2016/06/20/more-young-people-voted-for-bernie-sanders-than-trump-and-clinton-combined-by-a-lot/?utm_term=.a63e0bb59540

¹⁵⁷ Telegraph.co.uk. *Barbara Bush: we have had enough Bush presidents.* [cit. 2019-01-18]. Dostupné z: <https://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/northamerica/usa/10018386/Barbara-Bush-we-have-had-enough-Bush-presidents.html>

jenž sám v průběhu kampaně poznal, že sám nemá dostatečnou podporu voličů.¹⁵⁸ Útoky na Rubia ale pomohl Donaldu Trumpovi, jehož Christie v průběhu kampaně podpořil.¹⁵⁹

Po slabých výsledcích Bushe a Rubia se v republikánském táboře vyprofilovali dva hlavní favoriti na získání stranické nominace. Ted Cruz představoval tradičně konzervativního politika s letitými zkušenostmi z politiky. Velmi dobře rétoricky vybavený politik s hispánskými kořeny čelil protivníkovi, na jehož zastavení během kampaně marně hledali zbraň všichni ostatní protikandidáti. Donald Trump představoval divokou kartu, jeho kandidaturu se zpočátku významní komentátoři vysmívali zejména kvůli jeho neprezidentskému vystupování, kontroverzním myšlenkám a častým změnám názorů.¹⁶⁰ Trump si s kandidaturou pohrával prakticky po celou dobu svého života úspěšného byznysmena a televizní celebrity.¹⁶¹ V průběhu kampaně ovšem Trump všem posměváčkům ukázal, že to tentokrát s kandidaturou myslí opravdu vážně. Jeho kampaň disponovala mnohem větší energií a mobilizační schopností než všechny ostatní kampaně. Trumpův nekorektní a konfrontační styl, silná mobilizační hesla, a schopnost ovládat televizní debaty oslovoval stále větší počet Američanů. To z něj dělalo zajímavého kandidáta i pro zájmové skupiny, které republikánské primárky pečlivě sledovaly a vyhodnocovaly si, do koho pro ně má smysl investovat své peníze.

Vyhodnocení případné investice samozřejmě neprobíhá pouze na základě nějakých subjektivních pocitů a průzkumů veřejného mínění. NRA potřebovala najít kandidáta, který bude mít nejen značnou šanci na výhru, potřebovala někoho, kdo bude reprezentovat její hodnoty. Toho si byli vědomi i sami kandidáti, kteří svoji rétoriku v případě zájmu o podporu ze strany NRA cíleně směřovali ve prospěch bojovníků za právo na držení a nošení zbraně. Výrok Teda Cruze z listopadu 2015 *“Špatných lidí se nezabavíte tím, že se zbavíte zbraní. Špatných lidí se zbavíte používáním zbraní.”* naprosto souzní s komunikační strategií NRA.¹⁶² Svůj jasný postoj k ochraně druhého dodatku Cruz deklaroval i po tragické střelbě v kostele v Jižní Karolině, tři dny po této události pořádal předvolební setkání na střelnici.¹⁶³ Cruz

¹⁵⁸ CNN.com. *Christie attacks Rubio as a 'boy in the bubble'.* [cit. 2019-01-18]. Dostupné z: <https://edition.cnn.com/2016/02/02/politics/marco-rubio-attacks-chris-christie/index.html>.

¹⁵⁹ CNN.com. *Chris Christie endorses Donald Trump.* [cit. 2019-01-18]. Dostupné z: <https://edition.cnn.com/2016/02/26/politics/chris-christie-endorses-donald-trump/index.html>.

¹⁶⁰ Youtube.com. *Watch John Oliver urge Trump to run for President.* [cit. 2019-01-18]. Dostupné z: <https://edition.cnn.com/2016/02/26/politics/chris-christie-endorses-donald-trump/index.html>.

¹⁶¹ Tvguide.com. *Here's a Timeline of Every Time Donald Trump Ran for President* [online]. [cit. 2019-03-24]. Dostupné z: <https://www.tvguide.com/news/donald-trump-presidential-campaign-timeline/>.

¹⁶² NYTimes.com. *Presidential Candidates on Gun Violence.* [cit. 2019-01-18]. Dostupné z: <https://www.nytimes.com/interactive/2016/us/elections/presidential-candidates-on-gun-violence.html>.

¹⁶³ Huffingtonpost.com. *Ted Cruz Goes To The Gun Range Days After Charleston Shooting.* [cit. 2019-01-18]. Dostupné z: https://www.huffingtonpost.com/entry/ted-cruz-goes-to-the-gun-range-days-after-charleston-shooting_us_5b561ae5e4b07de723e96662.

v kampani zdůrazňoval, že se na rozdíl od Donalda Trumpa dá označit za dlouhodobého podporovatele práva na držení a nošení zbraní, což ostatně dokazuje i jeho hlasovací historie v této problematice.¹⁶⁴ Díky tomu se ve svých kampaních mohl opírat o příspěvky NRA i dalších organizací věnujících se problematice držení zbraní.¹⁶⁵ S cílem poškodit svého hlavního protivníka Cruz připomínal, že v otázce práva na držení a nošení zbraní Trump ne vždy zastával republikánské stanovisko. Trumpovi byla připomínána například jeho slova z roku 2000: "Obecně jsem proti přísnějším kontrolám držitelů zbraní, podporuji ale zákaz *útočných zbraní a delší čekací dobu v procesu nákupu zbraní. Díky dnešním internetovým technologiím bychom měli být schopni do 72 hodin zjistit, jestli má potenciální držitel zbraně záznam v trestním rejstříku.*"¹⁶⁶

Rétoricky pozadu během kampaně nezůstával ani Donald Trump, jenž se označoval za silného kandidáta druhého dodatku: "*V současné době již disponujeme množstvím regulací. Pokud se podíváte na moje protivníky, tak vidíte, že jsou slabí v otázce druhého dodatku. Já jsem naopak velmi silný kandidát druhého dodatku.*"¹⁶⁷

K problematice zbraní vydala Trumpova kampaň materiál již v září 2015. Trump se v něm opírá o znění druhého dodatku, které je podle něj jednoznačně na straně podporovatelů práva na držení a nošení zbraní.¹⁶⁸ Právo na držení a nošení zbraní je podle Trumpa jedním ze základních amerických práv garantovaných Ústavou. Podle Trumpa je jednoznačně problémem nárůst kriminality, se kterým se neúspěšně snažila bojovat Obamova administrativa. S kriminalitou je podle něj třeba bojovat, nepovažuje ale za správné přijímat zákony, které primárně dopadnou na spořádané majitele střelných zbraní, které naopak považuje za důležitou součást bezpečnostního systému. Trump v textu zdůrazňuje, že je sám hrdým majitelem střelné zbraně. Cestu k bezpečnější společnosti nevidí v regulaci, ale naopak v přívětivějším přístupu k majitelům střelných zbraní. Politici by podle něj měli zanechat snah o regulaci práva na držení zbraní, místo toho by se měli věnovat mentálnímu zdraví americké společnosti, které se podle něj značně zhoršuje. To je pro Trumpa oblast, do které je třeba investovat čas i peníze. Současný zákonem vymezený systém kontroly držitelů

¹⁶⁴ CNN.com. *Ted Cruz's no-compromise stance on guns*. [cit. 2019-01-18]. Dostupné z: <https://edition.cnn.com/2016/03/10/politics/ted-cruz-guns/index.html>.

¹⁶⁵ Tamtéž.

¹⁶⁶ Ballotpedia.org. *2016 presidential candidates on laws governing guns and firearms*. [cit. 2019-01-18]. Dostupné z: https://ballotpedia.org/2016_presidential_candidates_on_laws_governing_guns_and_firearms.

¹⁶⁷ NYTimes.com. *Presidential Candidates on Gun Violence*. [cit. 2019-01-18]. Dostupné z: <https://www.nytimes.com/interactive/2016/us/elections/presidential-candidates-on-gun-violence.html>.

¹⁶⁸ Therace.org. *Here Is a Fully Annotated Copy of Donald Trump's Policy Paper on Guns*. [cit. 2019-01-18]. Dostupné z: <https://www.thetrace.org/2015/09/donald-trump-guns-second-amendment-positions/>.

zbraní je podle Trumpa dostačující, jednotlivé státy však selhávají v jeho realizaci. Řešením není zpřísnění systému, ale jeho důsledné dodržování. Trump se označuje za podporovatele práva na nošení zbraně po celých Spojených státech amerických.¹⁶⁹

Motivace k vydání ucelené strategie k problematice zbraní podle pozorovatelů jednoznačně ukazovala, že se Trump bude chtít opřít o podporu zbraňové lobby v čele s NRA. NRA se tedy mohla spolehnout na oba hlavní republikánské kandidáty, ti se zase chtěli spolehnout na NRA. Vyjádření podpory je delším procesem, jemuž jistě předchází řada důležitých, a hlavně neveřejných schůzek. Zatímco průběh procesu vyjádření podpory pravděpodobně zůstane neveřejný, jeho výsledek veřejný je. Vyjádření podpory Donaldu Trumpovi bylo pro NRA rozumnou a strategicky velmi dobře zvolenou volbou. Trump v kampani jasně deklaroval své postoje, které se shodovaly s oficiálními postoji a hodnotami NRA. Zároveň si v kampani vytvořil velmi silnou pozici, díky čemuž na svoji stranu v průběhu primárek postupně získával více a více delegátů.

4.3 Vyjádření podpory Donaldu Trumpovi

K vyjádření oficiální podpory Donaldu Trumpovi došlo ze strany NRA 20. května 2016.¹⁷⁰ Média upozorňovala na fakt, že k vyjádření podpory ze strany NRA došlo o několik měsíců dříve, než tomu bylo u posledních dvou prezidentských voleb, kdy NRA podpořila Johna McCaina a Mitta Romneyho.¹⁷¹

Oznámení vyjádření podpory bylo součástí tří denní konference NRA. Výkonný ředitel Chris Cox ve svém proslovu¹⁷² tlumočil názor amerických patriotů a pěti milionů členů NRA, kteří odmítají trend omezování lidské svobody v USA. Donald Trump pro ně měl představovat příležitost zamezit negativnímu směřování společnosti ohrožující samotnou podstatu demokratických svobod, které Američanům zajišťuje jejich Ústava.¹⁷³ Bývalý člen vedení NRA

¹⁶⁹ Therace.org. *Here Is a Fully Annotated Copy of Donald Trump's Policy Paper on Guns*. [cit. 2019-01-18]. Dostupné z: <https://www.thetrace.org/2015/09/donald-trump-guns-second-amendment-positions/>

¹⁷⁰ Politico.com. *NRA endorses Donald Trump*. [cit. 2019-01-18]. Dostupné z: <https://www.politico.com/story/2016/05/nra-trump-endorsement-223422>

¹⁷¹ Tyden.cz. *Trump získal pro volby podporu vlivné asociace držitelů zbraní*. [cit. 2019-01-18]. Dostupné z: https://www.tyden.cz/rubriky/zahranici/amerika/trump-ziskal-pro-volby-podporu-vlivne-asociace-drzitelu-zbrani_384395.html

¹⁷² Time.com. *National Rifle Association Endorses Donald Trump*. [cit. 2019-01-18]. Dostupné z: <http://time.com/4343582/donald-trump-national-rifle-association-nra-endorsement/>

¹⁷³ Tamtéž.

a bojovník za právo na držení a nošení zbraní Wayne LaPierre poté varoval, že v případě vítězství Clintonové se se svými zbraněmi mohou členové NRA rozloučit.¹⁷⁴

Cox také apeloval na členskou základnu NRA, aby se za Trumpa postavila i v případě, že během republikánských primárek jednotliví členové podporovali jiné kandidáty.¹⁷⁵ Cox tak narážel na nerozhodnutou část organizace, kterou představoval například prominentní člen David Kopel.¹⁷⁶ Ten stejně jako někteří další významní členové varovali před Trumpovou častou změnou názorů, senátor Ted Cruz by podle nich byl pro NRA mnohem autentičtější a důvěryhodnějším partnerem. U Donalda Trumpa si prý nelze být jistý, jestli vůbec umí ze zbraně vystřelit.¹⁷⁷

Již z prvotní podpory NRA bylo patrné, že na jednu stranu podporují Donalda Trumpa, hlavně ale bojují proti Hillary Clinton. Cox jasně uvedl, že všech 17 republikánských uchazečů o stranickou nominaci by bylo lepší variantou než vítězství demokratické kandidátky.¹⁷⁸ V rámci konference NRA k vyhlášení podpory Donaldu Trumpovi bylo přehráno video, na kterém se Hillary Clintonová vyjadřovala k nutnosti přehodnocení druhého dodatku. Představitelé NRA varovali, že by případné zvolení demokratické kandidátky mohlo znamenat významné ohrožení práva Američanů na držení zbraně. Clintonovou NRA vykreslila jako radikálně levicovou zkorumpovanou političku, která je schopna udělat cokoli pro to, aby bylo zvolena za prezidentku.¹⁷⁹

Pocit ohrožení z možného vítězství Hillary Clintonové byl u NRA do jisté míry založen na reálném podkladu, Clintonová v kampani razila mnohem přísnější přístup než Donald Trump, ale také než její vyzyvatel Bernie Sanders. Clintonová opakovaně upozorňovala na potřebu revize a úpravy zákonů, týkajících se práva na držení a nošení zbraní. Po masové střelbě v Oregonu (říjen 2015) vyzývala ke zpřísnění kontrol držitelů a prodejců zbraní.¹⁸⁰ Po dvou volebních obdobích Baracka Obamy by další minimálně jedno období

¹⁷⁴ TheGuardian.com. *Donald Trump endorsed by NRA despite history of gun control support*. [cit. 2019-01-18]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/us-news/2016/may/20/nra-endorses-donald-trump-convention>

¹⁷⁵ Time.com. *Trump získal pro volby podporu vlivné asociace držitelů zbraní*. [cit. 2019-01-18]. Dostupné z: <http://time.com/4343582/donald-trump-national-rifle-association-nra-endorsement/>

¹⁷⁶ TheGuardian.com. *NRA members skeptical of whether Trump's gun rhetoric matches his record*. [cit. 2019-01-18]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/us-news/2016/may/20/nra-donald-trump-gun-record-skepticism>.

¹⁷⁷ Tamtéž.

¹⁷⁸ Politico.com. *NRA endorses Donald Trump*. [cit. 2019-01-18]. Dostupné z: <https://www.politico.com/story/2016/05/nra-trump-endorsement-223422>.

¹⁷⁹ Youtube.com. *NRA endorsement more about Clinton than it is about Trump?* [cit. 2019-01-18]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=5CeaLJgDLrg>.

¹⁸⁰ Time.com. *Hillary Clinton Pushes for Expanded Gun Control Measures After Oregon Shooting*. [cit. 2019-01-18]. Dostupné z: <http://time.com/4060744/hillary-clinton-oregon-shooting-gun/?iid=sr-link2>.

pod demokratickým prezidentem pro NRA opravdu mohlo znamenat ohrožení, zvláště pokud by docházelo k tragickým událostem jako v Oregonu.¹⁸¹

Donald Trump podporu NRA přijal, označil ji za fantastickou poctu, které si moc váží. Prezidentské volby 2016 označil za souboj o druhý dodatek, Hillary Clinton poté za významné ohrožení práva na držení a nošení zbraní. Clintonová podle Trumpa neplánovala pouhou změnu či regulaci, ale kompletní zrušení druhého dodatku. Trump také svojí protikandidátce podsouval, že se bude snažit odzbrojit Američany žijící v kriminalitou ohrožených místech Ameriky, jako příklad uvedl svobodnou matku žijící na Floridě nebo babičku v Ohio. Clintonová je prý bude chtít odzbrojit, čímž jim sebere veškeré možnosti na sebeobranu.¹⁸²

4.4 Struktura podpory NRA

Vyjádření podpory od NRA tradičně znamená pro kandidáta voličskou, materiální i finanční vzpruhu. Organizace s několikamilionovou členskou základnou a silným zákulisním vlivem.

4.4.1 Finanční prostředky investované do kampaně

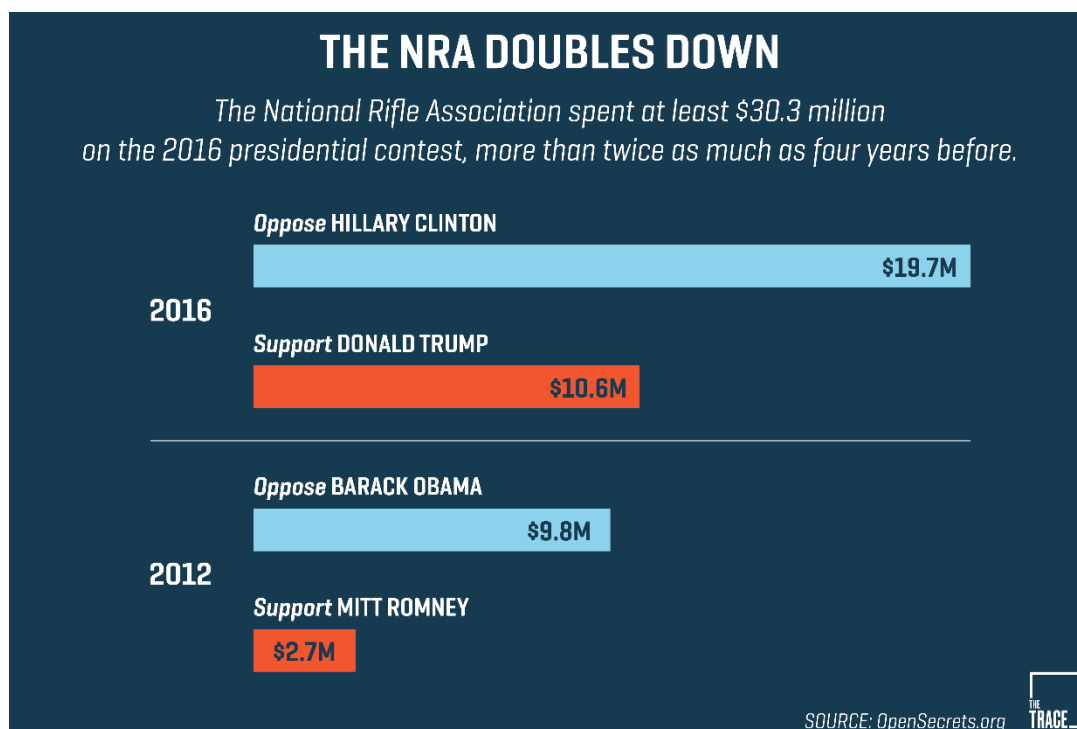
Analýza podpory bude rozdělena na finanční část, marketingovou část a zákulisní část. Všechny tyto části jsou samozřejmě provázané, bez finančních prostředků by například bylo velmi těžké realizovat intenzivní marketingovou kampaň, nebo vytvářet dostatečný tlak v zákulísí. Finanční a marketingovou část lze popsat díky dostupným datům, což u zákulisní části bohužel nejde. V této oblasti se tedy musíme spokojit s konstatováním, že podpora NRA týmu Donalda Trumpa jistě přinesla důležité kontakty a navázání nových aliancí se spřátelenými organizacemi a významnými dárci.

NRA podle dat FEC a Opensecrets do volebních kampaní v roce 2016 prostřednictvím PACů a jednotlivých organizací NRA investovala celkem 50,2 milionů dolarů. Do prezidentských voleb poté celkem investovala 30,3 milionů dolarů, zbylých 20 milionů poté bylo investováno v klíkových volbách do Senátu.¹⁸³ Analýza investic NRA do voleb do Senátu již ale překračuje vytyčený cíl práce, ta se jim proto nebude věnovat. Lze alespoň konstatovat, že NRA investovala peníze do šesti senátorských klání v šesti státech, přičemž v pěti z nich se podařilo uspět kandidátovi podporovaného NRA.

¹⁸² Time.com. *Donald Trump's entire NRA speech on guns*. [cit. 2019-01-18]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=IDRSITwAXQQ&t=3s>.

¹⁸³ Opensecrets.org. *The NRA Placed Big Bets on the 2016 Election, and Won Almost All of Them*. [cit. 2019-01-18]. Dostupné z: <https://www.opensecrets.org/news/2016/11/the-nra-placed-big-bets-on-the-2016-election-and-won-almost-all-of-them/>.

Graf 3: The NRA doubles down

Zdroj: Opensecrets.org: *The NRA Placed Big Bets on the 2016 Election, and Won Almost All of Them* [online]. [cit. 2019-03-18]. Dostupné z: <https://www.opensecrets.org/news/2016/11/the-nra-placed-big-bets-on-the-2016-election-and-won-almost-all-of-them/>

Zajímavé je poté podívat se na strukturu peněz směřujících do kampaně k prezidentským volbám. Z celkové sumy 30,3 milionu dolarů směřovala NRA pouhých 10,6 na kampaň podporující Donalda Trumpa, zatímco 19,7 milionu dolarů investovala do kampaně směřující proti Hillary Clintonové.¹⁸⁴ Tato čísla jsou v souladu s rétorikou NRA již od samého počátku vyjádření podpory Donaldu Trumpovi. NRA primárně nevyzdvihovala Trumpovy přednosti, ale důrazně varovala před Hillary Clintonovou. Tuto strategii ostatně NRA používala i v roce 2012. Jak ukazuje i graf vycházející z dat OpenSecrets, NRA v roce 2012 investovala téměř deset milionů do antikampaně vymezující se vůči Baracku Obamovi, přičemž podporovanému Mittu Romneymu do kampaně přispěla 2,7 milionů dolarů.¹⁸⁵

Suma 30,3 milionu dolarů investovaných do kampaně k prezidentským volbám 2016 je ale pouhou částí celkových ročních výdajů NRA. V letech 2015 a 2016 NRA utratila

¹⁸⁴ Opensecrets.org. *The NRA Placed Big Bets on the 2016 Election, and Won Almost All of Them*. [cit. 2019-01-18]. Dostupné z: <https://www.opensecrets.org/news/2016/11/the-nra-placed-big-bets-on-the-2016-election-and-won-almost-all-of-them/>

¹⁸⁵ Tamtéž.

dle výroční zprávy 312, respektive 419 milionů dolarů.¹⁸⁶ Výrazné stomilionové navýšení výdajů je logicky spojeno s vyššími náklady na volební rok. Výrazný nárůst je patrný v porovnání s volebními roky 2008 a 2012, kdy byly celkové náklady NRA 204, resp. 216 milionů dolarů.¹⁸⁷ NRA v roce 2016 investovala 140 milionů dolarů do svých legislativních programů a marketingových aktivit, přičemž do této sumy se započítává právě zmíněných 30 milionů na podporu Donalda Trumpa. Pod pojmem legislativní programy si lze představit náklady spojené s provozováním vlastních lobbistických aktivit (zejména prostřednictvím NRA-ILA), nebo s mobilizováním voličů prostřednictvím zprostředkovávání možnosti voličské registrace.¹⁸⁸ Volební rok pro NRA znamenal i větší příliv příspěvků od podporovatelů, oproti roku 2015 se celková suma příspěvků navýšila o více než 30 milionů dolarů na 127.8 milionů dolarů.¹⁸⁹

U NRA se stejně jako u mnoha dalších zájmových skupin spekuluje o tom, že jsou celkové náklady vydávané na propagaci a lobbying mnohem větší, než organizace uvádí ve svých oficiálních výkazech. Server McClatchy například pracuje s dvěma anonymními zdroji, podle kterých se náklady utracené za prezidentskou kampaň měly vyšplhat až k 70 milionům dolarů.¹⁹⁰ NRA podle serveru také využívá mezer v zákoně, například toho, že neexistuje povinnost uvádět peníze investované do reklamy na internetu.¹⁹¹ Tato obvinění je ale třeba brát s rezervou, jelikož se jedná o anonymní zdroje. Při sledování výše peněz investovaných do lobbistických aktivit je také třeba brát v potaz, že organizace the Center for Responsive Politics prostřednictvím webu OpenSecrets.org sleduje pouze výdaje na lobbying ve Washington, D.C.¹⁹²

¹⁸⁶ Documentcloud.org. *NRA Financial statements*. [cit. 2019-01-18]. Dostupné z:

<https://www.documentcloud.org/documents/4210859-8-16-2017-AuditFYEnding2016.html>.

¹⁸⁷ Opensecrets.org. *Audit shows NRA spending surged \$100 million amidst pro-Trump push in 2016*. [cit. 2019-01-18]. Dostupné z: <https://www.opensecrets.org/news/2017/11/audit-shows-nra-spending-surged-100-million-amidst-pro-trump-push-in-2016/>

¹⁸⁸ NRA.org. *Politics And Legislation*. [cit. 2019-03-14]. Dostupné z: <https://explore.nra.org/interests/politics-and-legislation/>.

¹⁸⁹ Huffingtonpost.com. *NRA Spending Approached Half A Billion Dollars In 2016*. [cit. 2019-01-18]. Dostupné z:

https://www.huffingtonpost.com/entry/nra-2016-spending_us_5a0dd3e6e4b0b17e5e14e636?guccounter=1.

¹⁹⁰ McClathydc.com. *NRA spent more than reported during 2016 election*. [cit. 2019-01-18]. Dostupné z: <https://www.mcclathydc.com/news/politics-government/article177312006.html>.

¹⁹¹ Tamtéž.

¹⁹² OpenSecrets.org. *Our Vision and Mission: Inform, Empower & Advocate*. [cit. 2019-03-15]. Dostupné z: <https://www.opensecrets.org/about/>.

4.5 Marketingová strategie NRA

Dostatek finančních prostředků a zkušeností s efektivním nastavením a realizací marketingové strategie v rámci předvolební kampaně z NRA dělá velmi užitečného spojence. Podporu Donaldu Trumpovi organizace vyjadřovala prostřednictvím všech již dříve zmíněných prostředků a komunikačních kanálů, ať už se jednalo o časopisy, sociální sítě, různé společenské události v rámci členských klubů nebo vlastní televizi NRATV. NRA dělala vše pro to, aby o potřebě volit Donalda Trumpa přesvědčila nejenom svoji členskou základnu, ale také co nejširší možnou část veřejnosti. V této oblasti se NRA rozhodla vsadit na léty osvědčenou taktiku – investici do emotivních televizních spotů. Nejednalo se o zanedbatelnou investici, do spotu upozorňujícího na zapojení Hillary Clintonové do tragédie, jež se udála v Benghází, například NRA investovala nejméně dva miliony dolarů.¹⁹³

Vytváření předvolebních spotů je jednou z velmi efektivních a finančně náročných možností předvolební propagace. Spoty mohou být založené na podpoře kandidáta, nebo konkrétní myšlenky, ale může se také jednat o negativní kampaň s cílem poškodit protivníka. NRA se vydala cestou negativní kampaně proti Hillary Clintonové. První spot byl založen na velmi emotivním a mobilizačním tématu Benghází. V Benghází došlo v roce 2012 k útoku na americkou ambasádu, Hillary Clintonová se coby tehdejší ministryně obrany stala jedním z terčů kritiky údajné nečinnosti amerických představitelů ve Washingtonu.¹⁹⁴ Benghází bylo silným mobilizačním tématem zejména pro nespokojené voliče souznicí s politikou a rétorikou Republikánské strany. V klipu se objevuje veterán z Benghází Mark Geist varující před možným vítězstvím Hillary Clintonové. Geist na sledující apeluje, aby i oni odvedli část práce nutné na obranu americké demokracie. V tomto případě se má jednat o aktivní účast ve volbách a podporu protikandidáta Clintonové.¹⁹⁵

V dalším spotu vydaném NRA *Don't Let Hillary Clinton Leave You Defenseless* hraje hlavní roli obyčejná anonymní žena, do jejíhož bytu se dostává zloděj.¹⁹⁶ Spot velmi dobře pracuje s doprovodnou muzikou a komentářem, díky čemuž je dobře dokreslen silný a emotivní apel útočící na pocit bezpečí ve vlastním domě. Žena se podle vypravěčky chtěla bránit, kvůli Hillary

¹⁹³ Usatoday.com. *Exclusive: NRA to run \$2 million Benghazi-themed ad campaign for Trump*. [cit. 2019-01-18]. Dostupné z: <https://eu.usatoday.com/story/news/politics/elections/2016/06/29/nra-2-million-ad-campaign-trump-benghazi/86484306>.

¹⁹⁴ CNN.com. *Benghazi Mission Attack Fast Facts*. [cit. 2019-01-18]. Dostupné z: <https://edition.cnn.com/2013/09/10/world/benghazi-consulate-attack-fast-facts/index.html>.

¹⁹⁵ Youtube.com. *Mark "Oz" Geist: Stop Clinton, Vote Trump*. [cit. 2019-01-18]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=SI20jItjHY>.

¹⁹⁶ Youtube.com. *Don't Let Hillary Clinton Leave You Defenseless*. [cit. 2019-01-18]. Dostupné z: https://youtu.be/hPM8e_DauUw.

Clintonové ale nebude moct použít svoji zbraň. K tomu by mělo dojít, pokud by Clintonová měla rozhodovací pravomoc na obsazení Nejvyššího soudu. Klíčovým sdělením je závěrečná věta, která sledující vybízí, aby se kvůli Hillary Clintonové nenechali stát bezbrannými.¹⁹⁷ Cílem krátkého třiceti vteřinového videa bylo ukázat, jak by mohli být oběti trestného činu bezradné, pokud by se k moci dostala Hillary Clinton. Video ukazuje kontrast vyzbrojené a připravené držitelky zbraně a obyčejné vystrašené ženy, která se nemá, jak bránit.

NRA také prostřednictvím spotu věnovala pozornost údajnému pokrytectví Hillary Clintonové, která bojuje proti druhému dodatku, sama se ale již třicet let obklopuje a nechává chránit ozbrojenými složkami. Video *Hypocrite Hillary Leaves You Defenseless* poukazuje na finanční i bezpečnostní zázemí Clintonové, která by měla Američanům upírat to, co sama dostává za peníze daňových poplatníků.¹⁹⁸ Do obsahu i provedení spotu byly velmi dobře zakomponovány negativní charakteristiky, jež jsou proti Clintonové pravidelně používány. Bohatá příslušnice elitní společnosti, která je navíc odtržená od reality, se svým chováním má vysmívat obyčejným lidem.

Ve vypjatém předvolebním boji nešlo opomenout ani silné téma emailů Hillary Clintonové v době její služby na ministerstvu zahraničí. Clintonové čelila obvinění, že vedla oficiální komunikaci přes svoje osobní nezabezpečené komunikační kanály. Předmětem vyšetřování se poté stalo, jestli v obavě z vyšetřování nesmazala emaily, které měly sloužit jako důkaz jejího selhání. NRA měla jasno, Clintonová lhala a ohrožovala americkou bezpečnost. Cílem spotu *Hillary lied – defeat Hillary* bylo ukázat Hillary Clintonovou jako nedůvěryhodného kandidáta a varovat, že pokud podle FBI lhala v kauze svých emailů, může lhát i když ubezpečuje o svém přesvědčení nutnosti ochrany druhého dodatku.¹⁹⁹ Ve spotu je použita i nahrávka, na které v roce 2015 Clintonová říkala, že se Nejvyšší soud v problematice druhého dodatku mýlí. Spot Clintonovou vykresluje jako člověka, jenž by pro zvolení do úřadu slíbil naprosto cokoli.²⁰⁰

NRA ve své kampani zasahující do prezidentských voleb postupovala podle jasné marketingové i komunikační strategie. Cílem bylo za pomoci jednoduchých, ale mobilizačních sdělení očernit kandidátku Demokratické strany, a naopak podpořit kandidáta Republikánské strany. Představená komunikační strategie byla podobná celkové strategii kampaně Donalda Trumpa.

¹⁹⁷ Youtube.com. *Don't Let Hillary Clinton Leave You Defenseless*. [cit. 2019-01-18]. Dostupné z: https://youtu.be/hPM8e_DauUw.

¹⁹⁸ Youtube.com. *Hypocrite Hillary Leaves You Defenseless*. [cit. 2019-01-18]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=Wxqx5CjfrgE>.

¹⁹⁹ Youtube.com. *NRA AD - Hillary lied - defeat Hillary*. [cit. 2019-01-18]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=9Mru5XSnCg>.

²⁰⁰ Tamtéž.

Ten dokázal velmi dobře pracovat se svými podporovateli, nálepkovat a urážet ostatní protikandidáty, a hlavně komunikovat s lidmi za pomoci jednoduchých a lehce uchopitelných hesel. NRA se primárně nepouštěla do složitých a pro většinovou veřejnost nutných debat o legislativní úpravě práva na držení zbraní, místo toho se věnovala zjednodušenému varování před možným budoucím popřením dosavadního výkladu druhého dodatku.

O promyšlenosti strategie kampaně svědčí i cílené investování do reklamy v pro volby klíčových státech. NRA se stejně jako Donald Trump nevysilovala v oblastech, kde nelze očekávat žádný významný zisk. Naopak se naprosto vědomě orientovala na důležité státy, ve kterých měl Donald Trump potenciál uspět. Svoje investice do televizních reklam proto NRA významně zacílila na Ohio, Pensylvánii a Jižní Karolínu.²⁰¹ Trumpovi se jistě i díky přispění NRA podařilo tyto klíčové státy ovládnout, což pro něj znamenalo znatelné přiblížení k celkovému vítězství.²⁰²

²⁰¹ *Mcclathydc.com: NRA spent more than reported during 2016 election* [online]. [cit. 2019-01-18]. Dostupné z: <https://www.mcclathydc.com/news/politics-government/article177312006.html>.

²⁰² *Politico.com. 2016 Presidential Election Results*. [cit. 2019-01-18]. Dostupné z: <https://www.politico.com/mapdata-2016/2016-election/results/map/president/>.

5. NRA a druhý dodatek po prezidentských volbách 2016

Trumpovo vítězství bylo pro řadu pozorovatelů velkým překvapením, nevěřili mu komentátoři ani předvolební průzkumy. Ve výhru v prezidentských volbách podle zákulisních informací nevěřil ani samotný Trump a jeho tým nejbližších spolupracovníků.²⁰³ Donaldu Trumpovi se podařilo získat dostatečný počet volitelů, přestože Hillary Clintonová získala větší počet preferenčních hlasů. Výsledek amerických prezidentských voleb znamenal překvapení, ze kterého se Amerika i celý svět postupně vzpamatovala několik dalších měsíců. Pro podporovatele tradiční západní liberální demokracie to byl v krátkém období již druhý významný šok, tím prvním bylo rozhodnutí občanů Velké Británie opustit Evropskou unii, k němuž se rozhodli v referendu vypsaném bývalým premiérem Davidem Cameronem. Trump a politici podporující takzvaný Brexit do jisté míry vsadili na strach a emoce, zatímco jejich protivníci na tradiční kampaň založenou na faktech a podpoře odborníků.²⁰⁴

NRA Trumpovo vítězství samozřejmě přivítala jako velmi pozitivní zprávu pro organizaci i její členskou základnu. Voliči podle organizace podporou Donalda Trumpa vyslali jasný vzkaz týkající se druhého dodatku.²⁰⁵ NRA tedy pokračovala ve své komunikační strategii, již v kampani se z druhého dodatku snažila udělat hlavní téma kampaně. Výhra Donalda Trumpa pro NRA znamenala obrovskou příležitost prosazovat svoji agendu prostřednictvím prezidenta a jeho týmu spolupracovníků. NRA se v této oblasti mohlo zamlouvat, že se Donald Trump i po svém zvolení nadále hlásí ke svým podporovatelům a hlavním tématům, která slíbil voličům. V prezidentském úřadu se obklopil svými spolupracovníky z kampaně a velkým počtem spřátelených odborníků ze soukromého sektoru.

Trump po volbách NRA neopustil a NRA neopustila Trumpa. Vzhledem k masivní reakci nespokojených liberálních voličů a Trumpových odpůrců se Trump i NRA vzájemně potřebovali, aby jejich kritice společně odolali. Bezprostředně po zvolení Donalda Trump došlo v USA k řadě velkých protestů, ulice amerických měst zaplavily zejména ženy protestující proti

²⁰³ [Washington Times](https://www.washingtontimes.com/news/2018/jan/3/president-trump-did-not-expect-want-win-presidency/). *Trump did not expect, want to win the presidency: Report*. [cit. 2019-01-23]. Dostupné z: <https://www.washingtontimes.com/news/2018/jan/3/president-trump-did-not-expect-want-win-presidency/>.

²⁰⁴ IIR.cz. *Trumpovo vítězství změni pravidla kampaní*. [cit. 2019-01-23]. Dostupné z: <https://www.iir.cz/article/trumpovo-vitezstvi-zmeni-pravidla-kampani>.

²⁰⁵ [Washington Post](https://www.washingtonpost.com/politics/2016/live-updates/general-election/real-time-updates-on-the-2016-election-voting-and-race-results/nra-voters-sent-a-loud-and-clear-message-about-gun-rights/). *NRA: Voters sent a loud and clear message about gun rights*. [cit. 2019-01-23]. Dostupné z: <https://www.washingtonpost.com/politics/2016/live-updates/general-election/real-time-updates-on-the-2016-election-voting-and-race-results/nra-voters-sent-a-loud-and-clear-message-about-gun-rights/>.

machistickému chování nově zvoleného prezidenta.²⁰⁶ Donald Trump po svém zvolení potřeboval svoje podporovatele, aby vyvážili negativní reakce z opačného tábora. Stejně tak v následujících měsících potřebovala NRA oporu nejenom od svojí členské základny, ale také z tábora ideově blízkých politiků. Spojené státy totiž opět čelily tragickým útokům provedených střelnou zbraní.

5.1 Střelba v Las Vegas

Mezi nejvýznamnější a nejtragičtější útoky patřily ty z Las Vegas a Floridy. V říjnu 2017 začal ze svého hotelového pokoje do návštěvníků country koncertu v Las Vegas střílet automatickou puškou 64letý Stephen Paddock. Tato tragická událost si vyžádala 59 lidských životů včetně samotného Paddocka, jenž spáchal sebevraždu.²⁰⁷ Střelec podle dostupných informací nebyl napojen na žádnou teroristickou organizaci, znám nebyl ani přesný motiv jeho činu. Při následné domovní prohlídce u něj bylo nalezeno deset pušek.²⁰⁸ Jednalo se o nejhorší masovou střelbu v dějinách USA, logicky tedy došlo k dalšímu oživení debaty o potřebě regulovat právo na držení a nošení zbraní. Vzhledem k použití automatické pušky debata směřovala zejména na tento typ zbraní, který by podle některých politiků vůbec neměl být dostupný běžným občanům.

5.2 Střelba na střední škole Parkland na Floridě

Střelba v Las Vegas bohužel neznamenalala konec podobných tragických událostí, naopak se jich v následujících měsících stala celá řada. Během prvních sedmi týdnů roku 2018 došlo k osmi útokům na amerických školách.²⁰⁹ Pomyslnou poslední kapkou byla pro veřejnost střelba na střední škole Parkland na Floridě. Devatenáctiletý Nicolas Cruz zabil 17 lidí a mnoho dalších zranil.²¹⁰ Jednalo se o pátou nejtragičtější střelbu v historii USA.²¹¹ Reakce studentů

²⁰⁶ TheGuardian.com. *Two million protest against Trump's inauguration worldwide*. [cit. 2019-01-23]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/lifeandstyle/2017/jan/22/two-million-protest-against-trumps-inauguration-worldwide>.

²⁰⁷ Idnes.cz. *Nejhorší masová střelba v dějinách USA. Útočník ve Vegas zabil 58 lidí* Zdroj:

https://www.idnes.cz/zpravy/zahranicni/las-vegas-strelba-usa-koncert-policie-strip.A171002_080351_zahranicni_fka. [cit. 2019-01-23]. Dostupné z:

https://www.idnes.cz/zpravy/zahranicni/las-vegas-strelba-usa-koncert-policie-strip.A171002_080351_zahranicni_fka.

²⁰⁸ BBC.com. *Las Vegas shooting: At least 59 dead at Mandalay Bay Hotel*. [cit. 2019-01-23]. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/world-us-canada-41466116>.

²⁰⁹ Idnes.cz. *Za sedm týdnů osm útoků. Nenávist a zlo, odsoudil Trump masakr ve škole* Zdroj:

https://www.idnes.cz/zpravy/zahranicni/usa-florida-strelba-zraneni-masove-vrazdy-strelby-nejtragictjsi-utoky.A180215_114330_praha-zpravy_jumi. [cit. 2019-01-23]. Dostupné z:

https://www.idnes.cz/zpravy/zahranicni/usa-florida-strelba-zraneni-masove-vrazdy-strelby-nejtragictjsi-utoky.A180215_114330_praha-zpravy_jumi.

²¹⁰ TheGuardian.com. *Parkland, Florida school shooting*. [cit. 2019-01-23]. Dostupné z:

<https://www.theguardian.com/us-news/florida-school-shooting>.

²¹¹ Tamtéž.

a veřejnosti se však oproti ostatním útokům výrazně lišila. Nedošlo k pouhému spokojení s vyjádřeními politiků, že je se současnou situací třeba něco dělat, studenti vytvořili vlastní platformu, díky které se jim z potřeby přijetí regulací zbraní podařilo na dlouhé měsíce udělat americké téma číslo jedna.

Parklandští studenti opakovaně předstoupili před veřejnost a požadovali, aby se situace ohledně zbraní začala vážně řešit. Apelovali na politiky, aby se nespokojili s pouhým vyjádřením soustrasti, ale aby napravili současný systém umožňující obstarat si zbraň a provést podobné útoky. Studenti si pro svůj boj vybrali jasného a veřejnosti známého protivníka – NRA. NRA i jí podporovaní politici podle nich představují hlavní důvod, proč americká legislativa týkající se zbraní nedostála důležitých změn.²¹² Taktika studentů byla jednoduchá a mediálně vděčná, snažili se nejenom upozorňovat na napojení klíčových politiků na NRA, ale hlavně tyto politiky přímo konfrontovat a přinutit je před zraky voličů obhajovat svoje postoje. Důležitou výzvou byla pro politiky také reakce na tlak studentů a veřejnosti, aby v kampani odmítali přijímat peníze od NRA. Přímé televizní konfrontaci s Parklandskými studenty čelil například neúspěšný prezidentský kandidát a Floridský senátor Marco Rubio.²¹³ Rubio patří mezi republikány přijímající peníze od NRA, v minulosti ale několikrát připustil nutnost debaty nad možnými legislativními úpravami současného stavu.

Debata se uskutečnila bezprostředně po tragédiích a Rubio si byl jistě velmi dobře vědom toho, že bude pod obrovským tlakem studentů i přítomných diváků. Snažil se působit diplomaticky a smířlivě, pochválil aktivity studentů, dokonce uvedl, že toho za pět týdnů dokázali udělat více, než politici za posledních 15 let.²¹⁴ Rubio ale varoval před příliš radikálními požadavky na změnu legislativy, které jsou na základě jeho zkušeností nereálné a mohly by veškerou snahu studentů poškodit. Rubio potvrdil, že by byl ochoten uvažovat o nových regulacích a úpravách, například o přehodnocení věkové hranice ustanovené pro možnost pořídit si zbraň.²¹⁵ Před studenty ale nedokázal přesvědčivě vysvětlit, proč bude i nadále přijímat peníze od NRA.²¹⁶ V tomto segmentu debaty se ukázalo, jak moc důležitá je pro republikánské politiky

²¹² Time.com. *Parklands students*. [cit. 2019-01-24]. Dostupné z: <http://time.com/collection/most-influential-people-2018/5217568/parkland-students/>.

²¹³ Youtube.com. *CNN town hall in wake of Florida school shooting*. [cit. 2019-01-24]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=ZaLh74eXTDo>.

²¹⁴ TheGuardian.com. *Marco Rubio: Parkland survivors 'have done more in five weeks than has been done in 15 years'*. [cit. 2019-01-24]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/us-news/2018/mar/23/marco-rubio-parkland-survivors-action-guns-washington>.

²¹⁵ Tamtéž.

²¹⁶ Youtube.com. *CNN town hall in wake of Florida school shooting*. [cit. 2019-01-24]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=ZaLh74eXTDo>.

podpora od zbraňové lobby, jmenovitě od NRA. Působivou a emotivní marketingovou reakcí na podobné tragické události totiž umí vyvolat i organizace hájící práva občanů na držení a nošení zbraní.

NRA po střelbě v Parklandu pochopila, že bude třeba upravit tradiční komunikační strategii. Bezprostředně po útoku bývá většinou NRA potichu a vyčkává na vhodnou příležitost pro prosazení vlastního narativu upozorňujícího na to, že na vině nejsou zbraně, ale mentálně narušení občané. NRA si byla vědoma vážnosti situace a schopnosti mobilizace veřejnosti prostřednictvím mladých charismatických studentů se silným příběhem. Proto se v odvetné reakci opírala o všechny své možné trumfy. Důležitou podporu získala od organizací podporovaných politiků, zejména od samotného prezidenta Donalda Trumpa, který se po tragické střelbě k NRA neotočil zády, naopak dále komunikoval potřebu chránit druhý dodatek. NRA si tak pro sebe získala prostor například tím, že bezprostředně po útoku na školu v Parklandu realizovala setkání představitelů organizace s prezidentem Trumpem přímo v Oválné pracovně.²¹⁷ Politickou podporu doprovodila rekordní úroveň finančních příspěvků od podporovatelů, v březnu 2018 NRA dosáhla na historické maximum, když se jí podařilo nashromáždit příspěvky v hodnotě 2.4 milionu dolarů.²¹⁸ Tohoto úspěchu se organizaci podařilo dosáhnout i díky masivní mobilizaci založené na nutnosti ochraňovat druhý dodatek. Narativ NRA byl jednoduchý a jasný, útoku střelnými zbraněmi způsobenému špatným člověkem může zabránit pouze dobrý člověk se zbraní. NRA také upozorňovala na stále častější zneužívání automobilů a dalších dopravních prostředků k realizaci tragických smrtelných útoků. Chtěla tím poukázat na údajnou platnost svých argumentů poukazujících na to, že jsou zbraně pouhým nástrojem.²¹⁹

Hlavní tváří a realizátorkou krizové komunikace se stala mluvčí NRA Dala Loesch, která se dokonce krátce po tragické události rozhodla čelit studentům přímo v živém vysílání.²²⁰ Loesch byla stejně jako Rubio pod obrovským tlakem, během vysílání se jí ale dařilo předkládat emotivní a pro obhájce zbraní racionální a věcné připomínky. Věděla, že studenti disponují silnými příběhy, se kterými se bude identifikovat početná skupina Američanů. Proto se svoji

²¹⁷ Reuters.com. *Trump back in step with NRA after doubts over Parkland shooting*. [cit. 2019-01-24]. Dostupné z: <https://www.reuters.com/article/us-usa-guns-trump/trump-back-in-step-with-nra-after-doubts-over-parkland-shooting-idUSKBN1I50ZR>.

²¹⁸ BBC.com. *NRA breaks 15-year fundraising record after Parkland shooting*. [cit. 2019-01-24]. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/world-us-canada-43884698>.

²¹⁹ Youtube.com. *How the N.R.A. Fought Gun Control After Parkland | NYT News*. [cit. 2019-01-24]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=G0dvjcpdlOg>.

²²⁰ Youtube.com. *Shooting survivor confronts NRA spokesperson Dana Loesch*. [cit. 2019-01-24]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=4AtOU0dDXv8>.

obhajobu postojů NRA snažila opřít o konkrétní lidské příběhy, čímž by organizaci a její představitele polidštila. Loeschová se neprezentovala jako obhájkyně a mluvčí významné a finančně zaopatřené organizace, ale jako matka, které jde především o dobrý život a bezpečí jejích dětí. Svoji argumentaci se snažila stáhnout do osobní roviny, zároveň si ale musela hlídat, aby ji příliš nepřemohly emoce. Tím opět ukázala, jak dobře NRA pracuje s moderními marketingovými trendy a jak efektivně dokáže chápat aktuální nálady ve společnosti. Za tragickou událost podle Loeschové namohly zbraně, ale nemocní lidé a nekompetentní nedostatečně reagující příslušníci ozbrojených složek.²²¹ Toto tvrzení NRA prosazovala i v následujících týdnech, viceprezident NRA Wayne LaPierre například tragickou událost označil za selhání bezpečnostního systému ve školách.²²²

Přímé konfrontace s politiky a představiteli studentům z Parklandu nestačily, velmi rychle totiž pochopili, že se pouhým mluvením nic nezmění. Studenti využívali svého potenciálu oslovit masy prostřednictvím sociálních sítí, kde se z nich okamžitě staly velmi sledované osobnosti.²²³ Statisíce až miliony nových sledujících je vedly k dalším významným krokům, jež vyvrcholily dvouměsíční intenzivní kampaní realizovanou přímo v ulicích. Studenti se rozjeli po USA a snažili se v důležitých státech v rámci předvolební kampaně k volbám do Kongresu přesvědčovat Američany o nutnosti přijetí regulací práva na držení a nošení zbraní.²²⁴ Pochody pořádané studenty se staly mediálně vděčným tématem i díky podpoře řady celebrit, podporu jim vyjádřil George Clooney, Lady Gaga nebo Justin Bieber.²²⁵ V kombinaci s obrovskou energií a silným tématem se studentům podařilo na několik měsíců udělat z problematiky zbraní jedno z nejdůležitějších celospolečenských témat. Jejich snaha ale přímo nevedla k okamžité změně legislativy, po které studenti volali. Kampaň v jednotlivých státech ale pomohla v nastolení debaty, jejíž výsledek lze vypožorovat i ve volbách do Kongresu, jež se uskutečnily v roce 2018.

²²¹ Youtube.com. *Shooting survivor confronts NRA spokesperson Dana Loesch*. [cit. 2019-01-24]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=4AtOU0dDXv8>.

²²² Telegraph.co.uk. *Parkland students vs the NRA: Has the powerful US gun lobby met its match in Generation Snapchat?*. [cit. 2019-01-24]. Dostupné z: <https://www.telegraph.co.uk/news/2018/02/26/parkland-students-vs-nra-has-powerful-us-gun-lobby-met-match/>.

²²³ Tamtéž.

²²⁴ TheGuardian.com *Parkland students target midterms with summer gun control road trip*. [cit. 2019-01-24]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/us-news/2018/jun/04/parkland-students-bus-tour-gun-control-midterms>.

²²⁵ Fuse.tv. *Justin Bieber, Lady Gaga and Others Support Florida Students' March For Our Lives*. [cit. 2019-01-24]. Dostupné z: <https://www.fuse.tv/2018/02/justin-bieber-lady-gaga-others-support-parkland-march-for-our-lives>.

5.3 Volby do Kongresu 2018

Volby do Kongresu 2018 se uskutečnily v polovině funkčního období prezidenta, což v americkém prostředí pro prezidenta tradičně znamená velkou pravděpodobnost ztráty většiny v Kongresu. Tento osud potkal například i předchozího prezidenta Obamu, jemuž posílení Republikánské strany zamezilo v realizaci jeho liberálně orientované politiky. Předpovědi výsledků voleb do Kongresu byly různé, po volbách v roce 2016 se průzkumům příliš nevěřilo, protože podle části veřejnosti selhaly, když nedokázaly předpovědět vítězství Donalda Trumpa. Liberálně orientovaní novináři a komentátoři mluvili o takzvané *Modré vlně*, jež měla představovat výraznou výhru Demokratické strany.²²⁶ Realističtější smýšlející komentátoři předpovídali, že by demokraté měli získat kontrolu na Sněmovnou reprezentantů, v Senátu se měli naopak udržet republikáni. Tak se také stalo, demokraté získali většinu ve Sněmovně, republikáni posílili v Senátu.²²⁷ Pro Donalda Trumpa a jeho podporovatele se jednalo o prohru, nebyla ale tak tvrdá, jak se očekávalo.

Téma druhého dodatku se díky další debatě vyvolané střelbou ve Floridské škole stalo jedním z důležitých problematik voleb. Průzkumy veřejného mínění velmi jasně ukazovaly touhu veřejnosti po zpřísnění podmínek pro držení a nošení zbraní.²²⁸ Pozornost byla směřována zejména na klíčové státy, jako Florida, Ohio, Texas nebo Minnesota.²²⁹ Zřejmě nejsledovanějším individuálním soubojem volebního roku 2018 byla bitva o post senátora za stát Texas, ve které se obhajující Ted Cruz střetl s nadějným demokratickým kandidátem Beto O'Rourkem. Téma zbraní v Texasu silně rezonuje, kandidáti zastávající pozitivní vztah ke zbraním zde pravidelně získávali podporu voličů i zájmových organizací, jako je například NRA. Trend volání po zpřísnění legislativy však dopadl i na Texas, demokratický kandidát tak vsadil na svoje velmi špatné doporučující hodnocení od NRA a na to, že od organizace nedostal žádný volební příspěvek.²³⁰

Hlavní nepřátelskou organizací jsou pro NRA Everytown for Gun Safety a Giffords bojující za zpřísnění legislativy. Obě organizace v roce 2018 investovaly finanční prostředky

²²⁶ CNBC.com. *Democrats' advantage in recent polls may not bring the 'blue wave' they're hoping for*. [cit. 2019-01-24]. Dostupné z: <https://www.cnbc.com/2018/10/05/democrats-lead-in-polls-may-not-lead-to-blue-wave.html>.

²²⁷ CNN.com. *Democrats' advantage in recent polls may not bring the 'blue wave' they're hoping for*. [cit. 2019-01-24]. Dostupné z: <https://edition.cnn.com/election/2018/results/house>.

²²⁸ CNBC.com. *Gun control 'sea change' will get a big test in critical midterm elections*. [cit. 2019-01-24]. Dostupné z: <https://www.cnbc.com/2018/03/01/gun-control-a-key-issue-in-midterm-elections-after-florida-shooting.html>.

²²⁹ Tamtéž.

²³⁰ Twitter.com. *Beto O'Rourke*. [cit. 2019-01-24]. Dostupné z: <https://twitter.com/BetoORourke/status/967881688817729542>

do jednotlivých volebních soubojů. NRA podle dostupných dat investovala přibližně 10 milionů dolarů, Everytown for Gun Safety a Giffords dohromady dokonce více než 11 milionů.²³¹ NRA svoji finanční podporu směřovala zejména do boje o místa v Senátu, což se ostatně ve výsledku ukázalo jako velmi efektivní. Missouri, Indiana a Tennessee se staly baštou republikánů i díky podpoře NRA.²³² Demokraté a organizace podporující zpřísnění legislativy se naopak radovali z výsledků svých kandidátů ve Sněmovně reprezentantů, kde došlo k navýšení počtu kongresmanů vyznávajících tvrdší postoj. Zárným příkladem bylo zvolení Lucy McBathové, známé bojovnice za zpřísnění legislativy, jejíž sedmnáctiletý syn byl v roce 2012 zastřelen.²³³ Demokratickým kandidátům se špatným hodnocením od NRA se dařilo v tradičních republikánských baštách, vítězství si připsali v Jižní Karolině a Kansasu.²³⁴ Volební rok 2018 tedy pro Republikánskou stranu a NRA neznamenal úspěch, zároveň se ale ani nejednalo o katastrofu. Republikáni po volbách nadále ovládali jednu komoru Kongresu a Bílý dům, přijetí legislativy omezující právo na držení a nošení zbraní se proto v nejbližší době nepředpokládalo.

5.4 Jmenování soudce Brett Kavanaugh

Rok 2018 pro Republikány navíc přinesl jedno velmi důležité vítězství – jmenování konzervativce Brett Kavanaugh soudcem Nejvyššího soudu. Jmenování 114. soudce v historii Nejvyššího soudu Spojených států pro republikány vůbec nebylo jednoduché a do značné míry opět rozdělilo americkou veřejnost. Na začátku procesu jmenování byl Brett Kavanaugh považován za uznávaného soudce, s jehož potvrzením by v Senátu ovládaném republikány neměl být problém. Jmenování každého nového soudce Nejvyššího soudu je ostře sledované, protože soudci mají reálnou moc významně ovlivňovat důležité problémy na téměř neomezenou dobu. Na rozdíl od volených politiků jim voliči nevystavují vysvědčení, každé jmenování by tedy mělo být velmi pečlivě zvážené. Z logiky věci je jasné, že se američtí prezidenti snaží do Nejvyššího soudu dosadit ideově blízké soudce, pro Trumpa byl tedy známý konzervativce a uznávaný soudce jednoduchou volbou. Pro demokraty ale jmenování dalšího konzervativního soudce představovalo katastrofu, proti jeho jmenování proto okamžitě začali

²³¹ TheGuardian.com. *Gun control groups outspent NRA in midterm elections*. [cit. 2019-01-24]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/us-news/2018/nov/11/gun-control-groups-nra-midterm-elections>

²³² Tamtéž.

²³³ CNBC.com. *By the numbers: Here's how many gun control advocates won House seats in the midterms, and how many gun proponents lost them*. [cit. 2019-01-24]. Dostupné z: <https://www.cnbc.com/2018/11/09/gun-control-is-winning-issue-in-midterms-as-advocates-gain-in-house-defy-nra.html>

²³⁴ VOX.com. *The 2018 midterm elections may have exposed a shift on gun control*. [cit. 2019-01-24]. Dostupné z: <https://www.vox.com/2018/11/7/18072146/midterm-election-gun-control-ballot-initiative-congress-results>

kampaň a snažili se využít všech možných prostředků pro získání dostatečného času pro detailní prostudování soudcových materiálů a zjištění slabých stránek jeho kandidatury. Republikáni naopak na jmenování Kavanaugha pospíchali, jako by tušili, že v procesu mohou přijít komplikace. Tak se také stalo, Brett Kavanaugh byl obviněn ze sexuálních útoků vůči ženám, kterých se měl v minulosti opakovaně dopustit.²³⁵ Předmětem jednání v Senátu se najednou kromě jeho postojů k jednotlivých právním problematikám stala také jeho minulost. Kauza Brett Kavanaugha rozdělila národ a navázala na debatu ohledně hnutí MeToo. Republikáni obhajovali soudcovou dobrou pověst, mluvili o něm jako o vzorném otci a skvělém sousedovi a apelovali, aby nebyl odsuzován bez prokázání viny.²³⁶ Demokraté a liberálně smýšlející část veřejnosti naopak poukazovala na velmi špatný signál, jenž by byl vyslán jmenováním člověka obviněného ze sexuálního obtěžování do jedné z nejvýznamnějších pozic v zemi.²³⁷

NRA Brett Kavanaugha podporovala po celou dobu jmenovacího procesu, z hlediska organizace se jednalo o ideálního kandidáta. Od NRA dostal soudce nejlepší možné hodnocení, tedy písmeno A. Ve svém doporučení organizace uvádí, že Kavanaugh stejně jako prezident Trump vykládá Ústavu tak, jak by si to přáli zakladatelé USA.²³⁸ NRA na svoje podporovatele apelovala, aby volali a psali svým senátorům a vytvořili na ně tlak, díky kterému by se na Nejvyšším soudu podařila upevnit podpora druhému dodatku. Doporučení bylo doprovázeno konkrétními rozhodnutími Kavanaugha týkajícími se problematiky práva na držení a nošení zbraní. NRA Kavanaugha považovala za mimořádně dobře vybraného kandidáta, jehož hlasovací minulost je plná pozitivních rozhodnutí ochraňujících druhý dodatek.²³⁹ Vzhledem k silné kampani proti jmenování soudce Kavanaugha byla i NRA nucena vynaložit finanční prostředky na jeho veřejnou podporu. Hlavním komunikačním kanálem pro soudcovu podporu se pro NRA opět staly televizní spoty zacílené především na důležité

²³⁵ Washingtonpost.com. *Brett Kavanaugh and allegations of sexual misconduct: The complete list*. [cit. 2019-01-24]. Dostupné z: https://www.washingtonpost.com/politics/2018/09/27/brett-kavanaugh-allegations-sexual-misconduct-complete-list/?utm_term=.83d106192ab7

²³⁶ TheGuardian.com. *Republicans rally round Kavanaugh as Democrats urge him to withdraw*. [cit. 2019-01-24]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/us-news/2018/sep/26/christine-blasey-ford-kavanaugh-sworn-affidavits-senate>

²³⁷ TheGuardian.com. *Brett Kavanaugh's confirmation to US supreme court gives Trump a major victory*. [cit. 2019-01-24]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/us-news/2018/oct/06/brett-kavanaugh-confirmed-us-supreme-court>

²³⁸ NRILA.com. *Brett Kavanaugh*. [cit. 2019-01-24]. Dostupné z: <https://www.nrila.org/campaigns/2018/brett-kavanaugh/>

²³⁹ Tamtéž.

oblasti, jako například na Alabamu, Aljašku, Indianu, Jižní Dakotu a Západní Virginii. Do kampaně hodlala organizace investovat více než jeden milion dolarů.²⁴⁰

Kavanaughův postoj k druhému dodatku byl důležitou součástí jeho slyšení v Senátu. Kavanaugh neustoupil ze svojí pozice podporovatele druhého dodatku, za což ho demokraté kritizovali a upozorňovali na nebezpečí zvolení dalšího konzervativního soudce s podobnými názory.²⁴¹ Svoje podporovatele tím ale Kavanaugh jistě potěšil. Kavanaughovo jmenování NRA přivítala, opět zdůraznila, že se jedná o zkušeného a respektovaného soudce obhajujícího právo Američanů na držení a nošení zbraní.²⁴²

NRA vstupuje do roku 2019 se silnou pozicí i přes nepříliš dobré volební výsledky z roku 2018. Obhájcí druhého dodatku mají na svojí straně prezidenta, většinu v Senátu i u Nejvyššího soudu. Debata o potřebě regulovat přístup ke zbraním se sice v roce 2018 v důsledku tragických událostí vyhrotila, k žádné významné legislativní úpravě na federální úrovni to však nevedlo. Rok 2019 bude v USA ve znamení souboje prezidenta Trumpa a demokratů nově ovládajících Sněmovnu reprezentantů. Donald Trump bude čelit mnohem důslednější kontrole a řadě vyšetřování týkajících se jeho mandátu i předvolební kampaně. Pozornost NRA se jistě pomalu začne směřovat na blížící se prezidentské volby v roce 2020. Všeobecně se očekává, že bude stávající prezident Trump usilovat o znovuzvolení. Pokud se tak stane, lze očekávat, že ho NRA opět oficiálně podpoří. V prvních dvou letech svého prezidentského úřadu se Trump choval v souladu s postoji a hodnotami organizace, nic nenasvědčuje tomu, že by tomu mělo být v následujících letech jinak. Podporovatelé NRA jsou ve velké míře zároveň podporovateli Donalda Trumpa, oba subjekty se tedy vzájemně potřebují.

²⁴⁰ Bloomberg.com. *NRA Says It'll Spend at Least \$1 Million on Pro-Kavanaugh Ads*. [cit. 2019-01-24]. Dostupné z: <https://www.bloomberg.com/news/articles/2018-08-07/nra-says-it-ll-spend-at-least-1-million-on-pro-kavanaugh-ads>

²⁴¹ Vox.com. *Brett Kavanaugh's 2nd Amendment views, explained*. [cit. 2019-01-24]. Dostupné z: <https://www.vox.com/2018/9/5/17820310/brett-kavanaugh-second-amendment-guns-supreme-court>

²⁴² Twitter.com. *NRA*. [cit. 2019-01-24]. Dostupné z: <https://twitter.com/nra/status/1048665573423566849?lang=cs>

Závěr

NRA je dlouhodobě považována za velmi významnou a mocnou organizaci se schopností ovlivnit výsledky voleb. Vzhledem k podpoře práva na držení a nošení zbraní se NRA tradičně uchýlovala k podpoře republikánských kandidátů, jinak tomu ostatně nemělo být ani v roce 2016. Toto téma jsem si vybral zejména kvůli mému zájmu o americkou politiku, ale také kvůli jeho aktuálnosti. Zkoumání zapojování role NRA do amerických voleb rokem 2016 jednoznačně nekončí, zájem zapojovat se do amerických kampaní u NRA v následujících letech jistě neopadne.

Cílem této práce bylo zhodnotit zapojení NRA do amerických prezidentských voleb 2016. Díky analýze klíčových událostí a aktérů lze odpovědět na stanovené výzkumné otázky, tedy jestli se NRA zapojila do amerických prezidentských voleb 2016, jakým způsobem se do nich zapojila a jaký vliv měla na celkový výsledek. Odpověď na první stanovenou otázku je na základě obsahu jednotlivých kapitol této práce jednoznačná, NRA se do amerických prezidentských voleb 2016 zapojila. Na otázku způsobu a míry zapojení lze odpovědět na základě analýzy komunikačních kanálů a finančních prostředků investovaných do kampaně. NRA do kampaně investovala 50 milionů dolarů, přičemž se primárně zaměřila na budování negativní kampaně proti Hillary Clintonové, kterou zejména do klíčových nerozhodnutých států. Vliv NRA na celkový výsledek je velmi těžko měřitelný, jednoznačnou odpověď na tuto otázku dát nelze. Donaldu Trumpovi se ale dařilo v klíčových státech, do kterých NRA směřovala svoji pozornost. Zároveň se mu na svou stranu také podařilo dostat důležité voliče vyznávající hodnoty NRA, což byl jeden z hlavních cílů podpory NRA. Organizaci se podařilo spojit Trumpa s důležitou voličskou skupinou, přispět k výhře v klíčových státech, ale také svými aktivitami ovlivnit obsah a podobu kampaně Donalda Trumpa. Tyto tři poznatky svědčí o tom, že byl vliv NRA na americké prezidentské volby a jejich výsledek významný.

V kapitole věnované politickému systému USA bylo vysvětleno, jak důležitou roli hraje v americkém prezidentském systému prezident. Zapojení do prezidentské kampaně je tak od zájmové skupiny prosazující určitou politiku naprosto logické. NRA se z organizace sdružující nadšence do rekreační střelby vyvinula ve velmi dobře organizovanou a vlivnou zájmovou skupinu s velkou členskou a podporovatelskou základnou. Z tohoto statutu je zřejmé, že se organizace bude aktivně zapojovat do volebních kampaní na mnoha úrovních.

Donald Trump se i díky podpoře NRA stal 45. prezidentem v historii Spojených států amerických. Při hodnocení výsledku jakýchkoliv voleb je vždy problematické určit, do jaké míry jednotlivé události a činy přispěly k výhře, nebo naopak prohře daného kandidáta. Podle některých pozorovatelů Donald Trump zvítězil díky své efektivní mobilizační kampani v samém závěru kampaně, kdy doslova v posledních hodinách létat mezi klíčovými státy a přesvědčoval nerozhodnuté voliče, zatímco se Hillary Clintonová obklopovala celebritami v dávno rozhodnutých oblastech.²⁴³ Po volbách se také často objevoval názor, že se Trumpovi podařilo zvítězit díky ruským hackerům a velmi nešťastnému chování tehdejšího šéfa FBI Jamese Comeyho, jenž krátce před volbami oznámil znovuotevření případu údajně zmizelých emailů Hillary Clintonové.²⁴⁴ Určení rozhodujícího faktoru, který v roce 2016 rozhodl americké prezidentské volby, se bude různit.

Na základě analýzy volební kampaně k prezidentským volbám 2016 je jisté, že se NRA pro Donalda Trumpa stala důležitým spojencem, jehož vliv rozhodně nelze podceňovat. Donald Trump nebyl typickým republikánským kandidátem, o podporu představitelů strany musel velmi tvrdě bojovat. Díky jeho radikálním a často neuváženým názorům totiž bylo pro establishment strany složité vyjádřit mu podporu. NRA je pro republikány naopak tradiční a osvědčenou značkou, se kterou se republikáni chtějí spojovat. V roce 2018 se k podpoře názorů NRA hlásilo až 88 % voličů Republikánské strany.²⁴⁵ NRA tedy svou podporou, stejně jako další postavy republikánské politiky v čele s Chrisem Christem a Jeffem Sessionsem, pomohla legitimizovat Trumpovu kandidaturu. Je také třeba reflektovat, že díky tlaku NRA na republikánské kandidáty došlo k vypracování Trumpova programu zaměřeného na problematiku druhého dodatku.

NRA přímo do prezidentské kampaně investovala více než 50 milionů dolarů, přičemž přibližně dvě třetiny rozpočtu směřovala do negativní kampaně proti Hillary Clintonové.²⁴⁶ Tuto aktivitu lze označit jako významnou nejenom kvůli výši investovaných prostředků, ale také kvůli správnému a efektivnímu zacílení. NRA se v souladu se strategií Donalda Trumpa třefovala

²⁴³ Forbes.com. *Celebrity Endorsements Did Not Help Hillary Clinton Win The Election*. [cit. 2019-03-18]. Dostupné z: <https://www.forbes.com/sites/natalierobehmed/2016/11/10/celebrity-endorsements-did-not-help-hillary-clinton-win-the-election/#4fb9b2235d47>.

²⁴⁴ CNN.com. *ABC News: Comey says his belief Clinton would win election 'a factor' in email probe*. [cit. 2019-03-18]. Dostupné z: <https://edition.cnn.com/2018/04/14/politics/comey-clinton-emails/index.html>.

²⁴⁵ Gallup.com. *Record U.S. Partisan Divide on Views of the NRA*. [cit. 2019-03-18]. Dostupné z: <https://news.gallup.com/poll/236315/record-partisan-divide-views-nra.aspx>.

²⁴⁶ OpenSecrets.org. *The NRA Placed Big Bets on the 2016 Election, and Won Almost All of Them*. [cit. 2019-02-19]. Dostupné z: <https://www.opensecrets.org/news/2016/11/the-nra-placed-big-bets-on-the-2016-election-and-won-almost-all-of-them/>.

do citlivých míst jeho oponenta v pro volby klíčových státech. Emotivní předvolební spoty jsou v předvolebních kampaních velmi dobrým nástrojem pro ovlivnění chování voličů. Spoty NRA měly jednoznačně silný mobilizační potenciál, jejich využití bylo velmi správné a opodstatněné.

Míru zapojení NRA nelze hodnotit pouze na základě celkové sumy, kterou podle dostupných dat organizace přímo investovala do kampaně. NRA prostřednictvím svých komunikačních kanálů (sociální sítě, NRATV, časopisy atd.) věnovala obrovské množství prostoru a energie. Poražení Hillary Clintonové se pro NRA stalo primárním cílem, čemuž odpovídalo velké nasazení představitelů a podporovatelů organizace.

Americké prezidentské volby 2016 se staly ukázkovým případem kampaní založených na negativním vymezení proti oponentovi a volbě menšího zla. Donald Trump i Hillary Clintonová byli podle průzkumů považováni za nejméně oblíbené kandidáty v historii.²⁴⁷ I u voličů Demokratické strany se v různých anketách často ukazovalo, že jejich kandidátka dostane hlas spíše kvůli snaze zastavit Donalda Trumpa než kvůli osobním sympatiím. To ostatně potvrzuje i fakt, že pro Donalda Trumpa nakonec hlasovalo až 10 % voličů Bernieho Sanderse, protivníka Clintonové z demokratických primárek.²⁴⁸ Antikampaň vedená NRA mohla významně pomoci vyvolání negativní atmosféry vůči kandidátce Demokratické strany. NRA má dobře propracovaný marketing a napojení na další konzervativní organizace, její vzkaz tedy reálně mohla oslovit desítky milionů Američanů.

Roli NRA je třeba respektovat i vzhledem k výsledku voleb, jenž byl těsnější, než se na první pohled může zpětně zdát. Donald Trump na volitele zvítězil 306 ku 232, což na první pohled značí vítězství s přehledem a pohodlným náskokem. Vzhledem ke složitosti amerického politického systému je však nutné sledovat výsledky v jednotlivých státech a jejich vliv na celkový výsledek voleb. Podporovatelé Hillary Clintonové po volbách upozorňovali na vítězství jejich kandidátky v počtu celkových preferenčních hlasů. Mnohem zajímavější je ale statistika, podle které by rovnoměrný přesun pouze 1 % voličů od Donalda Trumpa k Hillary Clintonové znamenal navýšení rozdílu v celostátním počtu hlasů o 2 %,

²⁴⁷ Vox.com. *What really happened in 2016, in 7 charts*. [cit. 2019-02-19]. Dostupné z: <https://www.vox.com/policy-and-politics/2017/9/18/16305486/what-really-happened-in-2016>.

²⁴⁸ NPR.org. *Here's How Many Bernie Sanders Supporters Ultimately Voted For Trump*. [cit. 2019-03-18]. Dostupné z: <https://www.npr.org/2017/08/24/545812242/1-in-10-sanders-primary-voters-ended-up-supporting-trump-survey-finds>.

což by naprosto dramaticky změnilo rozdíl v zisku hlasů voličů: ze skutečných 306 ku 232 ve prospěch Donalda Trumpa na 307 ku 231 ve prospěch Hillary Clintonové.²⁴⁹

Součástí práce také bylo analyzovat, jak se po volbách 2016 vyvíjí situace NRA a diskuze kolem druhého dodatku. NRA se vítězstvím Donalda Trumpa jednoznačně ocitla v silnější pozici. Investice do republikánského prezidentského kandidáta se organizaci vyplatila, nyní má silného spojence v Bílém domě. Diskuzí o potřebě regulovat právo na držení a nošení zbraní silně otřásl incidenty, které se staly v Las Vegas či v Parklandu. NRA čelila kvůli dalším tragickým střelbám a masakrům silnému veřejnému tlaku a další vlně volání po přijetí regulací práva na držení a nošení zbraní. Navzdory okolnostem se NRA opět podařilo tlak ustát, udržet si přízeň svého tvrdého jádra a prostřednictvím organizací podporovaných politiků zajistit, aby nedošlo k přijetí tvrdší legislativní úpravy práva na držení a nošení zbraní.

Pro NRA bude v následujících letech důležité, aby se Donaldu Trumpovi podařilo v roce 2020 obhájit prezidentský post. NRA bude zároveň muset investovat do doplňovacích voleb do Senátu, jenž je aktuálně ovládán republikánskou většinou. Po ztrátě většiny ve Sněmovně reprezentantů si Republikánská strana ani NRA nemohou dovolit ztratit většinu v Senátu. Pokud by se tak stalo, jedním z hlavních cílů demokratů by jistě bylo přijetí komplexní regulace práva na držení a nošení zbraní.

²⁴⁹ Politickymarketing.com. *Průzkumy předpovídaly vítězství Clintonové. Přesto nebyly špatné.* [cit. 2019-02-19]. Dostupné z: <http://politickymarketing.com/pruzkumy-usa-volby-clinton-trump>

SEZNAM LITERATURY

Dokumenty:

Documentcloud.org. *NRA Financial statements*. [cit. 2019-01-18]. Dostupné z: <https://www.documentcloud.org/documents/4210859-8-16-2017-AuditFYEnding2016.html>

Institut Politického Marketingu. *Americké volby: Nejdražší show světa* [online]. Druhé. 2017 [cit. 2019-01-18]. ISBN 978-80-270-1455-2. Dostupné z: <http://nejdrazsishowsveta.cz/download/secret/ebook.pdf>, s. 41-42.

NRA.org. *A Brief History of the NRA*. [cit. 2019-01-15]. Dostupné z: <https://home.nra.org/about-the-nra/>.

NRA.org. *NRA membership*. [cit. 2019-01-15]. Dostupné z: <https://membership.nra.org/Join/Annuals>.

OECD. *TRANSPARENCY AND INTEGRITY IN POLITICAL FINANCE*. [cit. 2019-03-21]. Dostupné z: <http://www.oecd.org/about/membersandpartners/publicaffairs/Transparency%20and%20Integrity%20in%20Political%20Finance.pdf>

VALECKI, Marcin, *Regulating Politics: The role of internal and external oversight in Europe* http://www.legislationonline.org/download/action/download/id/2823/file/Walecki_IFES%20paper_Regulating_Politics_in_Europe.pdf.

Odborná literatura:

ČICHONĚ, Milan. Financování politických stran. *Politologický časopis*. 1998, 5(2), 161-170. ISSN 1805-9503.

DAVID, Roman. Glosa k financování politických stran. *Politologický časopis*. 1997, 2, s. 169-71.

DUDLEY, Robert L. a Alan R. GITELSON. *American elections: the rules matter*. New York: Longman, c2002. ISBN 0321086848.

DVOŘÁKOVÁ, Vladimíra. *Spojené státy americké: společnost a politika*. Praha: Libri, 2002. ISBN 80-7277-141-8.

FALGUERA, Elin, Samuel JONES a Magnus OHMAN. *Funding of political parties and election campaigns: a handbook on political finance*. Stockholm: IDEA, 2014. ISBN 978-91-87729-24-9

HLOUŠEK, Vít, Lubomír KOPEČEK a Jakub ŠEDO. *Politické systémy*. Brno: Barrister & Principal, 2011. ISBN 978-80-87474-23-5.

MCCAIN, John a Mark SALTER. *Nepokojná vlna: dobré časy, správné cíle, skvělé boje a další důvody k vděčnosti*. Přeložil Jan ZASADIL. V Trnové: Bourdon, 2018. ISBN 978-80-7611-001-4.

MELZER, Scott. *Gun crusaders: the NRA's culture war*. New York: New York University Press, c2009. ISBN 9780814795507.

MÜLLER, Karel B., Šárka LABOUTKOVÁ a Petr VYMĚTAL. *Lobbing v moderních demokraciích*. Praha: Grada, 2010. ISBN 978-80-247-3165-0, s. 22

OECD (2016), *Financing Democracy: Funding of Political Parties and Election Campaigns and the Risk of Policy Capture*, OECD Public Governance Reviews, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/9789264249455-en>

OUTLÝ, Jan. *Strany a stát, volby a finance: vybrané aspekty primárních voleb a financování politických stran*. Olomouc: Periplum, 2003, 132 s. ISBN 80-86624-12-9.

PROROK, Vladimír a Aleš LISA. *Politologie*. 2., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009. Vysokoškolské učebnice (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-141-0, s. 162.

ŠIMÍČEK, Vojtěch. Vybrané otázky financování politických stran v ČR. *Politologický časopis*. 1997, 4(2), 160-168. ISSN 1805-9503.

Publicistika:

Aceproject.org. *Public funding of political parties*. [cit. 2019-03-21]. Dostupné z: <http://aceproject.org/ace-en/focus/core/onePage>.

Americkecentrum.cz. *Kdo v Americe vlastní střelné zbraně?* [cit. 2019-01-15]. Dostupné z: <http://www.americkecentrum.cz/kdo-v-americe-vlastni-strelne-zbrane>.

Americkecentrum.cz. *Politický systém*. [cit. 2018-12-23]. Dostupné z: <http://www.americkecentrum.cz/politicky-system>

Archives.gov *What is the Electoral College?* [cit. 2018-12-28]. Dostupné z: <https://www.archives.gov/federal-register/electoral-college/about.html>.

Ballotpedia.org. *2016 presidential candidates on laws governing guns and firearms*. [cit. 2019-01-18]. Dostupné z: https://ballotpedia.org/2016_presidential_candidates_on_laws_governing_guns_and_firearms.

BBC.com. *Las Vegas shooting: At least 59 dead at Mandalay Bay Hotel*. [cit. 2019-01-23]. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/world-us-canada-41466116>

BBC.com. *NRA breaks 15-year fundraising record after Parkland shooting*. [cit. 2019-01-24]. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/world-us-canada-43884698>

BBC.com. *Obama leaving with high approval rating*. [cit. 2019-01-18]. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/world-us-canada-38667115>.

BBC.com. *The US Supreme Court: Who are the justices?* [cit. 2019-03-11]. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/magazine-33103973>.

Bloomberg.com. *NRA Says It'll Spend at Least \$1 Million on Pro-Kavanaugh Ads*. [cit. 2019-01-24]. Dostupné z: <https://www.bloomberg.com/news/articles/2018-08-07/nra-says-it-ll-spend-at-least-1-million-on-pro-kavanaugh-ads>

Britannica.com. *Federal Election Campaign Act*. [cit. 2018-12-29]. Dostupné z: <https://www.britannica.com/topic/Federal-Election-Campaign-Act>.

Britannica.com. *Smith-Connally Anti-Strike Act*. [cit. 2018-12-28]. Dostupné z: <https://www.britannica.com/topic/Smith-Connally-Anti-Strike-Act>.

Britannica.com. *Taft–Hartley Act*. [cit. 2018-12-28]. Dostupné z: <https://www.britannica.com/topic/Taft-Hartley-Act>.

Britannica.com. *Teapot Dome Scandal*. [cit. 2018-12-28]. Dostupné z: <https://www.britannica.com/event/Teapot-Dome-Scandal>.

Ceskatelevize.cz. *Interview ČT24 - Jan Outlý*. [cit. 2019-03-15]. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/10095426857-interview-ct24/217411058040831/>.

Ceskatelevize.cz. *Tzv. „sarajevský atentát“ odstartoval zatím největší politickou krizi v ČR*. [cit. 2019-03-15]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/archiv/1432352-tzv-sarajevsky-atentat-odstartoval-zatim-nejvetsi-politickou-krizi-v-cr>

CNBC.com. *By the numbers: Here's how many gun control advocates won House seats in the midterms, and how many gun proponents lost them*. [cit. 2019-01-24]. Dostupné z: <https://www.cnn.com/2018/11/09/gun-control-is-winning-issue-in-midterms-as-advocates-gain-in-house-defy-nra.html>

CNBC.com. *Democrats' advantage in recent polls may not bring the 'blue wave' they're hoping for*. [cit. 2019-01-24]. Dostupné z: <https://www.cnn.com/2018/10/05/democrats-lead-in-polls-may-not-lead-to-blue-wave.html>.

CNBC.com. *Gun control 'sea change' will get a big test in critical midterm elections*. [cit. 2019-01-24]. Dostupné z: <https://www.cnn.com/2018/03/01/gun-control-a-key-issue-in-midterm-elections-after-florida-shooting.html>.

CNN.com *Presidential Election Process*. [cit. 2018-12-23]. Dostupné z: <https://edition.cnn.com/2016/12/21/politics/donald-trump-hillary-clinton-popular-vote-final-count/index.html>.

CNN.com. *ABC News: Comey says his belief Clinton would win election 'a factor' in email probe*. [cit. 2019-03-18]. Dostupné z: <https://edition.cnn.com/2018/04/14/politics/comey-clinton-emails/index.html>.

CNN.com. *Benghazi Mission Attack Fast Facts*. [cit. 2019-01-18]. Dostupné z: <https://edition.cnn.com/2013/09/10/world/benghazi-consulate-attack-fast-facts/index.html>

CNN.com. *Democrats' advantage in recent polls may not bring the 'blue wave' they're hoping for*. [cit. 2019-01-24]. Dostupné z: <https://edition.cnn.com/election/2018/results/house>.

CNN.com. *Why Democrats hate the Electoral College and Republicans love it*. [cit. 2019-03-22]. Dostupné z: <https://edition.cnn.com/2019/03/19/politics/electoral-college-national-popular-vote/index.html>.

CNN.com. *Chris Christie endorses Donald Trump*. [cit. 2019-01-18]. Dostupné z: <https://edition.cnn.com/2016/02/26/politics/chris-christie-endorses-donald-trump/index.html>.

CNN.com. *Christie attacks Rubio as a 'boy in the bubble'*. [cit. 2019-01-18]. Dostupné z: <https://edition.cnn.com/2016/02/02/politics/marco-rubio-attacks-chris-christie/index.html>.

CNN.com. *Obama's second-term priorities*. [cit. 2019-01-16]. Dostupné z: <https://edition.cnn.com/2013/01/21/politics/obama-four-more/index.html>.

CNN.com. *Presidential results*. [cit. 2018-12-23]. Dostupné z: <https://edition.cnn.com/election/2016/results/president>

CNN.com. *Ted Cruz's no-compromise stance on guns*. [cit. 2019-01-18]. Dostupné z: <https://edition.cnn.com/2016/03/10/politics/ted-cruz-guns/index.html>

Denikreferendum.cz. *Kdo jsou a co zmůžou američtí superdelegáti*. [cit. 2019-03-11]. Dostupné z: <http://denikreferendum.cz/clanek/22555-kdo-jsou-a-co-zmuzou-americti-superdelegati>

Facebook.com. *NRA*. [cit. 2019-01-15]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/NRA>.

FEC.gov. *Mission and history*. [cit. 2018-12-29]. Dostupné z: <https://www.fec.gov/about/mission-and-history/>.

FEC.gov. *Foreign nationals*. [cit. 2018-12-29]. Dostupné z: <https://www.fec.gov/updates/foreign-nationals/>.

Forbes.com. *Celebrity Endorsements Did Not Help Hillary Clinton Win The Election*. [cit. 2019-03-18]. Dostupné z: <https://www.forbes.com/sites/natalierobehmed/2016/11/10/celebrity-endorsements-did-not-help-hillary-clinton-win-the-election/#4fb9b2235d47>.

Fuse.tv. *Justin Bieber, Lady Gaga and Others Support Florida Students' March For Our Lives*. [cit. 2019-01-24]. Dostupné z: <https://www.fuse.tv/2018/02/justin-bieber-lady-gaga-others-support-parkland-march-for-our-lives>.

Gallup.com. *Record U.S. Partisan Divide on Views of the NRA*. [cit. 2019-03-18]. Dostupné z: <https://news.gallup.com/poll/236315/record-partisan-divide-views-nra.aspx>.

History.com. *A Brief History of American Campaign Finance Reform in 7 Acts*. [cit. 2018-12-28]. Dostupné z: <https://www.history.com/news/election-101-a-brief-history-of-american-campaign-finance-reform-in-7-acts>.

History.com. *Citizens United vs. FEC*. [cit. 2018-12-29]. Dostupné z: <https://www.history.com/topics/united-states-constitution/citizens-united>.

Historycommons.org. *Profile: Federal Corrupt Practices Act*. [cit. 2018-12-29]. Dostupné z: http://www.historycommons.org/entity.jsp?entity=federal_corrupt_practices_act_1.

Huffingtonpost.com. *Mainstream Media Downplay NRA's Close Ties to Gun Industry*. [cit. 2019-03-12]. Dostupné z: https://www.huffingtonpost.com/peter-dreier/nra-gun-manufacturers_b_2468565.html?guccounter=1&guce_referrer_us=aHR0cHM6Ly93d3cuZ29vZ2xlLmNvbS8&guce_referrer_cs=W9QZ3JFm5CnVsYRahmRf1w.

Huffingtonpost.com. *NRA Spending Approached Half A Billion Dollars In 2016*. [cit. 2019-01-18]. Dostupné z: https://www.huffpost.com/entry/nra-2016-spending_n_5a0dd3e6e4b0b17e5e14e636

Huffingtonpost.com. *Ted Cruz Goes To The Gun Range Days After Charleston Shooting*. [cit. 2019-01-18]. Dostupné z: https://www.huffingtonpost.com/entry/ted-cruz-goes-to-the-gun-range-days-after-charleston-shooting_us_5b561ae5e4b07de723e96662.

Idnes.cz. *Nejhorší masová střelba v dějinách USA. Útočník ve Vegas zabil 58 lidí* Zdroj: https://www.idnes.cz/zpravy/zahranicni/las-vegas-strelba-usa-koncert-policie-strip.A171002_080351_zahranicni_fka. [cit. 2019-01-23]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/zahranicni/las-vegas-strelba-usa-koncert-policie-strip.A171002_080351_zahranicni_fka

Idnes.cz. *Za sedm týdnů osm útoků. Nenávist a zlo, odsoudil Trump masakr ve škole* Zdroj: https://www.idnes.cz/zpravy/zahranicni/usa-florida-strelba-zraneni-masove-vrazdy-strelby-nejtragickejsi-utoky.A180215_114330_praha-zpravy_jumi. [cit. 2019-01-23]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/zahranicni/usa-florida-strelba-zraneni-masove-vrazdy-strelby-nejtragickejsi-utoky.A180215_114330_praha-zpravy_jumi

IIR.cz. *Trumpovo vítězství změni pravidla kampaní*. [cit. 2019-01-23]. Dostupné z: <https://www.iir.cz/article/trumpovo-vitezstvi-zmeni-pravidla-kampani>

Independent.co.uk. *Florida shooting: 17 killed by gunman in Parkland massacre*. [cit. 2019-01-15]. Dostupné z: <https://www.independent.co.uk/news/world/americas/florida-shooting-latest-updates-parkland-broward-county-17-dead-gunman-marjory-stoneman-douglas-high-a8211441.html>.

Independent.co.uk. *How was the NRA founded and how did a gun lobby become so influential in American politics?* [cit. 2019-01-15]. Dostupné z: <https://www.independent.co.uk/news/world/americas/us-politics/nra-national-rifle-association-history-gun-control-second-amendment-oliver-north-a8483946.html>.

Instagram.com. *NRA*. [cit. 2019-01-15]. Dostupné z: <https://www.instagram.com/NationalRifleAssociation/>.

Law.cornell.edu. *Second Amendment*. [cit. 2019-01-15]. Dostupné z: https://www.law.cornell.edu/wex/second_amendment.

Loc.gov. *The Bill of Rights*. [cit. 2019-03-12]. Dostupné z: <https://www.loc.gov/item/today-in-history/december-15/>.

Mcclathydc.com *NRA spent more than reported during 2016 election*. [cit. 2019-01-18]. Dostupné z: <https://www.mcclathydc.com/news/politics-government/article177312006.html>

MVCR.cz. *Transparentní financování politických stran – jaké změny jsou potřeba?* [cit. 2019-03-15]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/transparentni-financovani-politickych-stran-jake-zmeny-jsou-potreba.aspx>.

Nbcnews.com. *How Do Superdelegates Work? Here's What You Need to Know*. [cit. 2018-12-27]. Dostupné z: <https://www.nbcnews.com/politics/first-read/how-do-superdelegates-work-here-s-what-you-need-know-n554136>

NPR.org. *Here's How Many Bernie Sanders Supporters Ultimately Voted For Trump*. [cit. 2019-03-18]. Dostupné z: <https://www.npr.org/2017/08/24/545812242/1-in-10-sanders-primary-voters-ended-up-supporting-trump-survey-finds>.

NPR.org. *The NRA Wasn't Always Against Gun Restrictions*. [cit. 2019-01-15]. Dostupné z: <https://www.npr.org/2017/10/10/556578593/the-nra-wasnt-always-against-gun-restrictions>.

NRA.org. *A Brief History of the NRA*. [cit. 2019-01-15]. Dostupné z: <https://home.nra.org/about-the-nra/>.

NRA.org. <https://home.nra.org>. [cit. 2019-01-15]. Dostupné z: <https://home.nra.org/about-the-nra/>.

NRA.org. *National Rifle Association*. [cit. 2019-03-09]. Dostupné z: <https://home.nra.org/>.

NRA.org. *NRA membership*. [cit. 2019-01-15]. Dostupné z: <https://membership.nra.org/Join/Annuals>.

NRA.org. *Politics And Legislation*. [cit. 2019-03-14]. Dostupné z: <https://explore.nra.org/interests/politics-and-legislation/>.

NRAAM.org. *NRA annual meetings*. [cit. 2019-01-15]. Dostupné z: <https://www.nraam.org>.

Nrahq.org. *Member benefits*. [cit. 2019-01-15]. Dostupné z: <https://membership.nrahq.org/forms/signup.asp?campaignid=XR016647>.

NRAILA.com. *About NRA-ILA*. [cit. 2019-01-15]. Dostupné z: <https://www.nraila.org/about/>

NRAILA.com. *Brett Kavanaugh*. [cit. 2019-01-24]. Dostupné z: <https://www.nraila.org/campaigns/2018/brett-kavanaugh/>

Nrainstructors.org. *Training Catalog*. [cit. 2019-01-15]. Dostupné z: <https://www.nrainstructors.org/CourseCatalog.aspx>.

NRAPVF.org. *Grades and endorsements*. [cit. 2019-01-15]. Dostupné z: <https://www.nrapvf.org/grades/>.

Nrastore.com. *NRA CCW Shirt Jacket*. [cit. 2019-01-15]. Dostupné z: <https://www.nrastore.com/nra-ccw-shirt-jacket>.

Nrastore.com. *NRA Stand and Fight Cap*. [cit. 2019-01-15]. Dostupné z: <https://www.nrastore.com/nra-stand-and-fight-cap-ht-24210>.

NRATV.com. *Take Back The Truth*. [cit. 2019-01-15]. Dostupné z: <https://www.nratv.com/>.

NYTimes.com. *It's Time to Talk About the N.R.A.* [cit. 2019-01-15]. Dostupné z: <https://www.nytimes.com/interactive/2018/10/29/opinion/nra-mass-shootings-pittsburgh.html>.

NYTimes.com. *Presidential Candidates on Gun Violence*. [cit. 2019-01-18]. Dostupné z: <https://www.nytimes.com/interactive/2016/us/elections/presidential-candidates-on-gun-violence.html>.

Opensecrets.org. *Audit shows NRA spending surged \$100 million amidst pro-Trump push in 2016*. [cit. 2019-01-18]. Dostupné z: <https://www.opensecrets.org/news/2017/11/audit-shows-nra-spending-surged-100-million-amidst-pro-trump-push-in-2016/>

Opensecrets.org. *The NRA Placed Big Bets on the 2016 Election, and Won Almost All of Them*. [cit. 2019-01-18]. Dostupné z: <https://www.opensecrets.org/news/2016/11/the-nra-placed-big-bets-on-the-2016-election-and-won-almost-all-of-them/>.

Opensecrets.org. *What is a PAC?* [cit. 2018-12-29]. Dostupné z: <https://www.opensecrets.org/pacs/pacfaq.php>

OpenSecrets.org: *Our Vision and Mission: Inform, Empower & Advocate*. [cit. 2019-03-15]. Dostupné z: <https://www.opensecrets.org/about/>.

Oziveni.cz. *SROVNÁVACÍ ANALÝZA FINANCOVÁNÍ POLITICKÝCH STRAN V ZEMÍCH V4 + ESTONSKU*. [cit. 2019-01-08]. Dostupné z: https://www.oziveni.cz/wp-content/uploads/2014/08/oziveni_comparative_analysis_ppf_cz_01-3.pdf.

Plus.google.com. *NRA*. [cit. 2019-01-15]. Dostupné z: <https://plus.google.com/+NraOrg/posts>.

Politickymarketing.com. *Průzkumy předpovídaly vítězství Clintonové. Přesto nebyly špatné*. [cit. 2019-02-19]. Dostupné z: <http://politickymarketing.com/pruzkumy-usa-volby-clinton-trump>

Politickymarketing.com. *Výběr viceprezidenta v USA: pragmatismus vítězí*. [cit. 2018-12-27]. Dostupné z: <http://politickymarketing.com/vyber-viceprezidenta-v-usa-volby-2016>

Politico.com. *2016 Presidential Election Results*. [cit. 2019-01-18]. Dostupné z: <https://www.politico.com/mapdata-2016/2016-election/results/map/president/>

Politico.com. *NRA endorses Donald Trump*. [cit. 2019-01-18]. Dostupné z: <https://www.politico.com/story/2016/05/nra-trump-endorsement-223422>.

Pravni prostor.cz. *Výběr soudců Nejvyššího soudu Spojených států, I. část: Role prezidenta*. [cit. 2018-12-23]. Dostupné z: <https://www.pravni prostor.cz/clanky/ostatni-pravo/vyber-soudcu-nejvyssiho-soudu-spojenych-statuu-i-cast-role-prezidenta>

PSP.cz. *Financování volebních kampaní v USA*. [cit. 2018-12-29]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=20551>.

Reuters.com. *Trump back in step with NRA after doubts over Parkland shooting*. [cit. 2019-01-24]. Dostupné z: <https://www.reuters.com/article/us-usa-guns-trump/trump-back-in-step-with-nra-after-doubts-over-parkland-shooting-idUSKBN1I50ZR>

Telegraph.co.uk. *Barbara Bush: we have had enough Bush presidents*. [cit. 2019-01-18]. Dostupné z: <https://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/northamerica/usa/10018386/Barbara-Bush-we-have-had-enough-Bush-presidents.html>

Telegraph.co.uk. *Parkland students vs the NRA: Has the powerful US gun lobby met its match in Generation Snapchat?*. [cit. 2019-01-24]. Dostupné z: <https://www.telegraph.co.uk/news/2018/02/26/parkland-students-vs-nra-has-powerful-us-gun-lobby-met-match/>

TheGuardian.com. *Parkland students target midterms with summer gun control road trip*. [cit. 2019-01-24]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/us-news/2018/jun/04/parkland-students-bus-tour-gun-control-midterms>

TheGuardian.com. *Brett Kavanaugh's confirmation to US supreme court gives Trump a major victory*. [cit. 2019-01-24]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/us-news/2018/oct/06/brett-kavanaugh-confirmed-us-supreme-court>

TheGuardian.com. *Donald Trump endorsed by NRA despite history of gun control support*. [cit. 2019-01-18]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/us-news/2016/may/20/nra-endorse-donald-trump-convention>

TheGuardian.com. *'Fx': NRA's new letter grade for politicians it opposes in 'gunshine state'*. [cit. 2019-01-15]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/us-news/2018/oct/10/nra-new-rating-florida-candidates-gun-control>.

TheGuardian.com. *Gun control groups outspent NRA in midterm elections*. [cit. 2019-01-24]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/us-news/2018/nov/11/gun-control-groups-nra-midterm-elections>

TheGuardian.com. *Marco Rubio: Parkland survivors 'have done more in five weeks than has been done in 15 years'*. [cit. 2019-01-24]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/us-news/2018/mar/23/marco-rubio-parkland-survivors-action-guns-washington>

TheGuardian.com. *NRA members skeptical of whether Trump's gun rhetoric matches his record*. [cit. 2019-01-18]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/us-news/2016/may/20/nra-donald-trump-gun-record-skepticism>.

TheGuardian.com. *Parkland, Florida school shooting*. [cit. 2019-01-23]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/us-news/florida-school-shooting>

TheGuardian.com. *Republicans rally round Kavanaugh as Democrats urge him to withdraw*. [cit. 2019-01-24]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/us-news/2018/sep/26/christine-blasey-ford-kavanaugh-sworn-affidavits-senate>

TheGuardian.com. *Two million protest against Trump's inauguration worldwide*. [cit. 2019-01-23]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/lifeandstyle/2017/jan/22/two-million-protest-against-trumps-inauguration-worldwide>

TheGuardian.com. *Why is the National Rifle Association so powerful?* [cit. 2019-01-15]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/us-news/2017/nov/17/nra-gun-lobby-gun-control-congress>.

TheGuardian.com. *'We took our anger and channelled it': Parkland students Jaclyn Corin and Delaney Tarr on becoming activists*. [cit. 2019-01-15]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/lifeandstyle/2018/dec/22/people-of-2018-parkland-shooting-survivors-march-for-our-lives>.

Therace.org. *Here Is a Fully Annotated Copy of Donald Trump's Policy Paper on Guns*. [cit. 2019-01-18]. Dostupné z: <https://www.thetrace.org/2015/09/donald-trump-guns-second-amendment-positions/>.

Time.com. *Donald Trump's entire NRA speech on guns*. [cit. 2019-01-18]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=IDRSITwAXQQ&t=3s>.

Time.com. *Hillary Clinton Pushes for Expanded Gun Control Measures After Oregon Shooting*. [cit. 2019-01-18]. Dostupné z: <http://time.com/4060744/hillary-clinton-oregon-shooting-gun/?iid=sr-link2>.

Time.com. *How the Gun Control Act of 1968 Changed America's Approach to Firearms—And What People Get Wrong About That History*. [cit. 2019-03-12]. Dostupné z: <http://time.com/5429002/gun-control-act-history-1968/>.

Time.com. *National Rifle Association Endorses Donald Trump*. [cit. 2019-01-18]. Dostupné z: <http://time.com/4343582/donald-trump-national-rifle-association-nra-endorsement/>

Time.com. *Parklands students*. [cit. 2019-01-24]. Dostupné z: <http://time.com/collection/most-influential-people-2018/5217568/parkland-students/>

Transparentnivolby.cz. *Proč monitorujeme financování kampaní*. [cit. 2019-03-11]. Dostupné z: <https://www.transparentnivolby.cz/snemovna2013/o-projektu-2/monitoring-nutny/>

Transparentnivolby.cz. *Z jakých prostředků mohou strany financovat své předvolební kampaně*. [cit. 2019-01-02]. Dostupné z:

<http://www.transparentnivolby.cz/snemovna2017/jakych-prostredku-mohou-strany-financovat-sve-predvolebni-kampane/>

Twitter.com. *Beto O'Rourke*. [cit. 2019-01-24]. Dostupné z: <https://twitter.com/BetoORourke/status/967881688817729542>

Twitter.com. *Dana Loesch*. [cit. 2019-01-15]. Dostupné z: <https://twitter.com/dloesch/status/966141680717099008?lang=cs>.

Twitter.com. *NRA*. [cit. 2019-01-15]. Dostupné z: <https://twitter.com/nra>.

Twittter.com. *NRA on Kavanaugh*. [cit. 2019-04-01]. Dostupné z: <https://twitter.com/nra/status/1048665573423566849?lang=cs>

Tyden.cz. *Trump získal pro volby podporu vlivné asociace držitelů zbraní*. [cit. 2019-01-18]. Dostupné z: https://www.tyden.cz/rubriky/zahranici/amerika/trump-ziskal-pro-volby-podporu-vlivne-asociace-drzitelu-zbrani_384395.html

USA.gov. *Presidential Election Process*. [cit. 2018-12-23]. Dostupné z: <https://www.usa.gov/election>.

USA.gov. *Register to Vote and Check or Change Registration*. [cit. 2019-04-21]. Dostupné z: <https://www.usa.gov/register-to-vote>

Usatoday.com. *Exclusive: NRA to run \$2 million Benghazi-themed ad campaign for Trump*. [cit. 2019-01-18]. Dostupné z: <https://eu.usatoday.com/story/news/politics/elections/2016/06/29/nra-2-million-ad-campaign-trump-benghazi/86484306/>.

Voanews.com. *How US Presidential Caucus, Primary Process Works*. [cit. 2018-12-23]. Dostupné z: <https://www.voanews.com/a/how-us-presidential-primary-process-works/3167278.html>

Votesmart.org. *Government 101: United States Presidential Primary*. [cit. 2019-01-28]. Dostupné z: <https://votesmart.org/education/presidential-primary#.XE7HcM1CeMp>

Vox.com. *Brett Kavanaugh's 2nd Amendment views, explained*. [cit. 2019-01-24]. Dostupné z: <https://www.vox.com/2018/9/5/17820310/brett-kavanaugh-second-amendment-guns-supreme-court>

VOX.com. *The 2018 midterm elections may have exposed a shift on gun control*. [cit. 2019-01-24]. Dostupné z: <https://www.vox.com/2018/11/7/18072146/midterm-election-gun-control-ballot-initiative-congress-results>

Vox.com. *What really happened in 2016, in 7 charts*. [cit. 2019-02-19]. Dostupné z: <https://www.vox.com/policy-and-politics/2017/9/18/16305486/what-really-happened-in-2016>.

Washingtonpost.com. *6th Republican debate transcript annotated who said what and what it meant*. [cit. 2019-01-18]. Dostupné z: https://www.washingtonpost.com/news/the-fix/wp/2016/01/14/6th-republican-debate-transcript-annotated-who-said-what-and-what-it-meant/?hpid=hp_hp-top-table-main_transcriptannotation1018%3Ahomepage%2Fstory.

Washingtonpost.com. *Brett Kavanaugh and allegations of sexual misconduct: The complete list*. [cit. 2019-01-24]. Dostupné z: https://www.washingtonpost.com/politics/2018/09/27/brett-kavanaugh-allegations-sexual-misconduct-complete-list/?utm_term=.83d106192ab7

Washingtonpost.com. *Gun control overhaul is defeated in Senate*. [cit. 2019-01-18]. Dostupné z: https://www.washingtonpost.com/politics/gun-control-overhaul-is-defeated-in-senate/2013/04/17/57eb028a-a77c-11e2-b029-8fb7e977ef71_story.html?utm_term=.7909717cb125.

Washingtonpost.com. *How NRA's true believers converted a marksmanship group into a mighty gun lobby*. [cit. 2019-01-15]. Dostupné z: https://www.washingtonpost.com/politics/how-nras-true-believers-converted-a-marksmanship-group-into-a-mighty-gun-lobby/2013/01/12/51c62288-59b9-11e2-88d0-c4cf65c3ad15_story.html?noredirect=on&utm_term=.42447a35dbda.

Washingtonpost.com. *More young people voted for Bernie Sanders than Trump and Clinton combined — by a lot*. [cit. 2019-03-09]. Dostupné z: https://www.washingtonpost.com/news/the-fix/wp/2016/06/20/more-young-people-voted-for-bernie-sanders-than-trump-and-clinton-combined-by-a-lot/?utm_term=.a63e0bb59540

Washingtonpost.com. *Nobody knows how many members the NRA has, but its tax returns offer some clues*. [cit. 2019-01-15]. Dostupné z: https://www.washingtonpost.com/news/wonk/wp/2018/02/26/nobody-knows-how-many-members-the-nra-has-but-its-tax-returns-offer-some-clues/?utm_term=.37c0cf246351.

Washingtonpost.com. *NRA: Voters sent a loud and clear mesaage about gun rights*. [cit. 2019-01-23]. Dostupné z: <https://www.washingtonpost.com/politics/2016/live-updates/general-election/real-time-updates-on-the-2016-election-voting-and-race-results/nra-voters-sent-a-loud-and-clear-message-about-gun-rights/>

Washingtontimes.com. *Trump did not expect, want to win the presidency: Report*. [cit. 2019-01-23]. Dostupné z: <https://www.washingtontimes.com/news/2018/jan/3/president-trump-did-not-expect-want-win-presidency/>

Yougov.com. *Public sentiment turns against the NRA*. [cit. 2019-01-15]. Dostupné z: <https://today.yougov.com/topics/politics/articles-reports/2018/02/28/public-turns-negative-towards-nra>.

Youtube.com. *CNN town hall in wake of Florida school shooting*. [cit. 2019-01-24]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=ZaLh74eXTDo>

Youtube.com. *Don't Let Hillary Clinton Leave You Defenseless*. [cit. 2019-01-18]. Dostupné z: https://youtu.be/hPM8e_DauUw

Youtube.com. *How the N.R.A. Fought Gun Control After Parkland | NYT News*. [cit. 2019-01-24]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=G0dvjcpdlOg>

Youtube.com. *Hypocrite Hillary Leaves You Defenseless* . [cit. 2019-01-18]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=Wxqx5CjfrgE>.

Youtube.com. *Mark "Oz" Geist: Stop Clinton, Vote Trump*. [cit. 2019-01-18]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=SIl20jItjHY>

Youtube.com. *NRA AD - Hillary lied - defeat Hillary*. [cit. 2019-01-18]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=9Mru5XSniCg>.

Youtube.com. *NRA endorsement more about Clinton than it is about Trump?* [cit. 2019-01-18]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=5CeaLJgDLrg>.

Youtube.com. *NRA*. [cit. 2019-01-15]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/user/NRAVideos>.

Youtube.com. *Shooting survivor confronts NRA spokesperson Dana Loesch*. [cit. 2019-01-24]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=4AtOU0dDXv8>

Youtube.com. *Watch John Oliver urge Trump to run for President*. [cit. 2019-01-18]. Dostupné z: <https://edition.cnn.com/2016/02/26/politics/chris-christie-endorses-donald-trump/index.html>.